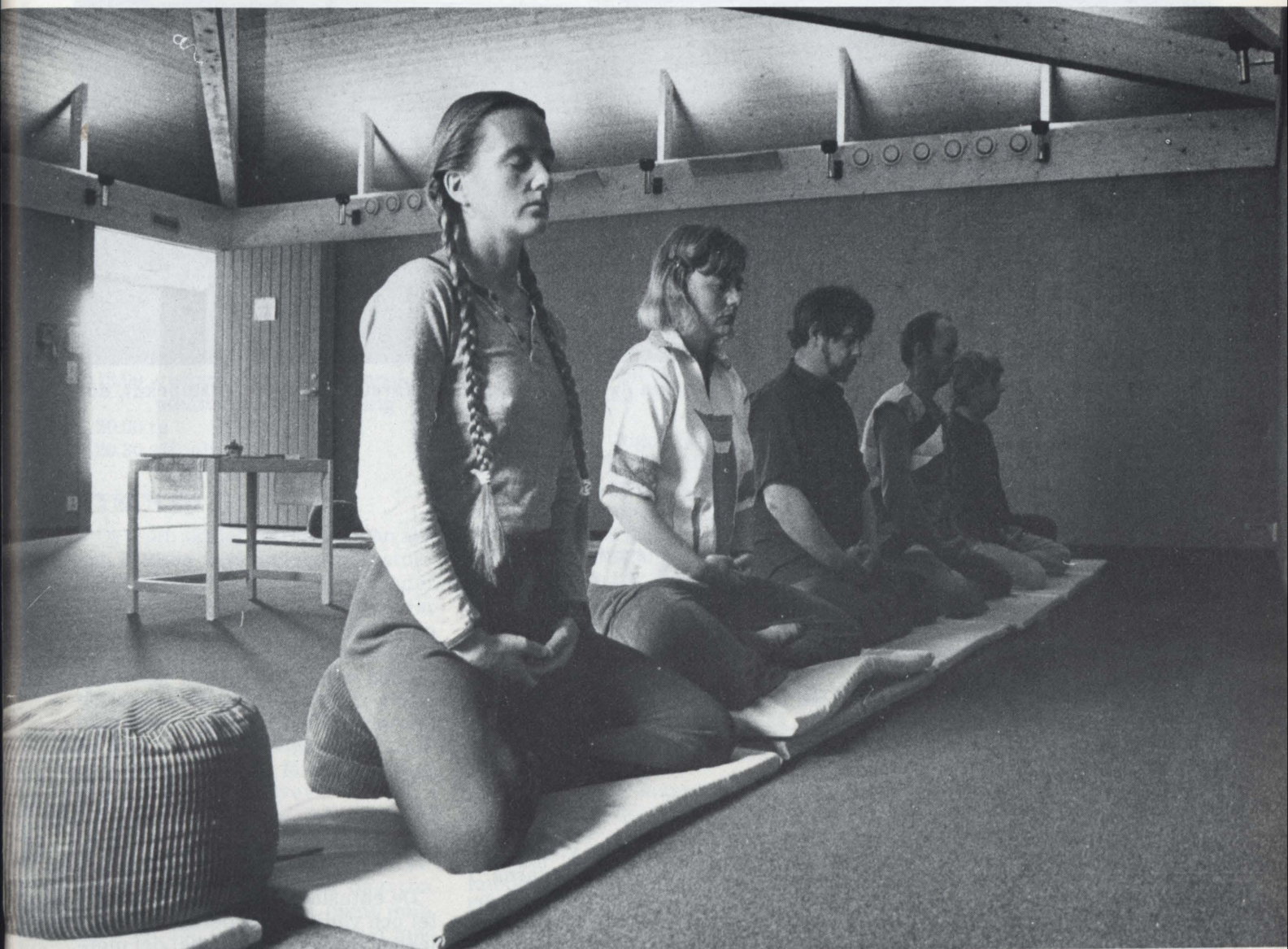

SÖKAREN

NR 8

1980

LÖSNUMMERPRIS 8:00 inkl. moms

MEDITATION I KRISTEN MILJÖ

Att meditera för att komma närmare sitt väsens grund, och tillvarons grund, är inte bara en sysselsättning för österländskt påverkade ungdomar. Även människor inom traditionell kristen tro börjar upptäcka meditationens, stillhetens, den inre tomhetens betydelse för en fördjupad andlighet, för att få kontakt med djupa inre källor, och som en medicin mot oro, stress och otro.

På S:t Davidsgården råder ständig tystnad. Dess hjärta är kapellet, modernt inrett och enkelt utsmyckat, där deltagarna sitter i små bås. Bilder K.E-foto, Rättvik.

MEDITATION I RÄTTVIK

Reportage Maria Adkinson

Folket i Dalarna har alltid varit känt för att gå sina egna vägar. Med en envishet som gränsar till tjurskallighet genomdriver de sina idéer. Man gör ost och smör på gammalt vis ute i byarna, och ungdomarna fortsätter att bära folkdräkt på konfirmation och skolavslutningar. Man anpassar sig inte hur som helst. Under sommarmånaderna när ljudet av fiolspel hörs om kvällarna lite varstans och det ordnas logdans stup i ett, kan man höra många främmande språk talas. Det är inte för inte som den internationella turistströmmen dras till "Dalecarlia" och särskilt till den

sägenomspunna trakten vid Siljan. Just här i hjärtat av Dalarna, i Rättvik, hände något ganska ovanligt. På svenska kyrkans stiftsgård fanns några medarbetare som blev intresserade av meditation och retreat. Detta var för tjugo år sedan när sådana begrepp ännu var okända för allmänheten. Stiftsgårdens dåvarande föreståndare, Nils-Hugo Ahlstedt, hade rest till England och kommit i kontakt med retreatverksamhet inom kyrkans ram där. Med detta som förebild började man anordna retreat på Stiftsgården, och snart föddes idén att bygga en särskild retreatgård i närheten.

S:T DAVIDSGÅRDEN

De entusiastiska reste runt i stiftet och vädjade om pengar till projektet. De stötte på en hel del motstånd. Vad var nu detta för konstigheter? Att dra sig undan i stillhet och tystnad, det är väl att fly från verkligheten? Är det inte både osunt och farligt? Så lät det, men trots motståndet togs det första spadtaget 1961 av den store folkbildaren fil dr Alf Ahlberg. 1962 invigdes S:t Davidsgården, en skön skapelse i modern arkitektur, belägen på Kaplaberget inte långt från Rättviks kyrka och stiftsgård.

Att stiga in genom dörren till S:t Davidsgården är som att stiga in i en annan tillvaro. Huset har en fulländad skönhet. Rummen är vända mot en liten kringbyggd gård, precis som i orienten, med ett litet träd i mitten. De vita väggarna andas stillhet och ro, och ytorna av glas och trä ger en atmosfär av enkelhet och klarhet.

Kapellet är husets hjärta, där alla samlas flera gånger om dagen. Inredningen är djärvt modern. Utsmyckningen är enkel – ett stort Kristuskors, en liten oljelåga som ständigt brinner, några graciösa blomsterstänglar i en vas, det är allt. I stället för vanliga kyrkbänkar finns det små bås av trä så att varje deltagare sitter dold upp till axelhöjd.

En retreat varar ungefär en vecka. På ankomstdagen ger retreatledaren instruktioner och förberedelse. Därefter börjar den långa tystnaden, retreatdagarna då man följer ett fast dagsprogram:

8.45 nattvardsgudstjänst, frukost
10.30 meditation
11.30 middagsbön
11.45 instruktion
12.15 temåltid, vila, promenader
16.00 meditation
16.30 middag
18.00 vesper (kvällsbön) enskild meditation eller läsning
20.00 te
20.30 aftonbön

TYSTNAD

Det som skiljer retreaten från annan kyrklig verksamhet är tystnaden. På S:t Davidsgården råder ständig tystnad. Deltagarna talar inte alls med varandra. Tystnaden bryts bara under gudstjänsternas sång och högläsning, samt när en deltagare vill ha ett enskilt samtal med retreatledaren. De som deltar i en retreat brukar säga att tystnaden hjälper dem att få kontakt med Gud, med det inre livet.

Evert Fredriksson från Köping berättar:

– Jag är kyrkvaktmästare och arbetar alltså i kyrkan om dagarna. Folk tror att det är ett lugnt jobb, men det kan bli väldigt jäktigt med många jordfästningar och andra förrättningar. Det hela började med att jag var helt nerkörd, stressad i jobbet. Jag fick för mycket att göra, och jag förlorade kontakten med mitt inre. Signalerna gick inte fram – jag kallar det signaler. Mitt inre var splittrat och jag fick bara brus så att säga. Då kom jag att tänka på "klostret i dalaskogarna" som jag hört talas om. Jag var i panik, måste finna hjälp ut ur situationen. Så kom jag hit till S:t Davidsgården.

– Jag var som ett barn, hade inte en aning om vad det var fråga om. Det tog tre dagar innan jag kom in i det. Sen ville jag inte härifrån. Mina signaler kom tillbaka. Jag lärde mig att bli som en tom skål, som tar emot det som gives. Det var en så stark upplevelse att jag inte ville avbryta den – jag ville inte läsa tidningar, ville inte gå ner till stora vägen, ville inte bli distraherad av livet utanför.

– Har du fått någon speciell andlig upplevelse sedan du började med retreat?

– Ja, under en påskretreat fick jag vad jag kan kalla en Kristusupplevelse. Vid ett annat tillfälle satt jag och läste boken "Guds ljusblå buss". Då välde någonting upp inom mig. Jag kände något underbart strömma fram, som inte går att beskriva.

Evert fortsätter:

– Folk brukar säga att de är intresserade av meditation. Men så kan jag inte uttrycka det. Jag är inte intresserad av det andliga, det är ett behov, precis som mat. Man är tvungen att äta. Man är inte intresserad av mat, man är helt beroende av det! På samma sätt är jag helt beroende av att mina signaler fungerar, och genom de här retreaterna kan jag få dem att fungera.

En ung flicka från Ulricehamn berättar:

– Jag hade ingen kontakt med kyrkan innan jag kom hit. Jag läste om S:t Davidsgården tio år tidigare och till slut bestämde jag mig för att försöka. Första gången var jag orolig för hur det skulle gå, och för säkerhets skull tog jag med mig en massa böcker. Men det gick bra och det här är min andra retreat. För mig känns den dagliga nattvarden som en underbar gåva. Här blir mässan en del av vardagen. Det inre kan finnas där hela tiden så att det inte blir någon skillnad mellan vardag och religion.

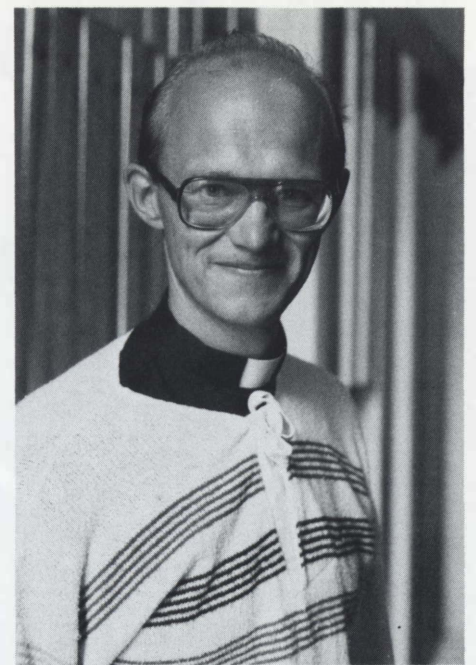
– Vad tycker människorna i din omgivning om det här?

– Folk blir rädda. De tycker att det där med meditation verkar knepigt. Man får alla möjliga reaktioner när man berättar vad man har gjort.

Karin Bohm från Malung har genomgått sin första retreat:

– Jag var trött och stressad och en sjuksköterska rådde mig att åka hit. Nu är jag glad för det. Det ska bli roligt att berätta om det här för min man och mina barn. Min man ska också komma hit, men vi tyckte att vi inte skulle åka samtidigt.

Personalen på S:t Davidsgården tycker att det är en härlig plats att jobba på. Grethel Olsson, som har arbetat här i åtta år, säger:

Per Mases leder verksamheten på S:t Davidsgården.

– Meditation och tystnad är något mycket fint, men man kan inte förklara det i ord. Var och en upplever Gud på sitt vis. Jag är glad över att jag bor här året runt. För mig är S:t Davidsgården som ett hem.

Elisabeth från Södertälje har tjänstledigt från sitt nattvaksjobb för att arbeta här. Det var en tillfällighet att hon kom hit, men nu känner hon sig också hemma här och vet att hon kommer att behålla kontakten med S:t Davidsgården.

Lotta är en ung flicka som har arbetat här i ett år nu. Hon ska snart börja studera i Uppsala men vet att hon kommer att återvända hit ofta.

PER MASES

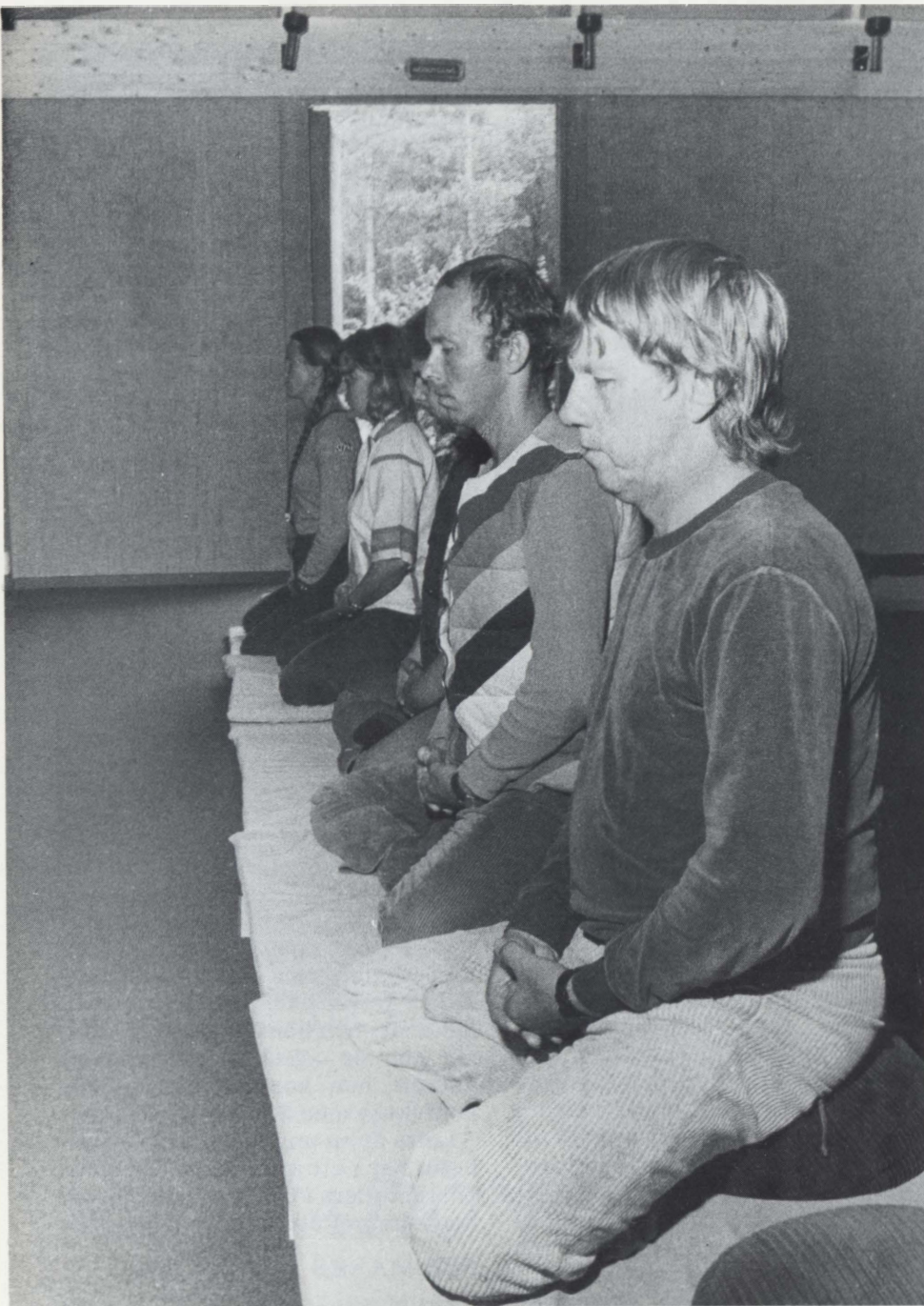
Per Mases är präst och är ansvarig för retreatgårdens verksamhet. Han berättar att den nu blivit allt mer accepterad i kristna kretsar och även utanför svenska kyrkan. En jesuit har hållit en retreat, blivande pastorer i Fosterlandsstiftelsen har regelbundet retreat här och nu i höst kommer en grupp frikyrkopastorer hit. Alla blivande präster, diakoner och diakonissor erbjuds numera att delta i en retreat och många tar chansen och kommer.

Per Mases förklarar:

– De som söker sig hit söker ju stillheten. Alla är välkomna, även de som säger att de inte tror.

I ett brev från en retreatdeltagare fann Per Mases några ord som han tycker sammanfattar meningens med S:t Davidsgården:

– Genom kroppsterapikurserna kan man komma nära sig själv och förstå en hel del. Det är bra. Retreaterna – kärleken – Guds kär-

Zen-meditation på Rättviks Meditationscentrum har utvecklats ur en buddhistisk meditationstyp.

lek – kan nå längre. Förut kunde jag inte förstå hur religionen kunde befria, hjälpa människorna. Det förstår jag nu. Om man vill bli hjälpt förstås. Jag menar, om jag sätter mig så att Guds kärleks sol kan lysa på mig så läker och befriar den på ett mycket djupare plan.

När S:t Davidsgården funnits i tio år, uppstod bland en del anhängare tanken att försöka gå vidare till en ny form av meditation. Nils-Hugo Ahlstedt berättar:

–Vi som arbetade med S:t Davidsgården upptäckte att det fanns behov av något som inte är traditionell kristen meditation, som inte är objekts-meditation. En del av oss ville utöva ordlös meditation, kontemplation. Vi ville tränga vidare in i mystiken. Vi bjöd in Hans Hof, professor i religionsfilosofi i Uppsala-

la. Hans Hof utövade zen för sin egen skull men hade inte hållit några föreläsningar om metoden eller på annat sätt meddelat sina erfarenheter till andra. Han kom till S:t Davidsgården och föreläste om zen-meditation, så som han lärt det av Taisen Deshimaru, en japansk zenmästare i Paris, och av den tyske zenläraren Karlfried von Dürckheim. Hans Hof berättade om sina personliga erfarenheter av zen, och vi upplevde att detta var det vi väntat på.

Följden blev att man byggde upp ett nytt center, på gångavstånd från S:t Davidsgården. Det nya centret fick namnet Rättviks Meditationscentrum. Det invigdes år 1970 och Hans Hof blev ledare för verksamheten som är inriktad på zen-meditation.

RMC

Rättviks Meditationscentrum som vanligen kallas RMC ligger liksom S:t Davidsgården inbäddat i den tysta skogen strax utanför Rättviks samhälle. Arkitekturen är enkel och rummen är inredda i naturens färger – beige, brunt, vitt. Det finns 23 gästrum och så matsal, kök och bostäder för personalen. I en särskild sal praktiserar man kroppsovningar av olika slag. Meditationssalen är ännu enklare än kappellet i S:t Davidsgården. Här finns nästan ingenting att fästa blicken på, endast en mossgrön heltäckande matta, naturfärgade kuddar på golvet, släta ljusbruna väggar.

RMC är religiöst och livsåskådningsmässigt neutralt. Människor som kommer hit behöver inte känna en press på sig att tillhöra någon religiös grupp eller åsiktsriktning. Verksamheten på RMC började med att Hans Hof samt Wilfrid Stinissen från karmelitklostret i Skåne ledde kurser i det de kallar djup-meditation, utan anknytning till någon religiös övertygelse, och centret har hållit fast vid denna linje. Man vill lära ut en metod, ett sätt att uppnå spänningsbalans. Därutöver får kursdeltagarna tolka budskapet som de själva upplever det, utifrån sina egna referensramar.

Både Nils-Hugo Ahlstedt och Hans Hof är från början präster. Nils-Hugo Ahlstedt ger sina synpunkter på zen-undervisningen:

–I den här livshållningen finns ingen missionerande inriktning. Man är inte ute för att omvända människor och man kämpar inte hårt för att vinna anhängare. Rörelsen verkar genom sin egen kraft. Människor hör talas om zen och inspireras att söka i samma riktning. Detta är något ganska speciellt och jag tror inte det kan bli någon massrörelse, men man lägger ju inte an på det. Man måste ha starka motiv för att hålla ut i det. Det är en allvarlig sak att praktisera zen. Gör man det så gör man det.

–Praktiserar du själv zen?

–Ja, jag har gjort det i olika perioder sedan början av 70-talet, och nu i sommar går jag upp till centret varje morgon och deltar i morgon-meditationen. Meditationen betyder mycket för mig och jag kommer att fortsätta med den. Men det måste betonas att zenlärarna är ointresserade av resultat. Man föresätter sig inte att nå det eller det målet. Vägen och målet sammanfaller. Det viktiga är att gå på vägen.

Centret har ett omfattande program med kurser året runt. Ett femtontal lärare leder de olika kur-

serna. Katarina Wällivaara, en av medarbetarna på centret, säger att Hans Hof lägger stor vikt vid att finna goda lärare. I kursprogrammet deklarerar Hans Hof:

–Undan för undan har det utformats vissa linjer i vårt utbud av terapier. Vi har allt klarare avgränsat oss från en psykoterapeutisk karaktär av vår verksamhet. Det vi erbjuder är, skulle jag vilja säga, växtterapi i olika former. Za-zen är just en växtterapi, ett naturligt sätt att använda kroppen – i inkännande upplevelse av dess balans och av rytmen i en fri andning – för personlig växt och aktivering av individens resurser.

På RMC hålls nybörjarkurser och fortsättningskurser i za-zen och avspänning. Per Mases från S:t Davidsgården leder ofta detta slag av kurser, ett exempel på den närhet och det ständiga utbyte som råder mellan de båda kursgårdarna.

Man har vidare kurser i Feldenkrais-metoden. Dr Moshe Feldenkrais har sedan 40-talet undervisat i Israel, USA och Kanada och nu också i bland annat London och Paris. Feldenkrais-övningarna vill öka deltagarnas medvetande om sin egen kropp. Övningarna resulterar i bättre kroppshållning, fördjupad andning, större självkänedom och de bidrar till att återställa den psykosomatiska balansen.

Det hålls också både nybörjarkurser och fortsättningskurser i zen-meditation i kombination med t'ai-chi. T'ai-chi beskrivs som en traditionell kinesisk rörelsegymna-

stik som även kan användas som en försvarskonst. De mjuka rörelserna utförs stående och syftar till att träna den fysiska och mentala balansen. T'ai-chi innebär rörelse, za-zen innebär stillhet, och när man praktiserar dem tillsammans genomgår man en allsidig utveckling.

Kurserna i zen-meditation och eutoni har liknande syfte. Deltagarna får lära sig en meditations-teknik som ökar den psyko-fysiska balansen. Eutoni betyder "harm-nisk spänning" och är en metod att uppleva sambandet mellan kropp och själ. Man vill uppnå en spänningsjämvikt men inte en upplösning av spänningstillstånden inom människan. En människa som förbättrar sitt spänningstillstånd kommer i bättre kontakt med "sig själv" vilket också har betydelse för hennes sätt att möta omvärlden.

"Kroppen – ditt instrument" heter en kurs där deltagarna med hjälp av musik och rytm kan frigöra sig i rörelse och ljud. Man dansar och sjunger under fria, improviserande former. Det krävs inga förkunskaper. Deltagarna får öva rytmer, suggestiva ljud, vissa rörelsemönster, de får fantasera till musik samt utföra grundläggande andnings-, röst- och kroppsovningar i anslutning till za-zen. Musiken är dels hämtad från olika kulturer, dels specialskriven av en av lärarna, Stefan Lindén.

Så har man kurser där zen-meditation kombineras med undervisning i bioenergetik. Bioenergetiken handlar om människans psykiska

processer, hennes relationer till andra, hur hon fungerar som helhet. Kurserna vill visa deltagaren hur man kan komma i kontakt med sin kropp och förstå denna kroppsupplevelse i förhållande till sina önsningar och sin omvärld. Därigenom kan man påverka sitt förhållande till omvärlden.

Jacques Dropsy, som har ett institut i Paris, håller regelbundet kurser på RMC i kroppshållning, andningsteknik, gruppdynamik och za-zen. Metoden kallas "Att leva i sin kropp". En av hans kurser bär namnet "Sesshin" och innebär träning som liknar zenklostrets: Under hela kursen råder tystnad, deltagarna arbetar i hushåll och trädgård två timmar per dag och kosten är vegetarisk och mycket enkel.

Exempel på andra kurser: "Kurs i koncentrativ rörelseterapi", "Påsk-sesshin" – zen-meditation för erfarna, "Gestalt och kroppsmedvetenhet" – kurs i gestaltterapi och za-zen, "Meditations- och faste-vecka".

Utbudet är alltså mycket stort, och det kommer också hundratals deltagare från hela landet. Man har lagt märke till att kurserna är populära bland dem som har människovärdande yrken – läkare och annan sjukvårdspersonal, psykologer, pedagoger . . . Dropsys metod har nu börjat användas vid utbildningen av sjukgymnaster, samt i dramaundervisning vid Uppsala universitet. RMC håller ibland kurser för grupper utskickade från institutioner, till exempel från Hälsofrämjandet och från flera folkhögskolor.

Hos gästerna märks ett stort intresse för vegetarisk mat. Man har konstaterat att 75 procent av de återkommande gästerna väljer vegetarisk kost.

Kokerskan Brita Björklund:

–Jag är från Vikarbyn (by nära Rättvik) och har tidigare arbetat som hembiträde. Jag visste ingenting om den här livsstilen innan jag kom hit. Nu har jag lärt mig att älska vegetarisk mat. Jag har inte fått grepp om det här med meditation men jag tycker mycket om att arbeta här just för att atmosfären är så lugn och fridfull och allting flyter så perfekt.

Gunnar Boström från Linköping deltar regelbundet i Jacques Dropsys kurser:

–Den här undervisningen betyder mycket för mig och jag vet många som känner likadant. Det jag lär mig här hjälper mig i mitt dagliga liv.

Gunnar är civilingenjör och syss-

Till Rättviks Meditationscentrum kan alla komma, oberoende av livsåskådning.

NIRVANA OCH VÅR TID

Av Rune E A Johansson

Alla buddhister drömmer om att en gång uppnå nirvana, det stora, slutgiltiga målet. Men nästan aldrig träffar man numera en buddhist som på allvar räknar med att nå detta mål under sitt nuvarande liv eller som ens målmedvetet arbetar på att förverkliga det. Jag har bara hört talas om en munk i Sri Lanka, som öppet bekant sin avsikt att göra allt för att nå målet. Han är en ung, intelligent man, författare till utmärkta böcker. Nu övergav han alla sina intressen och stängde in sig i ett kloster, som inte tillåter någon kontakt med yttervärlden. Det är nu några år sedan, och jag vet inte vad som hänt. Men många i hans bekantskapskrets var kritiska: han kunde lätt förlora förståndet under sina ansträngningar, och det var ändå en omöjlig uppgift. . .

Sådan är i själva verket uppfattningen sedan hundratals år. Man har sällan hört talas om någon som uppnått nirvana, och det beskrivs i regel som ouppnåeligt. Moderna böcker om buddhism beskriver det gärna som en överjordisk realitet, "höjd över varje kosmisk erfarenhet, långt utanför språkets räckvidd". Så var det inte på den första munkförsamlingens tid. Man talade om nirvana i konkreta ordalag, och det ansågs självklart att alla munkar som hade normal intelligens och tog sin uppgift på allvar förr eller senare nådde målet. Även lekmän kunde nå det och fortsätta sitt liv som lekmän.

Om vi vill veta vad nirvana egentligen är, bör vi alltså rådfråga den äldsta litteraturen. Där får man veta, att Buddhas ursprungliga problem var sjukdom, ålderdom och död. Han sammanfattade dem sedan under benämningen lidande, som han definierade så här: "födelse, ålderdom, död, sorg, klagan, lidande, olycka och förtvivlan, att inte få vad man önskar". Förvisso är det svåra och centrala problem, problem som vi fortfarande brottas med. Här i Västerlandet har vi prövat religiösa, vetenskapliga, ekonomiska och politiska metoder, utan att nå den definitiva lösningen. Vad

kunde då Buddha göra?

Först bör vi nämna, att hans utgångspunkter var något annorlunda än våra. Han tvivlade aldrig, lika litet som vi, på att han skulle åldras och dö, men som alla indier trodde han på en återfödelse. Om denna kunde hindras, skulle ju även ålderdom och död vara besegrade för all framtid. Strävan att uppnå nirvana var för honom i stor utsträckning en strävan att hindra ny födelse efter innevarande livs slut. (Eftersom han inte klart talade om en möjlighet att förlänga livet i annan form, får vi nog här se en anledning till att nirvana längre fram inte blev så populärt, särskilt bland lekmännen: återfödelse har sedan urminnes tider varit en önskedröm, ett sätt att lura döden och överleva.) Vidare hade upplevelsen en mera central ställning i Buddhas tänkande än i vårt. För oss är materien det enda verkliga, medan vårt sätt att uppleva tingen hela tiden växlar och därför anses vilseledande. På Buddhas tid fanns ännu ingen fysisk vetenskap, som beskrivit tingens egenskaper innan de förvanskats av våra sinnen. Buddha kunde därför direkt observera att sinena spelar en aktiv roll i tingens uppkomst. Det upplevda uppfattade han i stort sett som verkligt, även om det stod klart för honom att missuppfattningar också förekommer.

Kan man alltså förvandla sig själv så att man dels inte upplever lidande, dels inte samlar underlag för en ny födelse efter döden? Buddha ansåg att det var möjligt. Normalt växlar de upplevda innehållen ständigt. Vi ser saker som vi önskar och saker som vi avskyr: genom båggedera engagerar och binder vi oss, och därav uppkommer lidande. Samtidigt bygger vi upp ambitioner och värden, som bestämmer den nya personligheten i nästa liv. Buddha utformade ett program, som han huvudsakligen såg som en reningsprocess, som syftade mot fullständig inre frihet. Man kan i stort sett säga att programmet omfattar moral, meditation och insikt.

Omoralska och själviska handlingar hindrar uppnåendet av nirvana, ty dels leder de till straff i kommande liv, dels upptar de medvetandet i detta liv genom dåligt samvete och eventuellt andra obehagliga följder. Den som uppnått nirvana måste vara osjälvisk, vänlig och medlidsam mot alla. Den grundläggande övningen för den som vill nå nirvana består därför i en moralisk rening.

Som den viktigaste metoden nämnes i regel meditationen, även om det avgörande steget alltid är en akt av insikt. Ofta behövs lång övning i att observera upplevelsens uppkomst och försvinnande, att iakttä dem objektivt och utan känslor och behov och slutligen i att tömma medvetandet så att det inre upplevs som en tom, oändlig rymd, utan förändring, med upplöst jagkänsla: när sistnämnda övning lyckas, så upplevs tillståndet som vila, tillfredsställelse och tidlöshet. De första generationerna av munkar tillbringade mycket av sin tid i detta tillstånd, och det bör ha gett dem en inre borg av trygghet och en känsla av oberoende som de alltid kunde aktualisera. Genom att också jagupplevelsen upplöstes och inga önskningar längre upplevdes, kunde också i nästa moment förvisningen komma, att underlaget för en ny personlighet söndersmulats: den enhet som jaget med orätt upplevt sig vara hade upplöstes.

Men nirvana uppnåddes alltså ej under meditation och identifierades aldrig med ett meditationstillstånd. Däremot berättas det ofta, att ett underlag för insikt på så sätt åstadkommits, och genom den definitiva insikten kom nirvana. Insikt om vad, alltså? Viktigast är att man genom introspektiv observation av sitt eget inre förstår att den buddhistiska läran är sann och att den kan tillämpas. Man kan på så sätt direkt se och förstå att allt som upplevs (och därmed allt som sker) inte är någonting stabilt och pålitligt utan bara kortvariga processer och att de alla har en orsak: man förstår hur man genom att använda

Foto Retn Vålme

orsakslagen kan få dem att upphöra. Man förstår att man själv är orsak till det lidande och den besvikelser man känner. Man kan observera hur begär, hat, vrede, avund och själviskhet uppkommer och vad de leder till: därmed kan man få dem att upplösas och försvinna. Då man inser att allt sådant försvunnit har man uppnått nirvana.

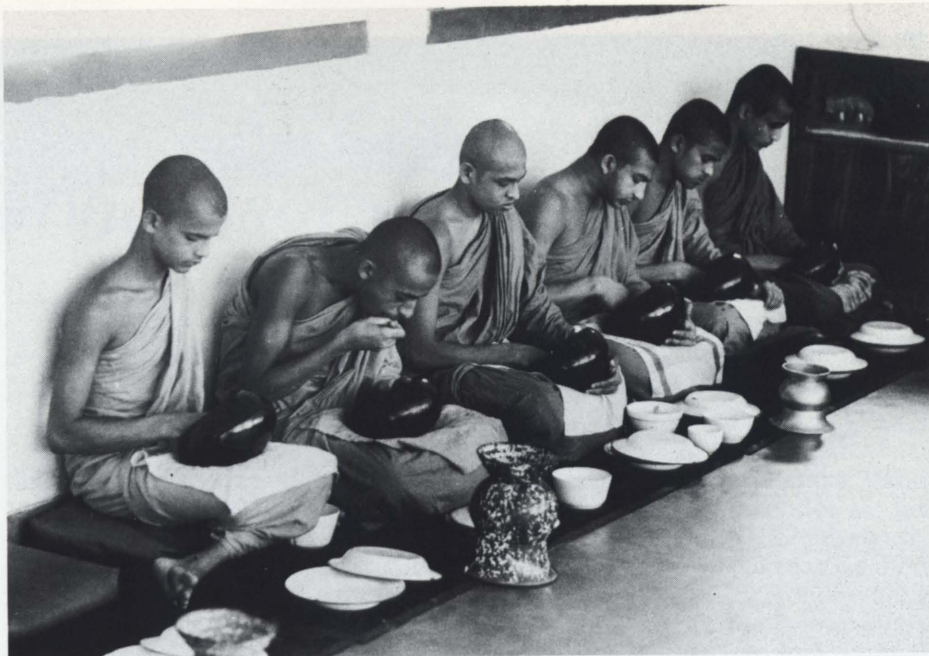
Allt detta låter ganska destruktivt och negativt, och läsaren undrar säkert vad som egentligen är kvar. I det dagliga livets göromål fungerar arahanten – alltså den som lever i nirvana – normalt. Han låter de naturliga processerna och reaktionerna ha sin gång, fast de är noga kontrollerade. Han tillåter ingenting ont och han är fri från alla

jagsynpunkter. Han upplever sig som opersonlig och tom och endast de nödvändiga psykiska processerna lämnas utrymme. Han är inte personligen engagerad i det som han gör utan känner fullständig inre frihet. Därför är han avslappad och konfliktfri. Alla psykiska krafter står alltså till buds för den uppgift som han för tillfället ägnar sig

åt, t ex diskussion, undervisning eller meditation. Han känner sig alltid harmonisk och nöjd. Det är inte bara fråga om ett angenämt medvetenhetstillstånd utan om en renad personlighet, som helt förstått sig själv och fungerar på ett konsekvent men opersonligt och oengagerat sätt.

Detta tillstånd kallade Buddha ibland "hälsa", och vi finner naturligtvis vissa likheter med vad vår tids psykologer kallar "psykisk hälsa". Den fullt friske bör också vara harmonisk och tillfreds och bör ha kommit till klarhet med sig själv och övervunnit sina konflikter. Så långt kan man tala om överensstämmelse. Men skillnaderna är mer påfallande. Nirvana innebär en mycket mera genomgripande förvandling av personligheten. Många människor har god psykisk hälsa så att säga av naturen och behöver aldrig psykoterapeutisk behandling. Men nirvana skiljer sig så mycket från människans naturliga tillstånd, att en avgörande förändring alltid erfordras. God psykisk hälsa säges vanligen visa sig i effektivt arbete och god social anpassning. Den friske har ett starkt jag och en väl organiserad personlighet, ledd av sociala principer. C.G. Jung kallade idealtillståndet individuation, varmed han menade individens utveckling av alla sina krafter och anlag till en unik, harmonisk personlighet genom övervinnande av motsatser och ökad självkänedom. Nirvana syftar inte till att skapa en unik personlighet, snarare till att neutralisera de personlighetsbildande krafterna och skapa en upplevelse av tomhet och opersonlighet. Social anpassning har Buddha aldrig framhållit som väsentlig; bättre är det med en introvert, meditativ inställning, och själv drog han sig ofta undan från samhället till ensliga meditationer. Att arbeta för samhället och att överhuvudtaget arbeta ingick ej i munkarnas plikter. Arbete var tillåtet men endast om det var fritt från personliga ambitioner.

Av detta tycks följa, att en arahant skulle ha svårt att finna sin plats i ett modernt samhälle, som bygger på prestation och ekonomiska och sociala värden. Detta är också vad alla traditionella buddhister framhåller: det anses högst otroligt att någon skulle kunna uppnå nirvana, och om någon lyckas, så skulle han inte kunna existera utanför klostren. På Buddhas tid var det emellertid annorlunda. Det berättas om flera lekmän, både män och kvinnor, som uppnådde nirvana och sedan fortsatte att leva sitt civila liv. Förmodligen skulle

Buddhistmunkar i vår tid. De har av sagt sig världen för ett religiöst liv som tiggare. Men är nirvana deras mål? Foto Rein Vålme.

det vara möjligt även idag. Den äldsta buddhistiska litteraturen beskriver så pass utförligt vägen till nirvana och vad nirvana innebär, att det med säkerhet kan förverkligas. Yrkeslivet skulle ge svårigheter, men vi får inte glömma att Buddha själv levde ett aktivt liv, fullt av vandringar, undervisning och organisationplikter, alltsedan han uppnått nirvana vid 35 års ålder tills han avled 80 år gammal. Det är alltså tänkbart att sådana uppgifter som undervisning, forskning och konstnärlig verksamhet kan utföras med den opersonliga objektivitet som kännetecknar en arahant. Dessutom har vår moderna industri välsignat oss med en helt ny arbetstyp, som kan utföras nästan automatiskt och helt utan personligt intresse, nämligen tempoarbetet. Det kallas alltid själsdödande och omänskligt, och visst kan det vara så. Allt beror på vad man använder sitt mer eller mindre friställda medvetande till. Man skulle kunna utveckla sig själv och förverkliga buddhistiska målsättningar genom att kombinera arbetet med övningar i medvetenhet, dvs den typ av meditation som består i att en viss enkel, upprepade oavbrutet följes med koncentrerad uppmärksamhet. Även arahanten brukade fortsätta med att använda en stor del av sin tid till dylika övningar för att hålla sitt sinne fritt från engagerande känslor och behov. Många arbeten av denna typ skulle säkert vara möjliga för en arahant. Han skulle endast arbeta för att skaffa sig sitt existensminimum och han skulle vara fri från familjeliv. Befordran och karriär skulle vara honom främmande. Hans enda värden skulle vara den

frid och ro, den inre frihet och den insikt som nirvana gett honom, samt en vänlig och hjälpsam inställning mot andra människor.

Vad händer med arahanten då har dör? För Buddha stod det klart att han inte återföds, men för övrigt ville han inte uttala sig. "Nirvana" betyder uteslötande, och ordet används normalt om en eld som slocknar. "Liksom en låga som släckts av en stark vindstöt går till vila och inte kan beskrivas, på samma sätt går den vise, som befriats från namn och kropp (dvs dött), till vila och kan inte beskrivas. För den som gått till vila finns det ingen måttstock, med vars hjälp man kunde bestämma honom." Men enligt Buddha kan arahanten inte beskrivas ens i detta liv: han är "djup, omätlig, bottenlös som den djupa oceanen". Han var van att tillbringa en stor del av tiden förvandlad till den ändlösa tomhet som han upplevde i vissa meditationstillstånd. Han hade nog denna tomhet som en permanent bakgrund. Men vad han upplevde ansåg han verkligt. Kanske betydde dödsögonblicket ingen förändring: han hade omskapat sig till en opersonlig oändlighet, ett stabilt tillstånd, som ej kunde omintetgöras?

Anm. Fil. lic. Rune E. A. Johansson är psykolog. Han har även bakom sig akademiska studier i pali och sanskrit. Han räknar sig inte som buddhist, men har ägnat mycket av sin fritid åt forskning rörande buddhismen. Han har skrivit böckerna "Psychology of Nirvana" (1969), "Pali Buddhist Texts" (1973, 1977) och "The Dynamic Psychology of Early Buddhism" (1979) samt till svenska översatt Dhammapada (1967) och Sutta Nipata (1976).

Jonzon lämnar UFO-Sverige

I slutet av 60-talet, när det rådde ett vakuum i fråga om UFO-organisationer och -tidskrifter i Sverige, startade Carl-Axel Jonzon en UFO-grupp i Motala. Efter en trög början med svårighet att få tag på arbetsvilligt folk växte verksamheten ut till en riksomfattande organisation, UFO-Sverige, som bildades 1970 med högkvarter i Motala och Jonzon som ordförande och stor eldsjäl. 1969 startades tidskriften UFO-Information med Jonzon som ansvarig utgivare och ledarskribent. Den blev officiellt organ för UFO-Sverige men ägdes av lokalavdelningen UFO-Motala, där Jonzon var ordförande.

UFO-Sverige expanderade – mycket på grund av en annan eldsjäl, Thorvald Berthelsen, arbete – och UFO-Informationens upplaga steg. Men intern kritik framfördes då och då mot Jonzon. 1976 avgick han som ordförande. Organisationens ansikte utåt, tidskriften, fortsatte han dock att dominera genom sin ställning som ordförande i Föreningen UFO-Information, som bildades 1976 och blev en lokalavdelning av UFO-Sverige och tidskriftens ägare. Jonzon betraktade tidskriften som sin, samtidigt som den var organisationens officiella språkrör, och han tvingade på den sina ledare.

I Sökaren har red. uttryckt uppfattningen att Jonzons ledarartiklar inte varit av sådan klass eller karaktär att de representerat Sveriges UFO-intresserade och att Jonzon inte borde vara organisationstidskriftens ende ledarskribent.

Nu har Jonzon lämnat riksorganisationen och tagit tidskriften och dess ca 2 500 prenumeranter med sig. I sin ledare i nr 3 ger han inget klart besked om skälet till avhoppet. Han skriver i dunkla ordalag att vissa personer spräckt UFO-Sverige – fastän det är han själv som valt att ge sig iväg – och han kallar sina antagonister dumma.

UFO-Sverige har nu startat en ny tidskrift med namnet UFO-Sverige-Aktuellt. Dess framtid är osäker; den har inte tillgång till UFO-Informationens adresser, som Jonzon inte lämnar ut, men däremot till den nedlagda göteborgska GICOFF-Informationens betydligt mindre adressregister. Första numret kom i somras. Ansvarige utgivaren heter Håkan Ekstrand, och han skriver i en ledare om Jonzons avhopp att denne enligt egen uppgift

känt sig åsidosatt.

Jonzon har behärskat organisationen i kraft av de röster/mandat han haft för alla UFO-Informationens läsare (medlemmar i lokalavdelningen Föreningen UFO-Information) och inte kunnat röstas ned. Denna makt har man velat beröva honom.

Håkan Ekstrand skriver i sin ledare:

"... Många av er som nu läser detta tycker förstås att UFO-Sveriges grundare och eldsjäl sedan många år borde finnas med i organisationen. Men det är helt hans egen önskan att utträda ur UFO-Sverige. Ingen har tvingat bort honom. Istället för att, som i normala fall, ta strid om motionen föredrog han att lämna oss. För att man en gång startat en organisation kan man i rimlighetens namn inte äga och dominera denna på livstid."

I redaktionen för den nya tidskriften finns bland andra Thorvald Berthelsen, som nu alltså återigen vill se sitt namn förknippat med UFO-saken.

Nr 1 innehåller bland annat en berättelse om "Väddö-fallet", med en märklig metallbit, samt en "närkontakt av andra graden" i Jämtland. Professor Martin Johnsons "Legenden om Bermuda-triangeln", som även Sökaren haft och som ursprungligen varit publicerad i Värld och vetande, finns också att läsa i debutnumret.

Man ser i den nya tidskriften, liksom i den gamla, en svårighet hos redaktionen att undvika alltför lättvikligt material. En kvalitetshöjning behövs genom mer medveten inriktning på vederhäftighet.

Adressen till UFO-Sverige-Aktuellt är Box 175, 733 00 Sala. Jonzons tidskrift, UFO-Information, har adressen Box 16, 596 00 Skänninge.

SM

Psi och upprepbarhet

I *Parapsychology Review* nr 2, 1980 skriver Albert W. Potts att kravet på upprepbarhet inom parapsykologin beror på en missuppfattning av psis natur. Att upprepa ett experiment, anser han, innebär att återskapa alla de betingelser som rådde vid experiment A i ett experiment B samt att få identiskt lika resultat i båda experimenten. Men varje psi-experiment har att göra med det mänskliga medvetandet. Att upprepa ett experiment med psi skulle innebära att medvetandet hos försökspersonen i experi-

ment B skulle vara i precis samma tillstånd som hos försökspersonen i A vad beträffar alla faktorer som har inverkan på psi, såsom motivation, tro, attityd, avslappning m m. Eftersom sinnessstillståndet är åtminstone halva experimentet, innebär B ingen upprepning av A, om inte sinnessstillståndet är lika vid de två experimenten. Detta är naturligtvis omöjligt att uppnå, även om det rör sig om samma försöksperson i båda fallen, eftersom en persons sinnessstillstånd förändras från stund till stund. Och även om sinnessstillståndet vore precis detsamma i två experiment, så har försöksledaren ingen möjlighet att veta detta. Alltså är upprepning av psi-experiment något omöjligt.

Studiet av psi skall inte jämföras med exakta vetenskaper som fysik och kemi, utan i stället med geologi, astronomi, antropologi och sociologi. Ingen förnekar att geologin är en vetenskap fastän jordens tillkomstprocesser inte kan upprepas. Detta innebär, anser Albert Potts, att varje laboratorieexperiment i grund och botten är ett individuellt fall, även om avsikten varit att upprepa tidigare experiment. Sålunda finns ingen väsentlig skillnad mellan ett kontrollerat laboratorieexperiment och studiet av spontana psi-fall i verkliga livet. Kravet på det upprepbara men undflyende experimentet har gjort psi-forskarna alltför fixerade vid laboratoriet, anser Potts. Laboratorieexperiment har givetvis sin plats inom psiforskningen, men betydelsen av att studera spontana fall har förbisetts.

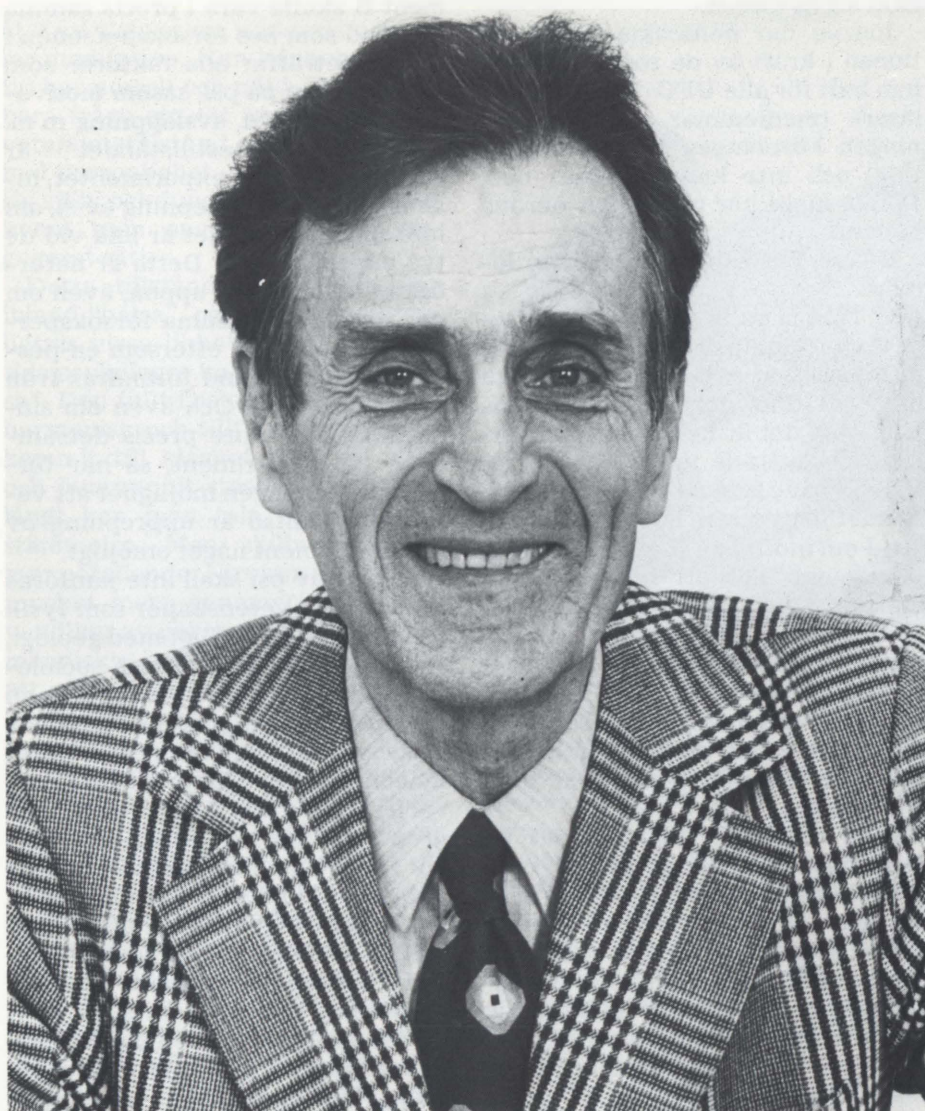
Psi i vanliga livet beror av många samverkande faktorer. I laboratoriet förenklar man det hela och isolerar en eller två variabler för att studera dessa. Därmed försämrar man starkt förutsättningarna för att psi skall uppträda liksom för att förstå de dynamiska lagarna bakom psi. Om man tar ut psi ur de vanliga livssammanhangen och placerar det i laboratoriet, då bryter man ut det ur funktionen i dess naturliga miljö, vilket innebär att resultatet kan bli skevt eller noll eller rentav missvisande.

Det kan hända, menar Potts, att psi-forskningen kunde göra större framsteg om den mer samlade sig kring spontana fall i stället för att försöka det omöjliga: att konstruera upprepbara experiment.

SM

Hur sällsynt sanningen än är har tillgången alltid varit större än efterfrågan.

Josh Billing

"I morgon är en ny dag och en ny dag är en ny möjlighet." Harry Lindquist

HARRY LINDQUIST positivitetsprofet

Av Åsa Freij

I Harry Lindquists egen anda skulle jag vilja säga: Tack! Tack för att det finns människor som du, Harry!

Harry Lindquist är känd för många saker, men i förhållande till vad han utträttat och fortfarande utträttat är han alltför litet känd av den stora allmänheten. Om folk ägnade lika mycket intresse åt det positiva och konstruktiva som åt motsatsen och stödde idésprutor och eldsjälur som Harry Lindquist, då skulle det se hoppfullt ut för världen.

Han har en sällsynt förmåga att

problem kanske kunna lösas bara på detta sätt. En miljon träd – tillsammans med ett angränsande åkerområde – ger mat och försörjning åt 200 000 människor – år efter år. Det snabbväxande *prosopis juliflora*, varts rötter drar upp vatten från stora djup, ger redan efter 2 - 3 år en god skörd av proteinrika fröskidor. När Harry Lindquist fyllde 75 år fick han en present, som låg honom varmare om hjärtat än något annat – en hel skog träd till sina ökenodlingar! 130 000 träd hade vänner och bekanta och beundrare bland allmänheten skänkt. Harry var rörd till tårar.

Det som många annars förknippar med Harry Lindquist är bokförlaget Harriers, tidningen Svenska Journalen och en rad böcker i levnadskonst.

TACKSAMHET!

I hela sitt liv har han arbetat för en praktisk andlighet, för att hjälpa människor – inklusive sig själv – till ett "rikare liv", som också är namnet på hans biografi (Harriers 1980).

Tacksamhet är ett av hans nyckelord. En attityd av tacksamhet och av kärlek och förtröstan bär dig säkert över livets alla svårigheter, förkunnar han ständigt.

Därmed menar han inte att man med den inställningen kan undvika svårigheter eller att påverkas av dem och bli missmodig. Men den tacksamma och positiva attityden tar udden av rädsla, ångest, aggressioner, apati och andra destruktiva känslor. Ty, understryker han, det är våra känslor, och tankar, som avgör hur vårt liv gestaltar sig. Det finns inte olycka eller lycka, bara olyckliga eller lyckliga tankar och attityder. Eller som en god vän till honom, en psykiater, sa om sina patienter: "Det är inget stort fel på dem, det är bara deras tankar det är fel på."

–Tankar är skapande! Vi blir vad vi tänker! Därför är det så viktigt vad vi programmerar oss med, framhåller Harry Lindquist. Och det är viktigt vad vi säger!

KÄRLEK!

Harry Lindquist har en stark gudstro. Men hans Gud är ingen personlighet utanför oss själva, som styr och ställer bäst han vill, och kräver och straffar. Hans tro är lika mycket praktisk psykologi som religion – och den är upplevd och prövad av honom själv under ett långt och hårt liv. Hans Gud är de goda möjligheter vi har inom oss, den positiva, skapande livskraften, kärleken. Att denna kraft sedan inte begrän-

sas av vårt jag utan finns i hela universum som en fantastisk drivkraft och samordnare av allt till det bästa, gör den inte, enligt Harry, till en mindre konkret verklighet för var och en som lär sig lyssna till den.

Harry Lindquists tro är också en glad och odogmatisk tro. Den är mer en tillämpning av kärlek, en förankring i kärnan av alla religioner, än inramad i en teologisk form – även om han alltid tillhört och fortfarande tillhör baptistkyrkan.

Hans praktiskt tillämpade religiositet tar sig uttryck inte bara i hans attitydlära och hans imponerande hjälpprogram, utan också i ett ivrigt propagerande för en sund livsföring. Otaliga är hans föredrag, artiklar och böcker mot tobak och alkohol och för rätt kost, hygien och motion.

Även om man förlitar sig på Gud i svåra situationer, så får man aldrig sitta och rulla tummarna och låta Gud göra jobbet, anser Harry Lindquist. Det är viktigt att ta ansvar för sig själv, att arbeta, att göra sitt bästa. Uttrycket "Gud hjälper den som hjälper sig själv" skulle passa bra för att beskriva hans tro.

Han understryker att bön måste var positiv och handlingskraftig. Det gör mer skada än nytta att be som en tiggare, med en pessimistisk och nedvärderande syn på sig själv, menar han.

TÅLAMOD!

–Var och en har möjlighet att förändra sig själv. Men det är ofta ett långsiktigt arbete, som kräver tålamod. Ofta har vi ett inrotat felaktigt beteendemönster och en pessimistisk livssyn, som det tar tid och energi att bygga om.

–En tungt lastad havsångare kan inte vända ögonblickligen, skriver han i en av sina populära småskrifter, "Uppmuntran".

–Även om rodet läggs om och båten får styrfart, tar det en viss tid och ett visst utrymme att stanna och vända och gå framåt. Men om du beaktar den kompassriktning jag här ger dig och lägger om rodet, kommer du sakta och säkert att vända stäven ut mot frihet, glädje, förtröstan och företagsamhet och du kommer heller inte att bekymra dig för blåst och sjögång, enligt den gamla sjömansregeln: "En sjöman ber inte om vackert väder, han lär sig segla".

Harry tar ofta liknelser från sjön. Blå säger han att liksom seglaren kan utnyttja även motvind till att gå framåt, så kan vi inte bara fördrå motgångar utan även vända dem till något positivt, till lärdomar som för oss framåt i utvecklingen.

Harry Lindquist har upplevt allt vad han talar om. Han har inte alltid själv haft en positiv livsinställning.

–Jag var alltför allvarsam i min tro när jag var ung, berättar han, och jag var otålig och ibland missmodig. Mitt arbete och mitt liv har varit fyllt av motgångar och svårigheter. De upphörde inte i och med att jag fick upp ögonen för kraften i den positiva livsinställningen för ca 25 år sedan. Men den nya attityden gjorde ändå all skillnad i världen.

*

Harry Lindquist föddes 1905 i Gävle, där hans far, Karl, arbetade på en kvarn. Modern, Maria, var 10 år äldre än sin man och 42 år, när Harry föddes, 39 när hon fick första barnet, Signe. Modern var en ovanlig kvinna, som bl a vågat det då oerhörda att utträda ur Svenska kyrkan. Hon var baptist. Karl lät också döpa sig, och Harry och Signe växte upp i ett gudfruktigt frikyrko-hem, som också blev ett bondehem. Karl bytte något år efter Harrys födelse det dammiga kvarnjobbet mot en egen stenig torva i norra Uppland.

FÖRLÅT!

Harry betecknar sin barndom som lycklig och händelserik. Vissa personer och episoder minns han särskilt, de som gav honom lärdomar för livet. Minnet av den gång han lärde sig säga förlåt och hur svårt det var, gav honom senare idén till den sk förlåtelseklockan som Svenska Journalens förmedlingsavdelning tillhandahåller. Egentligen gavs uppslaget till klockan av en förnuftig man som löste sitt problem med vad han skulle hitta på som bröllopspresent till ett brudpar genom att köpa en liten handringklocka och gravera in ordet "förlåt" på den samt orden "Om du har svårt att säga förlåt, ring i klockan".

En gammal gumma på bygden, kallad moster Maja, lärde honom något om barnuppfostrans psykologi när hon bad honom, en av de värsta äppelknyckarna, att vakta hennes äppelträd medan hon var bortrest.

När Harry var 13 år hände något, som blev avgörande i hans liv. En väckelserörelse gick genom bygden. Harry blev omvänd och enligt egen utsago verkligen förändrad. Den glada buspojken tog sin religion på blodigt allvar, fastade och bad, och efter ett år började han som rekordung evangelist.

–Saker och ting hände alltför fort och jag var alltför fanatisk, be-

rättat han själv. (Han har alltid gjort allting snabbt och med glöd. Det var inte för inte som han kallades "Med-detsamma-Harry".) Och jag hade inte lärt mig den positiva metoden ännu, och att den också måste användas med tålmod. Man måste ha tålmod medan fröet gro.

Endast 15 år gammal började han år 1921 som evangelist i Örebro Missionsförening. Hans första arbetsfält var Valla utanför Katrineholm. Framgångar och massor av folk på olika platser: Finnerödja, Mora, Storvik, Gävle. Många ville se och höra barnevangelistens tal och sång. Men efter några år kände han sig ganska utbränd och ville göra något helt annat.

NYA UPPGIFTER

Harrys första anställning blev på en plantskola i Småland. Där träffade han också sin blivande fru, Margit, mor till hans fem barn.

Nästa plats var som biträde i en tapetaffär. Men han drömde om en annan framtid och om något sätt att fortsätta att sprida sin tro. Bokutgivning var ett sätt. Översättningen av den amerikanska succén "I Hans fotspår eller Vad skulle Jesus göra?" blev början till en lång, händelserik och strapatsrik förläggarbana. Samtidigt debuterade han som författare med en egen liten skrift för 40 öre som hette "Fäll inte modet".

Förlaget höll i början till i kartonger under förläggarens säng.

Senare gav det växande Harriers förlag bl a ut 100 biografier över historiska gestalter i serierna "Bragd och hjältedåd" och "Odödliga ögon-

blick i mänsklighetens historia”.

1931 gifte sig Harry med sin Margit. Året därpå föddes äldsta sonen. Ytterligare ett år senare hände något mindre roligt. Harry fick mag-sår, en följd av slitsamma år med jobb nästan dygnet runt och ständiga penningbekymmer.

På Sabbatsbergs sjukhus skrev han boken ”Storstadens son”, som blev en stor framgång hos läsarna och en stor flop hos kritikerna.

Harry startade också tidningen Hemmet och Familjen, som senare slogs ihop med Svenska Journalen, vilken fortfarande kommer ut efter 50 års överlevnadskamp.

Goda vänner och medarbetare gav Harry inspiration att fortsätta. Tecknaren Marcus Hentzel sa en gång: ”Harry, kom ihåg, människorna behöver tröst, mod och glädje, hoppfullhet, kurage och företagsamhet. Ge dem det! Då ger du ut en tidning som människorna behöver.”

–Det var då artikelserien i Svenska Journalen ”Hur man blir god vän med livet” föddes. Där beskriver Harry Lindquist på olika sätt sin positiva livsåskådning och dess förmåga att hjälpa människor att bemästra personliga svårigheter.

Harry var en eldsjäl, som inte bara lyckades knyta goda författare till sitt förlag och att skriva själv. Han tog sig också tid att hitta på och genomföra små men betydelsefulla uppslag, som han trodde på. Ett av dem var ”Vänliga veckan”.

HUSTRUNS DÖD

1957 drabbades Harry Lindquist av ett hårt slag, förmodligen det hårdaste i hans liv. Hans hustru dog i cancer efter en tårande sjukdomstid och lämnade honom ensam med fem barn.

Även en del släktingar och vänner hade dött i cancer, vilket bidragit till att Harry ägnat sig särskilt mycket åt att stödja forskning kring cancersns gåta.

Mitt i sin svåra situation upptäckte Harry emellertid på allvar den positiva livsinställningen. Den innebar en revolution för honom – stor och mäktig som en soluppgång över ett hav eller en öken, som han själv uttryckt det.

Han fick ytterligare en puff i ryggen när 70 000 kronor på några dagar strömmade in till Svenska Journalens läkarmission – kondoleansgävor från allmänheten!

Det var början till Svenska Journalens läkarmission och hjälpverksamhet, som sedan växt med åren och nu har ett insamlingsresultat på omkring 23 miljoner kronor per år.

I Asien, Afrika och Latinamerika är idag tusentals människor sysselsatta i den hjälpverksamhet som läkarmissionen stöder.

1965 gifte Harry Lindquist om sig med Maj-Britt Skoog, som han träffade första gången då hon höll föredrag i Stockholm om sitt arbete som missionär i Japan.

–Det bästa som kunde ha hänt mig! Och det bästa som kunde hända mina barn, säger Harry. Han berättar om hennes ovärderliga stöd på olika sätt, inte minst vid den tiden då han hade en tumör i ryggen med ohyggliga plågor och opererades tre gånger innan man kom på vad det var för fel.

–Då höll jag nästan på att tappa min positiva livsåskådning, säger Harry. Men Maj-Britt påminde mig om den bl a genom att överallt sätta upp små anslag i huset med uppmuntrande bibelord, som erinrade mig om vad jag själv försökt lära ut. Det hjälpte, kraften återkom och jag blev allt bättre.

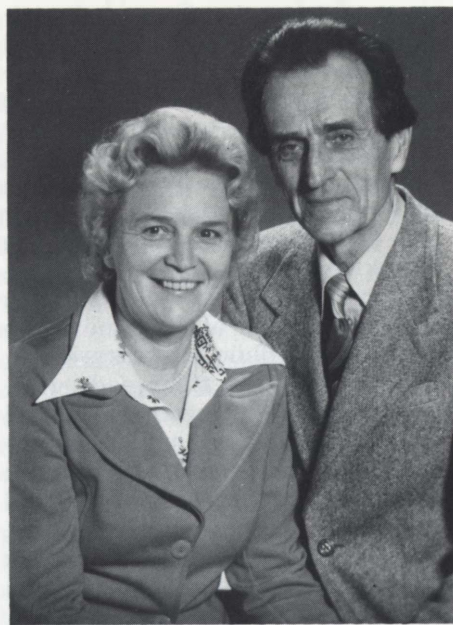
ONT TILL GOTT

Många människor är negativa och missmodiga trots att de har det bra. Det är ganska lätt att se att det är tanken och attityden hos dem som gör deras liv miserabelt i onödan. Och det förefaller logiskt att dessa människor skulle kunna ändra sig om de fick orsakerna till sitt lidande klara för sig. Men Harry Lindquist går längre än så. Han vill få oss att se att även det verkligt svåra och onda kan vara direkt positivt. Just genom den ansträngning vi tvingas till när vi har en brist som måste kompenseras, kommer ofta en väldig kraft. Bristen blir inte bara kompenserad, vi utvecklar också ofta en speciell skicklighet i det vi från början var särskilt svaga i. Åtskilliga elitidrottsmän har börjat sin bana med att träna upp ett handikapp. Det finns liknande exempel bland vetenskapsmän och andra stora gestalter.

Och det är kanske signifikativt att Harry Lindquist, den stora positivitetsprofeten, när man frågar honom om vad som är hans största svaghet, svarar:

–Att bli modfärd!

Hade han inte haft den svagheten, då hade han förmodligen inte heller haft sin klara insikt om modfärdighetens destruktiva makt och inte kunnat ge oss botemedlet – den tacksamma och positiva livsinställningen, som han blivit expert på. Att modfärdigheten inte fått tillåtelse att styra Harry Lindquists liv är han ju ett levande bevis på. Hans jämnåriga vän och kollega Agne Windmark har sagt om honom:

Maj-Britt och Harry Lindquist

–Han är den mest energiska, fantasirika och handlingskraftiga människa jag mött. Och det vill inte säga litet!

Och han har alltid varit före sin tid. När det t ex gällt rökning, alkohol och felaktiga kostvanor skrev han för närmare 30 år sedan en kraftfull appell där han påpekade att unga människor inte styrs av fakta och varningar utan av härmnings- och modeinstinkten. Harry ville bland annat att ”Modehuset Sverige” via massmedia skulle marknadsföra rök- och alkoholfritt som ”toppen”, medan tobak och sprit skulle karaktäriseras som gammalmodigt. Mensensvaret blev dåligt. Han säger själv:

–Det var som att kasta en fjäder utför ett stup och vänta på ekot. Det kom inget.

Man förstod tydligen inte metodens finess. Men 1979 och 1980 har metodens genomslagskraft demonstrerats i Sverige genom ”En rökfri generation”.

Men Harry Lindquist gav inte upp, och han släpper inte sin positiva övertygelse att allt fler människor trots allt ska ändra sitt liv mot mer kärlek och positiv handlingskraft och därmed vända världens utveckling mot lycka.

–Lycka, säger han, är en biprodukt till en positiv attityd!

Anm. Åsa Freij utexaminerades från Journalistinstitutet i Stockholm 1965. Hon har varit anställd på flera landsortstidningar, bl a 10 år på Katrineholms-Kuriren, samt på United Press i Stockholm, och frilansat med internationella reportage, mest om hästsport. Hon har också varit ridinstruktör. F n är hon frilansjournalist.

Sten Rodhe

HJALMAR EKSTRÖM

Hjalmar Ekström (1885–1962), om vilken jag skrev en artikel i Sökarer nr 5 i år, publicerade mycket litet. Tidigt drömde han om att bli författare och publicerade en diktsamling 1912. Efter svåra personliga kriser fann han sig tillrätta som skomakare och själasörjare i Helsingborg. Där utgav han en enda bok, en kommentar till Höga Visan i Bibeln, 1937. Mot slutet av sitt liv medgav han att ett urval ur hans många själavårdande brev skulle publiceras, och det skedde efter hans död.

Båda dessa senare böcker har nu utgivits igen: *Salomos Höga Visa* (Pro Veritate 1979) och *Den fördolda verkstaden* (Artos 1978). Den förstnämnda boken har försetts med en inledning av Antoon Geels, som våren 1980 disputerade på en religionspsykologisk avhandling om Ekström. Den sistnämnda boken har som inledning bara förordet från första upplagan, undertecknat ”Utg.”. Denna anonyma utgivare var, enligt vad Martin Lönnebo meddelade i ”Religionens fem språk” (1975), Ulrika (Ulla) Ljungman, en av Ekströms nära vänner i Helsingborg.

Språket i böckerna är inte moderniserat utan bevarar Ekströms lite ålderdomliga stil med plurala verbformer. Men svårlästa är de inte.

Höga Visan tolkas helt i den kristna mystikens anda. Bruden är den på Kristus troende människan, brudgummen är Kristus. Vad texten anses skildra är den kristnes upplevelser i mötet med Kristus. Ekström urskiljer tre stadier: förlovningstiden, trolovningstiden och den fulla föreningens tid. Målet är ”förmälningen” mellan Kristus och den enskilda människan, en förmälning som gör de två till ett. Förutsättningen för att denna förening skall nås är att människan helt utblottar sig, blir Intet för att Kristus skall kunna bli Allt. På vägen till detta mål måste hon genomgå både själens mörka natt och andens mörka natt: ”I själens natt flyttas umgälgelsen över från det sinnliga till

det andliga, i andens natt flyttas umgälgelsen över från det andliga till det himmelska, d. v. s. till Herren själv” (s. 56).

Ingenstans i sin bok hänvisar Ekström till någon annan text än Bibeln. Den som något känner till vad andra kristna mystiker skrivit känner emellertid igen åtskilligt. Själv har jag läst något av Teresa av Avila och Johannes av Korset och känner hos Ekström igen mycket av vad dessa skrivit om vägen till den andliga ”förmälningen”, om själens och andens mörka nätter, om vägen till målet, som måste kännetecknas av ”Intet” osv. Man frågar sig, i vilken mån Ekström direkt bygger på Teresa och Johannes, fastän han inte nämner dem. Man funderar också över vilken skillnad det blir när uttrycken används av en katolsk munk och en katolsk nunna i Spanien på 1500-talet och när de används av en luthersk skomakare i Sverige på 1900-talet. I sin bok ”Religionens fem språk” ställde Martin Lönnebo Hjalmar Ekström vid sidan av Johannes av Korset (och i någon mån andra företrädare för kristen mystik) men gick inte in på detaljerade jämförelser.

Ekströms enda redovisade källa är Bibeln. Att han studerade vad kristna mystiker skrivit vet vi, fastän han inte nämner något därom i sin bok. En tredje källa för Ekströms utläggning av Höga Visan var hans egna upplevelser. I sin doktorsavhandling har Antoon Geels visat hur framför allt en upplevelse i Örkelljunga 1916 kom att bli bestämmande för Ekströms fortsatta liv. Upplevelsen kommenteras i korthet också av Lönnebo. Utan att direkt hänföra upplevelsen till sig själv beskriver Ekström den i sin utläggning av Höga Visan 5:6.

I den bibliska texten sägs att Brudgummen till Brudens förtvivlan plötsligt är försvunnen. Ekström utlägger detta så, att själen befinner sig i andens mörka natt. ”Nu står hon ute i natten, ensam, än någonsin, en ensam liten människa under en fruktansvärt

öde och tom himmelskupa. Allt är bortsopat, från jorden först och från himmelen sedan. Allt ljus, yttre som inre, blir till mörker och förtvivlan. Men hon förnimmer något i denna mörka natt, hon förnimmer en väldig och förkrossande himmelsrymd över sig och omkring sig, ur vilken det liksom ekar ett enda ord: *Intet*, åtföljt av en blix, som från en medelpunkt flammar nedåt och uppåt och åt sidorna, liksom ett kors, fyllande hela himlavalvet och hela jorden, förtärande allt.” (s 53–54)

Ekström jämför upplevelsen med Paulus Damaskus-upplevelse. Människan blir som en död. ”Men i rätt stund väcker Herren upp henne genom Sin Allmakt. Och då begynner hon leva upp i ett nytt liv, i ett nytt land.”

Den titel som gavs urvalet av Ekströms själavårdande brev, *Den fördolda verkstaden*, går tillbaka på Ekströms egna ord i ”Salomos Höga Visa”. I kommentaren till 8:1–2 säger han om de människor som nått fram till ”förmälningen”, att omvärlden inte märker något av vad som hänt dem: ”De människor, som hon är ibland i världen, se intet av detta. De se henne som en vanlig liten obetydlighet, och en sådan är hon ju också. De kunna alls icke ana hennes ställning i det andliga eller hennes rätta väsende, ty allt hennes varande och verkande hör Guds fördolda verkstad till.” (s 83)

Urvalet omfattar brev som Ekström skrev till några honom i tron närstående vänner mellan 1927 och 1938. Ständigt återkommer tankar om att acceptera lidande och förödmjukelse som en delaktighet i Kristi lidande. Men lidandet skall inte sökas, bara tas emot i tystnad och stillhet, när det kommer. Man kan öva sig i stillhet, så att utblottelsen och passiviteten blir alltmer meningsfyllda, blir allt mer fyllda av ljuset från Kristus. Så här skriver Ekström: ”Det är gott att taga sig tid till stilla stunder, där man liksom går från det ena steget av stillhet till det andra. Det är tre steg som jag brukar tala om:

Första steget: att bli stilla från allt det yttre, från världen omkring en, att komma till vila från det.

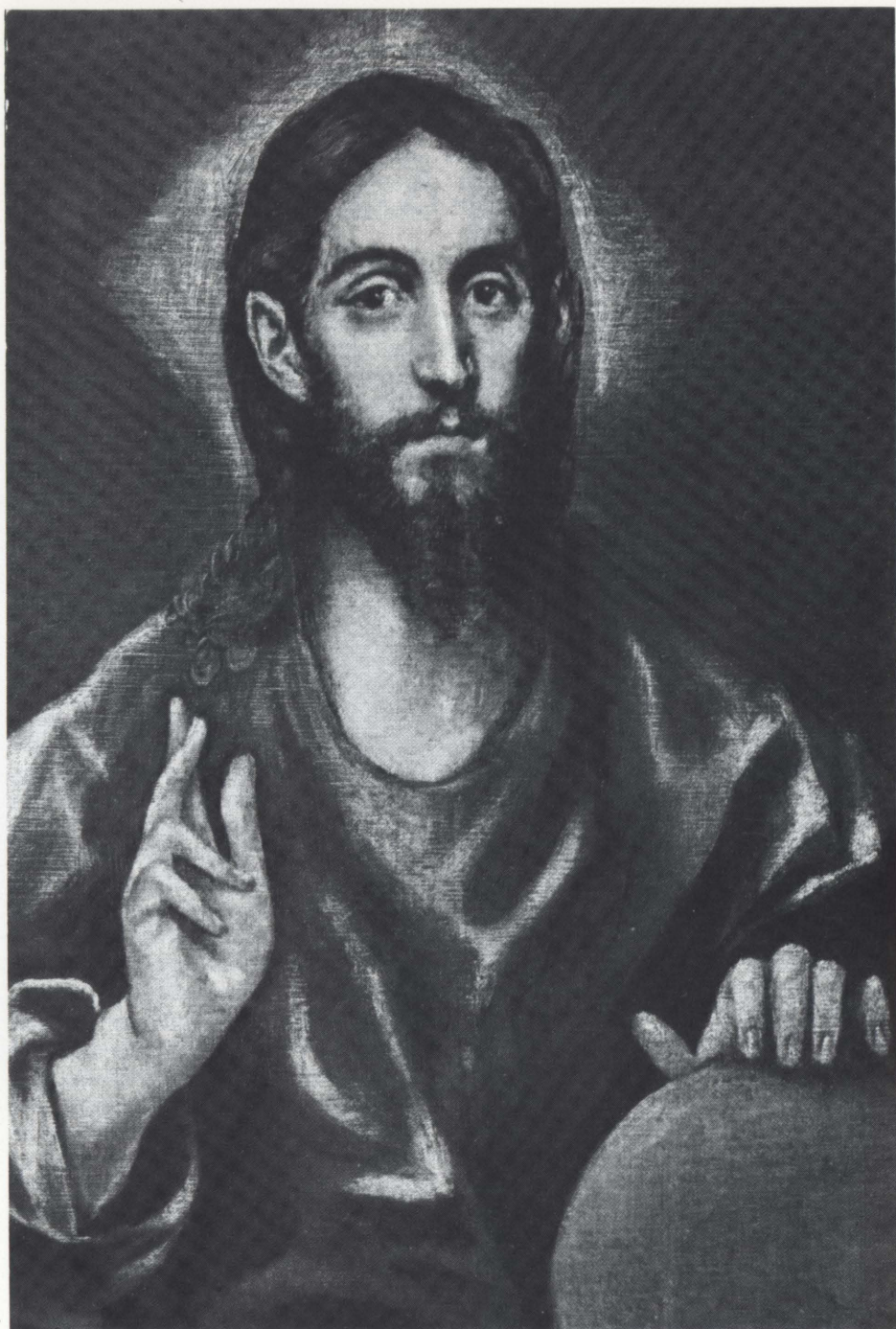
Andra steget: att bli stilla från det inre, från alla begär, även från begäret att komma in i stillheten och i det himmelska – det skall allt komma till vila. Tredje steget: att stilla, milt, mjukt följa dragningen som utgår från det himmelska, låta sig sugas in, uppsugas i den fullkomliga sabbatsvilan, som är såsom ett ljust mörker, som stilla sänker sig ned över anden och som sedan strålar upp till himmelsk klarhet och himmelskt ljus. Denna sabbatsvila är källan till livet i det himmelska.

När man kommer till förtrogenhet med denna stillhet, följer den en också ut i världen och är omkring en, var man går och var man än är och vad man än gör och säger.” (1936)

Jag citerar vidare ur Ekströms brev:

”Det är nog lätt att vara stilla, då allt är ljust och vi ljuvligt förnimma hur Han bär oss. Men när vi bäras genom natt och mörker och tomhet och känslolöshet och när vi förnimma att det andliga ljuset förbyts i oförmåga att förstå något av det andliga, så att det blir liksom utan kraft för oss, då är det icke lätt att bli stilla inför Herren och Hans bärande – vi förnimma ju då icke ens att vi bäras. Då kostar stillheten något, ty själen vill då icke vara stilla, utan vill giva sig ut ur den bärande famnen för att själv hjälpa till, söka nytt ljus och ny väg. Men det gäller för henne att bli stilla i Herrens famn just i mörkret. Hon får vänta efter Herren hur det än känns. Hon måste offra sina känslor och lita på Honom allena. I allt som vill oroa henne eller komma henne att själv vilja hjälpa till, har hon bara att sjunka djupare ned i stoftet. Ty ju djupare hon så sjunker, desto djupare sjunker hon in i Hans famn, ty det finns för henne ingen annanstans att sjunka.” (1938)

”De som vaka och bedja i den inre ordlösa bönen, de äro i Herren alltid... Andens tysta, ordlösa bön stiger av sig själv upp ur hjärtats hunger efter död med Herren och liv med Honom. Den bönen är icke som bön i vanlig mening, utan den är viljans ständiga underkastelse under Herren, den är hjärtats vidöppenhet för Honom i stilla väntan på vad Han vill göra, den är ett sjunkande in i Hans vilja. I den bönen lär människan att älska stillheten och tystnaden, ty stillheten och tystnaden är liksom livsluft för den. I stillheten och tystnaden stiger det Eviga ned över människan och förvandlar henne genom att föra henne ned i stoftet.

Centrum i Hjalmar Ekströms tro: Kristus. (Greco: Frälsaren.)

Därmed är ju icke sagt att hon i det yttre alltid bör vara stilla och tyst. Det bör hon icke. Men stillheten och tystnaden bli det element, i vilket hon har sin inre varelse och ur vilket hennes ord och tystnad och görande och icke-görande flyter.” (1933)

”När jag ser att alla mina vägar äro stängda – då har jag kommit till utblottelsens allra skönaste punkt: till den stora ödsligheten. Där får jag se Herren som jag aldrig har sett Honom förr – det är där Han blir allt för mig – det är där den översvinnliga rikedom i Kristus blir min.” (1935)

”Den nya människan födes, fostras och tillväxer genom lidande. Den är motsatsen till den jordiska

människan och kommer därför så småningom att finna sin lust i lidande – dock icke så, att hon själv söker lidandet, utan så att hon med glädje bär det Gud lägger på henne.” (1930)

”Människan skall bliva en levande bön, hela hennes liv skall bli en bön i anda och sanning. Då är det väl ej många ord i bedjandet, men hela hennes väsen drages till Gud, andas upp inför Honom, lever och rör sig i Honom.” (1929)

”Det finns intet som så bereder rum för Gud som hungern efter Honom. Det är salighet att hungra efter levande Gud. – Giv oss, Herre, att allt djupare lära känna den andliga fattigdomens och hungerns evangelium!” (1931)

”Den egentliga och förblivande hjälpen ligger sålunda i att man helt kommer in i Gud, så helt att man mister smaken för att beskåda sig själv, vare sig det gäller egna brister eller egna dygder. Helt överlämnad åt, helt inlämnad i Gud, låter man Honom obehindrat utföra sitt verk på de vägar Han själv vill. Våra fingrar blanda sig då icke störande in i Hans verk i oss. Ju mera vi giva tappt för att låta Honom allena regera oss, desto rikare blir Hans gärning i oss.” (1927)

”Ingen kan för den andre förklara hemligheten längre än den andre är mottaglig för den... Paulus arbetade på att lära var människa de för just henne närmaste stegen in i denna hemlighet. Men hemligheten uppenbarades icke till fullo för sådana människor, förrän de av Gud blivit dragna in i erfarenheten av den – undan för undan och steg för steg. Det Gud uppenbarade för dem genom Paulus kunde icke bli en full uppenbarelse mer än i den mån de själva kommo in i erfarenheten därav.” (1934)

Det förefaller mig uppenbart, att inte allt men mycket av vad Hjalmar Ekström skrev till sina förtrogna vänner kan tjäna som hjälp och vägledning också åt andra. Kanske finns det mer av värde att hämta ur Ekströms rika brevproduktion. Antoon Geels har sparat upp och samlat en mängd brev och förbereder ett urval ur vad han funnit.

Anm. Sten Rodhe är teol. dr i religionshistoria med indisk religion som specialitet. Han disputerade 1946 på avhandlingen ”Deliver us from Evil – Studies on the Vedic Ideas of Salvation”. Sedan tjänstgjorde han fram till 1980 som gymnasielektor i religionskunskap och filosofi. Tillsammans med Erland Sundström har han författat läroboken ”Religionskunskap för gymnasieskolan”. Han har också skrivit boken ”Att komma till sig själv – om olika former av meditation” (1978).

PERSONLIG UTVECKLING – HÄLSA–MILJÖ

Malmö 1–2/11. Samtal Avspänning Övningar.

Ledare: Olle Årman, Gösta Wilson. Kursavgift 75:–. Anmälan, upplysningar O. Årman, Granstigen 5, 240 17 S. Sandby 046-512 66.

PERSONLIG UTVECKLING – HÄLSA–MILJÖ

Östagar den, Stallarholmen, 17–19/10.

Samtal Avspänning Övningar. Ledare: G Wilson, O Årman 250:– inkl veg mat och rum. Anmälan, uppl. Wilson PI 43170 705 90 Örerbro 019-28 02 92.

Tokerier

Det är inte lätt att vara människa, men man tar det vanligen inte allvarligare än att vem som helst kan göra anspråk på att vara det.

De flesta människor har nog större självkänsla än vad omgivningens anser att de har tacksägelse för.

Att leva är konsten att kunna *vänja* sig vid livet.

Livet ger *nog* av materiens timligheter och så ytterst ringa av evighetens ögonblick.

”Det gäller att kunna leva upp till föreställningen om sig själv.”
Hira

De kristna ser på sig själva som alla reklamchefer på sitt eget företag. Det finns absolut inget bättre! Garanterar framgång nu och icke minst – sedan.

I sinnevärlden är ingenting vad det synes vara, allt är där annorlunda.

Det är inte bara missvisande utan direkt vilseledande att söka lära känna livet utifrån, genom sinnena.

Den andliga världen är människornas verkliga värld, den värld där man styrs av sina visioner och ideal.

Vilka åsikter man än kan ha om det hela, så är i alla fall livet det fullkomligaste som vi vet.

”Den, som aldrig ändrar mening, älskar sig själv mer än sanningen.”

Joseph Joubert

Man kan aldrig bli lycklig genom att försöka lura sig fram i livet. Den mest lurande blir den mest lurade.

TOKER

Måndagsgruppen

föredrag varje måndag kl 19.30
ABF, Sveavägen 41, Fabiansalen.
Vissa föredrag specialannonseras.

Astrologiska analyser

Personliga årshoroskop för 100:–, 150:– eller 200:– + porto samt karaktärsanalyser för 100:–, 150:–, 200:– och uppåt, pris beroende på utförlighet. Tid, plats och klockslag för födelsen erfordras. Även rådgivning från 100:– utföres.

Astrolog Karin Nordgren
Yvradsvägen 55 D 792 00 MORA
TEL. 0250/147 04

UFO

SVERIGE

aktuellt

Vad vet Du om "FLY-
GANDE TEFAT" och
NÄRKONTAKT AV
TREDJE GRADEN?
Beställ provexemplar
av facktidskriften
UFO-AKTUELLT mot
fem kr. i frim. el. sedel
från Riksgöransisa tio-
nen UFO-Sverige, Box
175, 733 00 SALA. EL.
via postgirok. 50 50 60-4.

Löfström, Beskow, Notovitch och Jesus i Ladakh

*Det är för tidigt att avfärda Notovitch som en bedragare!
Flera av hans uppgifter stämmer med verkligheten.*

Intresset för legenderna om Jesus i Indien, Kashmir, Ladakh och Tibet har varit stort i Sverige under 70-talet och fortfarande strömmar det in artiklar från olika håll i diverse tidningar och tidskrifter. Speciellt många svenska besökare tycks på sistone ha farit till Srinagar, där ett litet trivsamt mausoleum, officiellt rest över den muslimske profeten Yus Asaf (Jesus Försemblaren), uppges vara Jesu grav.

I *Sökaren* (nr 9, 1979) har Tomas Löfström skrivit en artikel, där han lägger fram en intressant teori. Han hävdar att jesuitmunken Ippolito Desideri kan ha varit upphov till föreställningarna om Jesus och att Notovitchs tal om ett bokfynd om Jesus i Indien skulle kunna vara reminiscenser av en bok som Desideri författade om kristendomen och buddhismen, en högst rimlig arbetshypotes.

Men Löfström gör också en frihandsteckning över hur det "gick till" när jag tillsammans med yogin Prem Chand Jain besökte Hemisklostret 1978. Löfströms beskrivning utgår ifrån att jag och Jain bad att få se inte bara en statyett eller bild av en skäggig lama, utan att vi bad att få se avbildningen av en lama kallad lama Yashosh.

Det var det vi INTE gjorde. Vi uteslöt med flit namnet Yashosh när vi frågade. Vi bad bara att få se en skäggig lamaavbildning. Det ledde oss till två olika statyetter, varav den senare uppgavs föreställa en lama Yashosh. Vi drog då den rimliga slutsatsen att vi träffat på den bild som Aziz Kashmiri 1969 identifierat som en avbildning av Jesus. Därmed inte sagt att den föreställer Jesus.

I likhet med Tomas Löfström anser jag att Notovitchs resebeskriv-

ning bär sanningens prägel. Man kan resa med hans bok i handen från Srinagar till Leh och ha den som resehandledning i långa stycken. I likhet med Tomas Löfström har jag också ifrågasatt uppgiften hos Notovitch, där han talar om manuskript i form av "rullar" eller "bokrullar".

Tibetanska böcker i den form som man i dag ser i klostren i Ladakh är inte alls i form av rullar. De är i form av avlånga lösblad, inlindade i enfärgad brokad och hopklämda mellan lackerade trälattan. Ytterst vackra saker för övrigt.

Men när jag hävdade detta i ett telefonsamtal med Bo Sommarström, förste intendent vid Etnografiska museet i Stockholm, så påpekade han för mig att det visst förekommer tibetanska böcker i form av rullar. Det gäller då främst äldre dokument. Vi skulle här kunna ha förklaringen till att Notovitch använder begreppet "rullar".

Per Beskow tar i sin bok *Fynd och fusk i Bibelns värld* också upp Notovitchs historia. Hans dom är klar. Notovitch är en skojare, bedragare och bibelförfalskare. Han tar gärna fram exempel för att belysa Notovitchs notoriska opålitlighet.

Den bilden av Notovitch stämmer inte med den jag själv har och i sin iver att komma åt Notovitch hamnar Beskow stundom lite väl snett. Så tex skriver han att professor J Archibald Douglas vid sin resa genom Sinddalen "fö inte fann ett spår av de pantrar och tigrar som Notovitch så målande hade beskrivit". Detta konstaterande, inskjutet i förbigående i Beskows redogörelse, är uppenbarligen displacerat för att nästan lite subliminalt (d v s i läsarens undermedvetna) skapa föreställningen att Notovitch är en

riktig skummis.

Tyvärr har både Douglas och Beskow fel i sak, om de här vill misstänkliggöra Notovitch. Jag råkade vid mitt senaste besök i Kashmir hösten 1979 träffa redaktören och utgivaren av veckotidningen *Kashmir Herald*, författaren J N Ganhar. Denne har skrivit en rad böcker, som *Buddhism in Kashmir and Ladakh* (Buddhism i Kashmir och Ladakh), *Jammu: Shrines and Pilgrimages* (Jammus heliga platser och vallfärdsorter) samt *The Wildlife of Ladakh* (Vilda djur i Ladakh).

Eftersom jag vid vårt sammanträffande var på väg till Ladakh, bad J N Ganhar mig att ta några bilder åt honom till hans nästa bok om Ladakh, och han skickade med mig som reselektyr den nämnda boken om vilda djur i Ladakh.

J Archibald Douglas i all ära. Det faktum att han inte såg några stora katter i Ladakh behöver förvisso inte innebära att Notovitch inte såg några. I sin bok beskriver J N Ganhar att bland andra rovdjur i Ladakh finns också snöleoparden (*Felix unica*), som ladakherna kallar för *Sah* eller *Schan* eller *Shun*.

J N Ganhar skriver bland annat: "Ladakh-leoparden är mindre än tigern och till och med mindre än pantern. Den skiljer sig från dessa båda genom den mjuka ull-artade beklädnaden och den tjocka pälsen. Det gäller särskilt svansen.

Snöleoparden är cirka 24 tum (60,95 cm) hög, räknat från marken till bogen, och av dess fulla längd på omkring sex och en halv fot (nära två meter) upptar svansen nästan hälften."

Men snöleoparden är inte det enda kattjuret i Ladakh. Dessutom finns där också ett lodjur (*Felix lynx isabellinus*), avslöjar J.N. Gan-

har i sin bok. Den kallas *Ee* eller *Ech* av ladakherna. Det finns alltså ett stort och ett mindre kattdjur i Ladakh, liksom det finns stora kattdjur på andra håll i Himalaya, vilket bland annat den dansk-finska författarinnan Birgitte Valvanne vittnat om i en dramatisk berättelse från ett lamakloster. Notovitch kan med andra ord mycket väl ha haft anledning att målande beskriva snöleoparder, även om han inte kunde skilja dem från pantrar och tigrar.

Snöleoparden lever i Ladakh. Den håller till vid snögränsen och har nattliga vanor. Vintertid går djuret ned på lägre höjder. Leoparden pryder omslaget till J.N. Ganhans bok och inne i boken har han en bild av Indiens premiärminister Indira Gandhi tillsammans med en fångad snöleopard.

Även på denna punkt bär alltså Notovitchs skildring sanningens prägel. Löfström påpekar dock två andra ställen, där Notovitchs uppgifter kan ifrågasättas. I det ena fallet rör det sig om en direkt felaktighet. Notovitch har blandat ihop "höger" och "vänster".

I det andra fallet ifrågasätter Löfström om det verkligen är möjligt att på så pass kort tid, som Notovitch hävdar, färdas från Spitok till Hemis.

Avsnittet låter så här hos Notovitch:

"Jag hade gjort upp en plan att fara till Kashmir och någon tid därefter resa tillbaka till Himis, men ödet bestämde annorlunda. Då jag passerade framför ett berg, på vars topp klostret Piatak är beläget, snafvade min tåg, och jag föll till marken så olyckligt, att jag bröt ut af högra benet nedanför knät. Det var mig omöjligt att fortsätta min resa; jag hade icke heller lust att återvända till Leh, och utsigten att begära gästfrihet i klostret Piatak, och stanna i detta osnygga kyffe var icke särdeles lockande. Jag gaf således befallning att man skulle föra mig till Himis, dit jag kunde hinna fram efter en dryg half dags färd i gående. Man förband det skadade benet, en operation som förorsakade mig olidliga plågor, och lyfte mig upp i sadeln; en bärare understödde mitt sjuka ben, en annan ledde min häst vid tygeln. Vi stego öfver porttröskeln till Himis vid en ganska långt framskriden tid på aftonen."

Är detta tidsmässigt möjligt? Svårt att svara på. Låt oss anta att klostret Piatak verkligen är Spituk, vilket förefaller rimligt att anta. Den jeep-bara vägen i dag tar en timme till Hemis och då är den vägen längre än den äldre vägen,

(Jeep-vägen är 40 km). Helt orimlig förefaller inte tanken att vägen kan ha tillryglat på den tid, som Notovitch antyder. Eftersom det alltså finns folk som både vandrar dessa sträckor och färdas på djurryggar, så borde man vid ett återbesök i Ladakh emellertid lätt kunna klara ut den saken.

Jag ska här ta upp en glidning i argumentationen mot Notovitch, som ger en felaktig uppfattning om vad han själv påstår. Den härrör från Douglas och jag har vid något tillfälle själv gjort mig skyldig till den. Jag ska här ta den i Beskows tappning: "En och annan läsare undrar nu om Notovitch överhuvudtaget hade varit i orienten. Jo, då, det kunde Douglas meddela om. Notovitch hade till och med varit i Leh och blivit behandlad på det lokala sjukhuset, inte för benbrott, men däremot för tandvärk."

Detta är förrädisk, ty när man läser detta får man intrycket att Notovitch även här fört oss bakom ljuset; hans benbrott var tandvärk! Men om man läser Notovitchs egen framställning, så påstår han inte alls att han varit på sjukhus med sitt benbrott. Tvärtom, som vi sett i det tidigare citatet, så undvek han sedan han fått benbrottet att återvända till det mycket närbelägna Leh och reste i stället till det längre bort liggande Hemis.

När han anlände till Hemis tog han hand om sitt sjuka ben: "Om morgonen omgaf jag sjelf det sjuka stället med små aflånga träribbor, som jag hopband med segelgarn. Jag bemödade mig att icke göra några öfverflödiga rörelser, och det gynnsamma resultatet dröjde icke att visa sig: två dagar därefter var jag i stånd att lemna gon pa och sakta styra kosan mot Indien för att söka läkare."

Och Notovitch säger: "På tredje dagen förbättrades mitt tillstånd så mycket att jag kunde fortsätta min resa. Sedan jag skött om mitt ben, återvände jag och styrde kosan till Indien tvärs igenom Kashmir. Det var en resa på tjugo långsamma dagar, uppfyllda av olidliga plågor; men tack vare en hängbår, som en fransman, mr Peiceau, artigt skickade mig (jag begagnar mig af tillfället att tacka honom för hans artiga gästfrihet), och en ukas från storvisiren hos maharadjan av Kashmir, som innehöll befallning till alla myndigheter att skaffa mig bärare, kunde jag uppnå Srinagar, som jag nästan genast lemnade, emedan jag ville hinna tillbaka till Indien före de första snöfallen."

Med andra ord, Notovitch återvände inte ens till Leh utan för samhället förbi på vägen tillbaka

till Kashmir. Kanske hade hans erfarenheter av tandvärden på sjukhuset varit sådana att han föredrog att själv spjälka sitt ben?

En rad européer som Notovitch träffade, är namngivna i boken. Kanske kan man den vägen nysta vidare och på så sätt få fram andra källor i form av dagböcker, brev etc., som belyser vad Notovitch hade för sig och måhända också nämner hans manuskriptfynd. Det kan vara en uppslagsände för den som vill forska vidare.

Jag vill slutligen påpeka en sak, som ingen tycks ha tänkt på. Jesus var faktiskt känd under namnet Issa i Ladakh sedan lång tid tillbaka, när Notovitch i klostret Mulbekh för första gången hörde en lama tala om Issa. Jesus, som kallas Issa i *Koranen*, är ju en stor profet enligt Islam.

Kashmir hade sin förste islamske monark under åren 1324 - 1327, Sultan Sadar-ud-Din. Och år 1531 invaderade muslimen Mirza Haider Dughlat Ladakh. Muslimska trosbekännare har funnits i landet under minst 500 år. I praktiken torde Islam ha funnits på plats långt tidigare, eftersom vägen genom Ladakh var en allfarväg sedan årtusenden tillbaka.

Även om faktum kvarstår att Notovitchs påstådda Jesus-dokument inte har kommit i dagens ljus, så är det ännu för tidigt att avfärda honom som en bedragare. Mycket av det som pådyvlas honom som osanning har visat sig inte vara osant och annat som ifrågasätts kan förvisso diskuteras, men bör inte okritiskt vändas emot honom. Jag tror personligen att vi kommer att få höra mer om Notovitch vad det ligger.

Bertil Falk är journalist på Kvällsposten i Malmö. Han har också skrivit ett par böcker.

Karl Christiansen: NY INLÄRNINGSMETOD REVOLUTIONERAR UNDERVISNINGEN

Med Lozanovs metod kan man förbättra sin inlärningsförmåga så att man lär sig tio gånger snabbare än förr och kommer ihåg bättre. Dessa märkliga uppgifter finns i en bok "Superlearning" av Sheila Ostrander och Lynn Schroeder, samma personer som skrev "Psykiska upptäckter bakom järnridån".

Undervisningskravet är enormt i våra dagar. Aldrig förr har så många varit tvungna att lära sig så mycket. Och detta betyder stress.

Men *måste* det vara så? Kan det inte göras lättare att lära, mycket lättare – utan att kraven sänks? Den bulgariske läkaren och institutsledaren Georgi Lozanov säger ja. Vi kan göra det lekande lätt att lära. Vi kan lära oss mer än någonsin tidigare och vara helt avslappnade. Det låter fantastiskt, men den nya undervisningen har redan prövats i Östeuropa. Nu kommer den till väst.

För tio år sedan väckte Sheila Ostrander och Lynn Schroeder uppmärksamhet med sin bok om de östeuropeiska ländernas satsning på parapsykologisk forskning. "Psykiska upptäckter bakom järnridån" blev en internationell bästsäljare. Nu kommer de två amerikanska författarna med en ny bok som är lika väldokumenterad och ännu intressantare. "Superlearning", som är bokens namn, har ett budskap till alla som lär. Och till alla som undervisar.

Låt oss ta ett exempel: språkundervisning. För att tillägna sig så mycket av ett främmande språk att man verkligen kan använda det måste man kunna minnas och använda cirka 6 000 ord plus grammatik. Normalt kräver detta 2–3 års undervisning. Men samma resultat kan uppnås på bara tre månader med användning av dr Lozanovs metod. Kursdeltagarna är vanliga människor från skilda yrken. Efter en vanlig arbetsdag, inte precis utvilade, utan snarare lite trötta, kommer de till dr Lozanovs institut för att lära sig franska. I grupper på 12 till 15 sitter de avslappnade i bekväma länsstolar av passagerarflygtypen och lyssnar till musik, långsam musik med korta franska meningar inpassade emellan. Läraren läser på ett märkligt sätt, rytmiskt och med skiftande tonfall. Och eleverna bara sitter där och lyssnar, utan ansträngning, avslappnad. Efter 15 minuter har de hört 50–150 nya ord. Och *kan* dem! Kontroller efteråt visar att de kommer ihåg i genomsnitt 97 procent. Och detta av ett språk som är lika skilt från bulgariska som ryska från svenska.

Lozanov kallar sin metod suggestopedi – undervisning med hjälp av suggestion. Och suggestopedi är en gren av suggestologi – suggestionsvetenskapen. Som läkare och psykoterapeut uppmärksammade han tidigt suggestionens enorma betydelse. Han fick sin sovjetiska doktorsgrad från Kharkovuniversitetet för en avhandling om suggestologi. Hemma i Sofia väckte hans insatser på detta område så stort intresse att han erhöll medel till att upprätta och driva ett "Institut för suggestologi och parapsykologi". (Den parapsykologiska delen av namnet slopades sedan som följd av en antiparapsykologisk våg i Sovjetunionen.) Institutet sysselsätter 30 forskare från så skilda områden som medicin, psykologi, pedagogik och musikvetenskap, vilka arbetar under Lozanovs ledning.

SUGGESTIONENS MAKT

Ursprungligen var Lozanov mest upptagen av suggestionens psykosomatiska betydelse. Han lägger vikt vid att skilja suggestion från hypnos. Det har ju länge varit känt att man med hypnotiska suggestioner kan framkalla hallucinationer, förändringar i puls, paranormala kraftprov, okänslighet för smärta. Men hypnos innebär nedsatt eller smalnat medvetande. Detta framstod för Lozanov som en olägenhet. Han försökte uppnå liknande resultat genom att bara använda suggestion, utan hypnos. Och det lyckades. Han använde suggestioner – utan hypnos – vid operativa ingrepp på patienter som varken fick narkos eller lokalbedövning. Vid ett tillfälle rörde det sig om en svår underlivsoperation. Patienten fick bara suggestioner som skulle blockera smärtförnimmelserna, annars ingenting, och var vid fullt medvetande. En film om operationen, vilken visades på internationella läkarkongresser, visade hur patienten utan minsta tecken på obehag kunde skämta och prata med personalen under hela den timplånga operationen. Den visade också att blödningsen var minimal, helt i överensstämmelse med förhandssuggestionen. Vad den inte kunde visa var att operationssåret läkte mycket snabbare än normalt, också i överensstämmelse med vad Lozanov hade suggererat. Liknande fenomen är kända från yogan, understryker Lozanov. Han har själv i många år praktiserat Raja Yoga och iakttagit ledande yogier under studieresor i Indien. Deras så kallade mirakler beror egentligen på suggestion, menar Lozanov. Yogi kan övervinna smärtan med tankens makt och kan medvetet kontrollera kroppens annars omedvetna funktioner. Men för att vi skall kunna dra nytta av yogans landvinningar under moderna västliga förhållanden, måste den avmystifieras och moderniseras. Resultatet är suggestologi. Och suggestopedi.

Lozanovs intresse för suggestionens pedagogiska möjligheter började då han åter och åter uppsöktes av studenter som led av examensångest och andra stresssymptom. De klarade inte trycket. Varför inte? Det visade sig att de ofta hade varit utsatta för dåliga undervisningsmetoder. Han myntade beteckningen "didaktogen" – förorsakat av (dålig) undervisning. Öffren för dålig undervisning finner det svårt att följa med, mister självtilliten och hänger sig åt sådana tankar, dvs självuggestioner, som att "jag är hopplös", vilket åter bara förvärrar tillståndet. Den naturliga glädjen vid att lära, sinnets växt- och upptäcktsglädje, vissnar bort, man måste *tvunga* sig till att arbeta och gör det dåligt, vill helst ge upp. Men med suggestologisk behandling kunde dr Lozanov hjälpa sådana patienter så att de blev mindre stressade, kom ihåg bättre och blev kvitt sin examensångest. Samtidigt var Lozanov på det klara med att dessa fall endast representerade toppen på ett isberg; långtifrån alla som vantrivs i det moder-

na utbildningssamhället kan få hjälp och behandling. Han var tvungen att fråga sig: varför inte börja från början – med den dåliga undervisningen? Kan inte den förbättras så att det inte blir några misslyckade studenter? Med suggestologins hjälp är det möjligt att ta bort smärtan vid barnfödslar och operationer. Kan vi inte också ta bort smärtan från inlärningsprocessen?

DE OUTNYTTJADE RESERVERNA

Med denna fråga som utgångspunkt utvecklade Lozanov och hans medarbetare den pedagogiska grenen av suggestologin – suggestopedin. Det påstås att människor bara kan utnyttja en bråkdel av sin egentliga hjärnpotential, kanske 5–10 procent. Resten ligger i träda hela livet. Men ibland kan man få en glimt av de outnyttjade reserverna, under djup hypnos exempelvis, eller i samband med hjärnoperationer. När bestämda hjärnceller blir stimulerade med en mycket svag elektrisk ström, kan detta utlösa en oerhört klar och detaljrik erinring av annars otillgängliga minnen. Mycket tyder på att vi redan är utrustade med fullständig minnesförmåga och att allt som någonsin har hänt oss, alla sinnesintryck, också de omedvetna, alla förnimmelser, tankar, upplevelser osv finns lagrade i oss som data i en dator, dock med den avgörande skillnaden att vi bara i mycket begränsad omfattning har tillgång till de minnen vi äger. Vår problem är att vi också bara delvis har tillgång till det vi *vill* komma ihåg och *måste* komma ihåg – med undantag från de jämförelsevis få lyckliga personer som av naturen har utrustats med så kallat "läskpappersminne".

Det finns hjälptekniker för dem som vill komma ihåg bättre, så kallade mnemotekniska metoder. De bygger på en speciell associationsteknik som man måste sätta sig in i och som oftast är långtifrån enkel. Det fordras tankearbete för att bygga upp associationsräckor som verkligen är användbara. Tillvägagångssättet är omständligt och tankeenergiåtergivande. Resultaten kan nog vara imponerande, men det fordras ett betydande mått av vilja, ett överskott som långtifrån alla intresserade förfogar över. Att kunna komma ihåg direkt, utan krångliga omvägar, vore i hög grad att föredra, och det var en sådan metod som Lozanov letade efter.

DE FYRA MEDLEN

Suggestopedin utvecklades experimentiellt som en kombination av fyra olika medel. Betraktade var för sig var de inte nya, men kombinationen var ny, delvis åtminstone, doseringen var ny, och ny var inte minst deras användning i pedagogiskt sammanhang. Lozanovs lösning på undervisningsproblemet var, kort sagt, en kombination av *suggestion*, *avslappning*, *rytmisk andning* och *musik*.

I den suggestopediska praktiken är dessa fyra medel helt integrerade, de fungerar som instrumenten i en kvartett, och det är samspelet, den totala verkan, som det kommer an på. Var och en av de fyra faktorerna kan vara nyttig i psykosomatiskt sammanhang, men den suggestopediska målsättningen att lära lättare, att minnas bättre, kräver mer. Det är bra att vara avslappnad, men det är inte nog. Man kan vara aldrig så avslappnad på en undervisningstimme och likväl inte komma ihåg något av vad som sagts. Det Lozanov ville uppnå var egentligen en paradox, nämligen avslappnad koncentration, dvs att vara på en gång fysiskt avslappnad och mentalt uppmärksam, arbetsmässigt uppmärksam.

SUGGESTOPEDI OCH TM

För att klargöra det speciella med den suggestopediska metoden har Ostrander och Schroeder fogat en tabell till boken, vilken visar de fysiologiska förändringar som förekommer a) under en Superlearning-lektion, b) under Transcendental Meditation. I det första fallet hör deltagarna långsam barockmusik, i det andra upprepar de tyst ett mantra. De fysiologiska förändringarna (hjärnelektriska vågor, puls, blodtryck) är likadana i båda fallen, likaså medvetandet som i a) karaktäriseras som "relaxed concentration" och i b) som "restful alertness". Den enda skillnaden är av pedagogisk art. I det ena fallet har man lärt sig 100 nya ord, medan man suttit avslappnad, i det andra ingenting.

Låt oss nu se lite närmare på suggestopedins medel. De två första är övervägande av förberedande karaktär; samspelet mellan suggestion och avslappning har mycket som talar för sig i psykosomatiskt träningsssammanhang (som t ex autogen träning). Med suggestionens hjälp är det lättare att slappna

av. Och genom att vara avslappnad gör man sig mer mottaglig för suggestioner. I suggestopedin har kombinationen avslappning – suggestion en dubbel funktion: att ta bort de didaktogena blockeringarna ("jag har aldrig varit något skolljus ... har så dåligt minne ... kan inte koncentrera mig ...") och att sätta in positiva suggestioner i stället för dessa negativa. Själva det faktum att man har börjat intressera sig för suggestopedi innebär, utsagt eller utesagt, en positiv suggestion: "Har metoden hjälpt så många andra, kan den väl också hjälpa mig ...". För att stärka den svikande självtilliten rekommenderar Lozanov också att man tänker tillbaka på episoder i ens liv då man haft glädje av att lära sig något nytt eller då man utmärkt sig med en eller annan prestation, vare sig det varit i skolan eller på jobbet eller fritiden. Det slaget av positiva minnen skall manas fram så klart och levande som möjligt och med hela sin ljusa stämning.

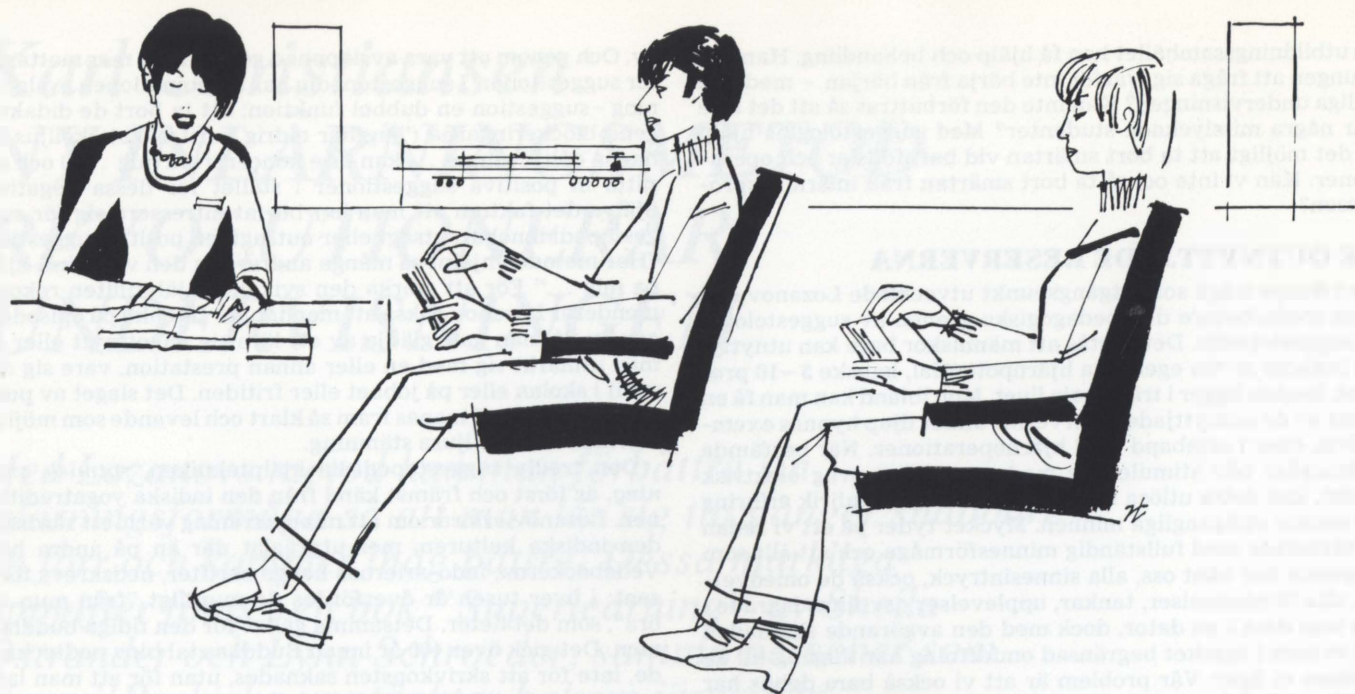
Den tredje suggestopediska hjälptekniken, *rytmisk andning*, är först och främst känd från den indiska yogatraditionen. Lozanov erinrar om att minnesträning varit ett särdrag i den indiska kulturen, mer utpräglat där än på andra håll. Vedaböckerna, indo-ariernas heliga skrifter, nedskrevs först sent; i över tusen år överfördes de muntligt "från mun till öra", som det heter. Detsamma gäller för den tidiga buddhismen. Det gick över 400 år innan Buddhas tal blev nedtecknade, inte för att skrivkonsten saknades, utan för att man lade en avgörande vikt vid att ha kunskapen fast förankrad i sitt inre i stället för att ha den på papper. Till en viss grad är denna inställning levande den dag som är. I Thathana Yeikta vid Rangun träffade jag en Mahathera som, försäkrades det mig, kunde hela den tredelade pali kanon – tal, ordensregler, psykologi – utantill; detta är en skriftsamling som är flera gånger större än bibeln. Han kunde också kommentera varje avsnitt, sades det. Tyvärr föll det mig inte in att fråga om han använde någon bestämd teknik för att lära sig och komma ihåg så fantastiskt mycket. Men jag minns att mahatheran verkade mycket avslappnad som en typisk representant för munkeliten. Och jag kommer väl ihåg att när munkarna studerade eller blev förhörda, så reciterade de texterna med en *rytmiskt mässande* röst. När det gäller avslappning bör vi också komma ihåg att förutsättningarna inte är alldeles desamma i öst och i väst. Hos oss kräver avslappning en bestämd insats: Slappna av! eller Nu vill jag slappna av! Det är alltså en omkoppling från ett normaltillstånd som är mer eller mindre anspänt. Men för österns människor, och speciellt för de yogaorienterade bland dem, är det mera vanligt att *vara* avslappnad också utan att vilja det. Hela deras livsrytm verkar naturligt avslappnande i stället för stressande som hos oss.

DEN RÄTTA MUSIKENS HEMLIGHET

Även suggestopedins fjärde komponent, musiken, har använts förr i syfte att uppnå psykosomatiska resultat. Från äldre tider känner vi till vaggvisor för att få barnet att sova, arbetsvisor för att stimulera till största kraftinsats, hymner till sinnets uppbyggelse, musik till strid och musik till fest, musik för att döva smärtor, läkande musik och musik för att utlösa mediala och extatiska tillstånd. Modern forskning har utvidgat musikens användningsområde ännu mer: musik som stimulerar växter, musik som får hönsen att värpa fler ägg och korna att ge mer mjölk – samma slags musik som gör varuhusens kunder behagligt dåsiga så att de köper saker som de inte behöver och inte bryr sig om att se på priset. Och så den psykoterapeutiska musiken.

Att musik kan läka det sjuka sinnet visste man redan i forntiden. Men först mot mitten av detta århundrade började musiken slå igenom i den moderna psykoterapien. En av pionjärerna var svensken Aleks Pontvik som 1948 publicerade en avhandling om "Grundgedanken zur psychischen Heilwirkung der Musik" och startade sitt Aleks Pontvik-Institut för Musikterapi och Musikuppfostran i Stockholm. Idag är musikterapi ett vanligt inslag i behandling av olika slags sinnes- och nervsjukdomar i den vetenskapligt avancerade delen av världen. I Bulgarien var det dr Lozanov som var först att behandla patienter med musik. Han fick tidigt klart för sig musikens möjligheter i suggestologiska sammanhang. Och efter en del experimenterande upptäckte han vad för slags musik det måste vara. Senare använde han sina kunskaper för att utveckla suggestopedin. Att man med musikens hjälp kan göra det åtskilligt lättare att lära är kanske det viktigast bidraget till suggestopedin. Och det mest missförstådda.

Varför tog det så många år innan den suggestopediska me-

Man sitter avslappnad, andas djupt och läser tyst med vad läraren läser högt.

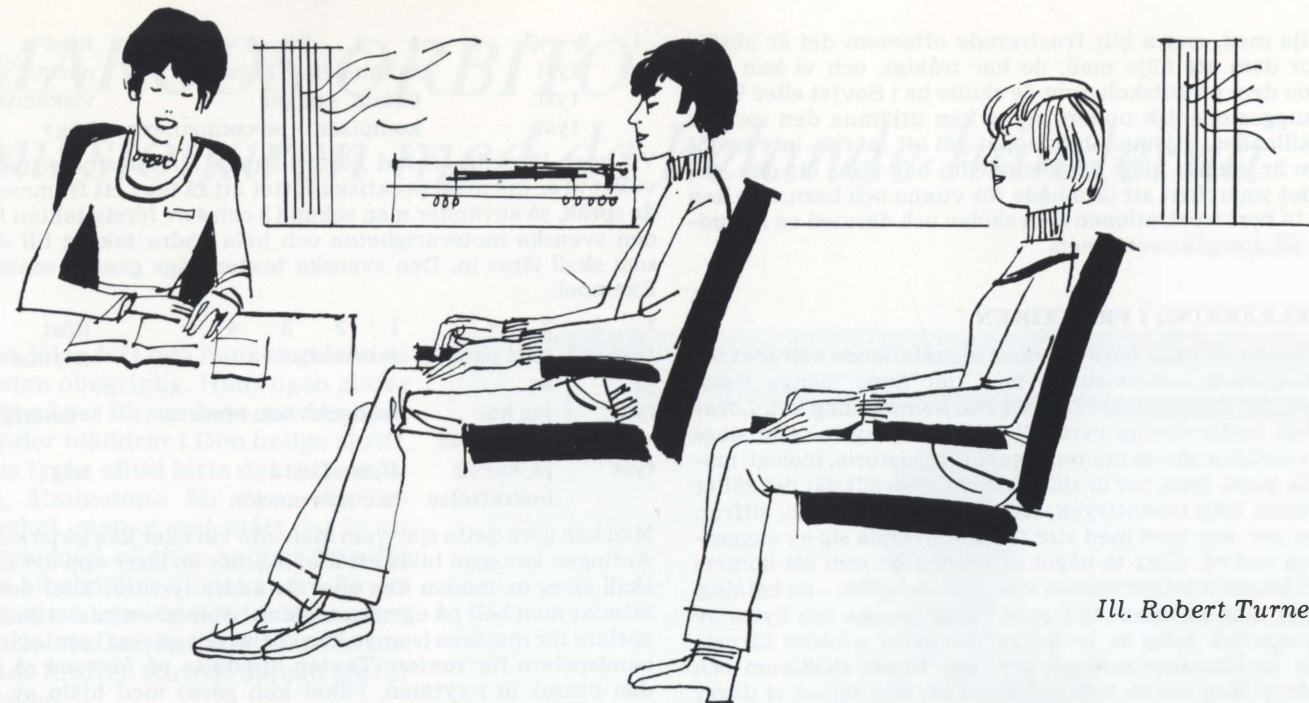
toden började tas på allvar även i den västliga världen? Forskare som Lozanov hade inte något emot att dela sina upptäckter med västliga kolleger, men i öststaterna är det politikerna som bestämmer över sådana saker. Speciellt sovjetledarna var inte intresserade av att låta väst få profitera på de nya undervisningsmöjligheterna. Det är storartat när sovjetiska militärer kan lära sig kinesiska på rekordtid. Men varför göra det lättare för NATO-militärer att lära sig ryska? Att man i väst uppmärksammade dr Lozanovs fantastiska resultat var oundvikligt. De omtalades ju i ledande tidningar som Pravda. Men pressen gick inte in på detaljer. Att Lozanov kunde träna upp människor så att de kunde tillgodogöra sig 15 vanliga fransklektioner med tillsammans 500 ord vid ett enda undervisningstillfälle, var ju en spännande nyhet, men det saknades precisa uppgifter om *hur* han gick tillväga. Och succéberättelserna blev allt mer otroliga från år till år. 1966 lärde sig en Lozanov-grupp 1 000 ord per dag, 1974 kom man upp i 1 800 ord och 1977 förklarade Lozanov att en elevgrupp presterade hela 3 000 ord på en dag! Men Moskvas kalla censurhand vilade tungt över Lozanovs arbete. Då Ostrander och Schroeder kom till Sofia efter att ha korresponderat med institutet i några år, fick de lov att vara närvarande under en undervisningstimme, men de upplysningar de fick var mycket sparsamma. Man försökte till och med att få dem att tro att institutet aldrig hade befattat sig med yogaforskning, något som de två amerikanerna dock kunde motbevisa genom att hänvisa till institutets tidigare publikationer och Lozanovs doktorsavhandling. Senare, 1977, då yoga åter var "inne" i öststaterna, kunde Lozanov öppet diskutera detta tema under en föredragsresa i USA. (1971 hade yoga i ett sovjetdekrät förklarats vara "hälsofarlig" och "skadlig för vårt land". Satellitstaterna följde efter, och förbudstiden varade alltså i sex år.)

Inte alla västliga forskare som kom till Sofia var så väl förberedda som Ostrander och Schroeder med sina slaviska språkkunskaper. Det var inte bara hemlighetsmakeri på den ena sidan, utan också bristande kompetens på den andra som ledde till att flera år gick förlorade innan Lozanovs pedagogiska revolution började få insteg i väst. En vanlig missuppfattning var att musiken som var förbunden med undervisningen användes som ett slags bakgrundsmusik. Man lade inte ens märke till vad för slags musik det rörde sig om, och ännu mindre märkte man att eleverna andades på ett särskilt sätt. Och när man på hemmaplan försökte upprepa Lozanovs metoder och gav undervisning med musikackompanjemang, så slutade det med fiasko. Någon trodde då att det måste vara något särskilt med stolarna som inspirerade till superlearning, och ett kanadensiskt universitet anslåg över 10 000 dollar till att anskaffa så kallade "beanbag"-stolar, men resultatet blev en lika stor besvikelse. Språkundervisning med musik med-

förde inte nämnvärt bättre resultat än vanlig undervisning utan musik. Och de andra faktorerna – suggestion, avslappning, andningsövningar – hade man ju inte varit uppmärksam på överhuvud taget. Slutsatsen blev att Lozanovmetoden inte hade några nämnvärda fördelar och att den inte kunde rekommenderas. Ett kulturkommunistiskt propagandanummer, det var allt.

GENOMBROTT FÖR DEN ÄKTA METODEN

Men Ostrander och Schroeder hade sett och läst alltför mycket för att kunna godta en sådan bortförklaring. De fick en bundsförvant i dr Jane Bancroft, som var professor i franska vid Torontouniversitetet, kunde slaviska språk och hade studerat musik. Hon läste allt hon kunde få tag på om suggestopedi, suggestologi, yoga, avslappningsmetoder, hypnos och ryssarnas berömda "sleep-learning" (som nu hade trängts undan av suggestopedi) och gav sig så iväg på en fyra veckors forskningsresa till Sofia. Till att börja med fick hon bara se och höra det som andra västliga besökare fick lov att se och höra, men en dag följde hon genom ett misstag(?) med en rysk studiegrupp in i demonstrationsrummet. Hon gjorde en bandupptagning, och då hon var tillbaka i Toronto jämförde hon inspelningen med de andra inspelningarna hon gjort. Det gick inte att ta miste på skillnaden. Medan besökarna från väst hade fått höra ett slags romantisk bakgrundsmusik, var det en helt annan sorts musik vid ryssarnas suggestopediklektion. Studium av de olika banden visade också att undervisningstexten lästes upp på vanligt sätt i närvaro av de icke-privilegerade utlänningarna, men däremot i en mycket bestämd rytm för ryssarna. Det rörde sig alltså om två metoder, en äkta och en vilseledande, oäkta. Gåtan med den icke fungerande suggestopedin började lösas. Jane Bancroft uppsökte nu flera undervisningscentra i Sovjetunionen och Ungern, gjorde ljud- och videoupptagningar och kontaktade också avhoppare som hade varit knutna till suggestopedi-institut. Till slut föll de många informationsbitarna på plats och blev till ett meningsfullt helt. Nu kunde den äkta metoden beskrivas i fackpressen. Artiklarna väckte genast intresse. Riktiga suggestopedikurser startades både i Kanada och i USA. Positiva rapporter började strömma in, inte bara från institut, utan också från enskilda personer som gjort sina egna suggestopediprogram. Kaliforniska studenter som använde metoden i sina studier hemma, steg snabbt från C- till A-nivå. En japansk vetenskapsman skrev: "Jag lärde mig engelska på sju dagar, franska på femton." Grisen hade sluppit ut ur säcken och därmed hade de tidigare försöken att mörklägga metoden blivit meningslösa. Den bulgariska regeringen sålde nu metoden till västliga länder, bland annat till den amerikanska firman Mankind Research, Unlimited, Inc. i Washington, D.C.,

Ill. Robert Turner.

Musik, andning och uppläsning integreras i en rytmisk helhet. Med slutna ögon visualiseras texten.

som startade ett "Lozanov Learning Institute" i Silver Springs, Maryland. Det är naturligtvis bara rätten att använda namnet Lozanov som kan säljas, själva metoden låter sig lika lite monopoliseras som dess enskilda komponenter från yoga till barockmusik.

BAROCK, INTE ROCK!

Då jag för ett antal år sedan uppsökte den indiske botanisten professor T.C.N. Singh vid Anamalinagaruniversitetet, visade han mig ett brev från en kanadensisk storfarmare som meddelade att han hade ökat sin veteproduktion med 66 procent över det normala. Förklaringen var att han hade sänt Bach-sonater över markerna. För Singh var detta bara en ny bekräftelse på de fantastiska resultat som han själv hade uppnått med att stimulera olika slags växter med musik. I talrika försök hade han kunnat påvisa att musik kan få växter att växa snabbare och bli större och samtidigt mer motståndskraftiga mot sjukdomar och parasiter. Men inte all musik var bra för växterna. En del musik hade inte någon registrerbar verkan alls, en del kunde skada växterna, ja till och med verka dödande, och han nämnde rockmusik i detta sammanhang. De bästa resultaten hade han uppnått med europeisk klassisk musik och med indiska ragas.

Det är två saker som är av speciellt intresse i detta sammanhang. För det första: växter har inga öron, inget hörsel-sinne, likväl kan de påverkas av ljudvågor och till och med påverkas mycket genomgripande. Måste vi då inte räkna med att också vi människor påverkas av musik inte bara genom att höra den, utan också mera direkt i det den verkar på vår organism utan att ta omvägen över hörselorganen och det centrala nervsystemet? Den andra intressanta observationen vi kan göra är att samma musik som är bra för växter är bra för oss människor. (I vilken grad musik som skadar växter också skadar människor, skall vara osagt.)

Medan Singh i Indien försökte komma fram till vilken musik som hade mest gynnsam verkan på växter, letade Aleks Pontvik och några andra västerländska psykoterapeuter efter vilken musik som var lämplig för det stressade eller sjuka sinnet – och kom till samma resultat. Pontvik fann att det var bäst att låta patienterna lyssna till musik av J.S. Bach. Psykoterapeuten Hildebrand Teirich kombinerade autogen träning med en alldeles speciell musikerapi. Han lät patienterna inte bara höra musiken, utan överförde vibrationerna direkt till deras solarplexus med hjälp av en apparat som var inbyggd i vilsoffan. Och vilken musik fick patienterna höra-känna? Toccata och fuga i d-moll av Bach. Motivering: "Eftersom bastonerna som påverkar det vegetativa nervsystemet på ett speciellt sätt, är särskilt framflyödande här." Den av Teirich avsedda verkan var att Bachs vibrationer stimulerade associ-

ationer och inre bilder.

Lozanov kom till liknande resultat. På hans lista över den bästa suggestopediska musiken finner vi de stora barockkompositörerna Bach, Corelli, Händel, Telemann och Vivaldi. Och det är utvalda långsamma satser (largo) som åstadkommer den fina balansen mellan fysisk avslappning och mental vakenhet som är själva grunden för superlearning, en musikens yoga, om man så vill. Dessa satser har en rytm på ungefär 60 slag i minuten, basen kan påminna om en långsam puls. Det faller sig naturligt att man börjar lyssna med hela kroppen och att kroppen försöker anpassa sin funktionsrytm till musikens taktslag. Ingen form av avslappning kan vara enklare, och samtidigt undgår man faran med sömnhet och däsighet som så lätt följer med vanlig avslappning och meditation: musiken, denna speciella musik, förhindrar en reduktion av medvetandet, den upplyfter och klarar medvetandet och ger optimal mottaglighet. Valet av musik är på intet sätt subjektivt och har inget med musikalisk smak att göra. Det är gärna largos från skilda musikstycken som sammanförs till dessa sammantagna varar från 20 minuter till en halv timme. Man kan göra det själv, men enklare är att beställa färdiga kassetter med den musik Lozanov själv använder på sina kurser. Det torde för övrigt vara klart att suggestopedins betydelse inte bara ligger i det rent praktiska att den revolutionerar all slags kunskapsförmedling, utan att den också samtidigt har en gynnsam psykosomatisk verkan. Deltagarna uppger att de blivit avstressade, att de blivit av med huvudvärk och muskelspänningar, att koncentrationen förbättrats och att minnesförmågan blivit bättre också i det dagliga livet. Det kan tilläggas att amerikanska experiment med psykiskt handikappade barn visat att de med suggestopedisk behandling kunnat normaliseras; barn som funnit det helt omöjligt att lära sig de mest elementära färdigheter såsom att läsa och skriva, kunde efter några månaders suggestopedisk förberedelse överföras till vanliga skolor som fullvärdiga genomsnittselever. En amerikansk pedagog besökte en helt vanlig skola i Sofia och fann att nybörjare efter de första fyra månaderna kunde flytande läsa och diskutera folksagor, något som man annars tidigast kan vänta sig av tredjeklassister; alla klasser i skolan klarade ett två års pensum på fyra månader, nioåringar löste invecklade algebraiska ekvationer av en svårighetsgrad som verkade helt oförenlig med deras ålder. Och lika slående som prestationerna var intresset och arbetsglädjen i klasserna. Men de svaga eleverna då? Det fanns inga sådana. När ett barn visade tecken på att bli efter, fick det genast all den hjälp, suggestologisk och suggestopedisk hjälp, som det behövde för att komma ikapp de andra. Vanlig skolundervisning har alltid besvärats av ett tillsynes olöst problem: elevernas olika nivå beroende på skillnader i miljö och bakgrund. Några blir frustrerade eftersom de finner det svårt

att följa med, andra blir frustrerade eftersom det är alltför lätt för dem att följa med, de har tråkigt, och vi kan inte erbjuda dem en elitskola som de skulle ha i Sovjet eller USA. Men suggestopedisk undervisning kan utjämna den sortens nivåskillnader, utjämna dem uppåt väl att märka, inte nedåt så som är vanligt idag. Suggestopedin har visat att den kan göra det smärtfritt att lära både för vuxna och barn, den kan också ta bort frustrationen från skolan och därmed en huvudorsak till disciplinproblemen.

SUPERLEARNING I PRAKTIKEN

Främmande språk är bara det mest iögonfallande området för suggestopedisk undervisning, men det finns många flera. Överallt där det gäller att lära sig och komma ihåg kan Lozanovs nya undervisning vara till ovärderlig nytta. Alla slags ämnesområden såsom anatomi, geografi, historia, biologi, matematik, kemi, fysik osv är självskrivna, överallt där det gäller att komma ihåg fackuttryck, främmande ord, namn, siffror, formler osv. kan man med stor fördel använda sig av suggestopedisk metod. Eller ta något så vardagligt som att komma ihåg en massa telefonnummer eller prisuppgifter i en katalog. En grupp som i särskilt hög grad skulle kunna dra nytta av suggestopedisk hjälp är invandrarna. Trots modern utrustning är språkundervisningen för dem oftast mödosam och långtråkig. Men om de fick möjlighet att lära sig på 14 dagar vad de annars knappt klarar av på sex månader eller ett år, då skulle detta vara botemedlet för ett helt problemkomplex. Språkbarriären med dess fatala psykologiska och ekonomiska konsekvenser skulle helt enkelt falla bort.

Låt oss nu se hur suggestopedi fungerar i praktiken. I de flesta länder, där metoden används, har man haft goda erfarenheter av en föregående avslappningskurs på en vecka till 10 dagar. Speciellt i Sovjet och Östtyskland är det vanligt med en sådan inledande övning i autogen träning. (Autogen träning har blivit kolossalt populär i öststaterna, inte minst när det gäller att uppnå toppresultat inom idrotten.) Lozanov själv brukade förr ge fyra dagars avslappning innan undervisningen började, men han finner inte längre detta nödvändigt. Det kan enligt Ostrander och Schroeder bero på att livsförhållandena i sin helhet är mer avslappnade i Bulgarien än i de flesta andra länder, öststatsgrannarna medräknade. Men det kan också vara av betydelse att Lozanov lägger stor vikt vid att de som undervisar vid institutet har fått lära sig att visa upp en suggestiv personlighet. Det är klart att lärarens suggestionskraft i hög grad kan bidra till snabb avslappning, precis som den kan vara en medverkande faktor när det gäller att uppnå de helt fantastiska undervisningsresultaten. Men de flesta västliga universitet och institut som går in för Lozanovs metod, börjar med förberedande avslappningsövningar. Även boken "Superlearning" erbjuder läsaren ett urval tekniker för snabb avslappning, däribland några för barn, som man kan använda sig av innan man på allvar sätter igång med ett suggestopediskt program, och de ljudband med suggestopediskt arrangerad barockmusik som man kan köpa i England och USA, bjuder också på både fysiska och mentala avslappningsövningar.

Och nu till själva undervisningen.

Man sitter avslappnad i en bekväm länsstol, andas djupt och läser tyst med vad läraren läser högt. Detta är, utan musik, den första, aktiva undervisningsfasen. Och sedan följer den avgörande, passiva fasen, när musik, andning och uppläsning integreras i en rytmisk helhet. Man sitter med slutna ögon, lyssnar till musiken och försöker att visualisera texten. Man andas in fyra sekunder, medan läraren tiger. Så håller man andan medan läraren talar i fyra sekunder. Så andas man ut och in under nästa fyra sekunder, medan läraren tiger. Åter hålls andan i fyra sekunder, medan läraren talar... Så fortsätter det de 20 till 30 minuter som lektionen varar. Men är det inte svårt att hålla sig vaken och koncentrerad när man sitter så bekvämt avslappnad med slutna ögon och lyssnar till långsam musik? Det kunde det vara, men för att vidmakthålla en viss spänning använder sig läraren av ett trick. Han ändrar nämligen rösten från fas till fas. Först talar han med vanlig röst. Sedan viskar han de följande orden. Och sedan talar han högt och befallande. Därefter med vanlig röst igen... En sak till: när det rör sig om att lära sig ett språk, så läses först ordet på modersmålet och därefter motsvarande ord på det främmande språket. Låt oss demonstrera metoden med ett enkelt exempel från spansk-undervisning:

1	2	3	4	1	2	3	4	Röst
	tyst			räkningen	-	la	cuenta	normal
	tyst			betala	-	pagar		viskande
	tyst			kompisen	-	el	compañero	hög

Vill man lära sig en rad korta uttryck eller formuleringar, vilket ju är det mest praktiska sättet att få tag i ett främmande språk, så använder man sekund 3 och 4 av första takten för den svenska motsvarigheten och hela andra takten till det som skall läras in. Den svenska texten sägs ganska snabbt. Exempel:

1	2	3	4	1	2	3	4	Röst
tyst		mitt	namn	mi	nombre	es...		normal
		är...						
tyst		jag	har	he	hecho	una	reserva	viskande
		reserverat						
tyst		ja, här	är	sí, aquí	está			hög
		bekräftelse		la	confirmación			

Man kan göra detta själv, om man inte vill eller kan gå på kurs. Antingen kan man bilda ett litet lag, där en läser upp det som skall läras in, medan den eller de andra lyssnar. Eller också arbetar man helt på egen hand. Man behöver en kassetbandspelare för musiken (som ju kan spelas om och om igen) och en bandspelare för texten. Texten uppdelas på förhand så att den passar in i rytmen, vilket kan göras med hjälp av en metronom som är inställd på fyra sekunders hastighet. (Kan också erhållas färdiginspelad på ljudband.) Andningen är densamma som i första exemplet. Det säger sig självt att man först måste göra sig bekant med uttalet, innan man kan sätta igång med en sådan ljudbandsinspelning. Detta är förhållandevis lätt när det gäller tyska och spanska, men svårare med engelska och franska. Man kan då till att börja med använda sig av en uttalsskiva, som ofta följer med vanliga språkkurser. Eller man kan ta en intalad språkkurs och dela den, rytmiskt, i delar. Om man är intresserad av gammalindiska språk som sanskrit och pali, är saken extra enkel. Där är uttalet grundat på fonetiskt alfabet, som man kan sätta sig in i på en halvtimme.

En vanlig Lozanovkurs varar 30 dagar med fyra timmar dagligen. Först rekapituleras det man lärt sig dagen innan. Sedan blir det nya materialet presenterat, ofta i form av dialog och, när det passar, agerande. Och så kommer den tredje och avgörande fasen, som är beskriven ovan. Man bör också komma ihåg att suggestopedi inte är ett färdigt system utan en metod i ständig utveckling där det finns åtskilligt utrymme för experiment. Det är en holistisk metod som påverkar hela människan. Den skulle vara intressant nog även om den bara producerade minnesfenomen och glada elever, men det är minst lika viktigt att metoden verkar psykiskt utvecklande. Och så till sist ett närliggande spørsmål. Lozanov fick frågan om inte suggestopedi kan vara farligt, om det inte kan missbrukas till exempelvis hjärntvätt. Lozanovs svar var ett kategoriskt nej. Det rakt motsatta var fallet, hävdade han. Suggestopedin försvagar inte medvetandet utan stärker det, gör det klarare. Medvetandet expanderar liksom, när man praktiserar superlearning. Det uppfattar också påverkan som ligger under tröskeln för den normala iakttagelseförmågan, det genomskådar texterna de dolda köpsuggestioner som vi känner till från amerikansk reklamteknik. Detta är inte en optimistisk förhoppning utan ett vetenskapligt bevisat faktum. Det har nämligen visat sig att studenter blev mindre suggestibla (lätt-påverkade) allt eftersom de gjorde framsteg under sin suggestopediska kurs.

LITTERATUR

Engelsk

Sheila Ostrander and Lynn Schroeder with Nancy Ostrander, SUPERLEARNING (Delacorte Press/Confucius Press, New York; Souvenir Press Ltd., London).

Tysk

SUPERLEARNING (Scherz Verlag, Bern und München) Den tyska upplagan har en översättarens efterskrift om Superlearning i de tysktalande länderna, dessutom en adresslista över institutioner, centra och sällskap.

Kassetter med passande barockmusik kan erhållas från:

1. Topaz Publishing Limited, 67 High Street, Great Missenden, Buckinghamshire, England

2. Superlearning Inc., Suite 4 D, 17 Park Avenue, New York, N.Y. 10016, USA.

Anm. Karl Christiansen är journalist, bosatt i Oslo.

MARCOS ORBITO

missionären med de helande händerna

Han talar fort och hans engelska är nästan obegriplig. Hans ögon glider runt på oss församlade, medan hans händer bläddrar i Den heliga skrift. Han tycks alltid hitta det rätta stället, åtminstone får man det intrycket, men oj vad svårt det är att hänga med, när han hoppar från det ena bibelstället till det andra för att få oss att inse att det faktiskt står i bibeln att Gud skänker alla den helande kraften bara de öppnar sig för Honom.

Marcos Orbito är en av de filippinska helare som är kända för att, som det synes, kunna tränga in i människokroppens vävnader med bara händerna, utan kirurgiska instrument, och avlägsna blodiga delar av sjuka organ.

Han sägs vara en av de skickligaste av de filippinska "psykiska kirurgerna", och det var med spänd förväntan som vi letat oss ut till en avlägsen sommarstuga i Stockholms skärgård, där Marcos skulle demonstrera sin märkliga förmåga.

Marcos ler mot oss och ger ordet till sin följeslagare som på en bättre engelska berättar om ett stort healingcenter som håller på att byggas på Filippinerna. Det ska kunna ta emot utländska gäster och bjuda på västerländsk komfort.

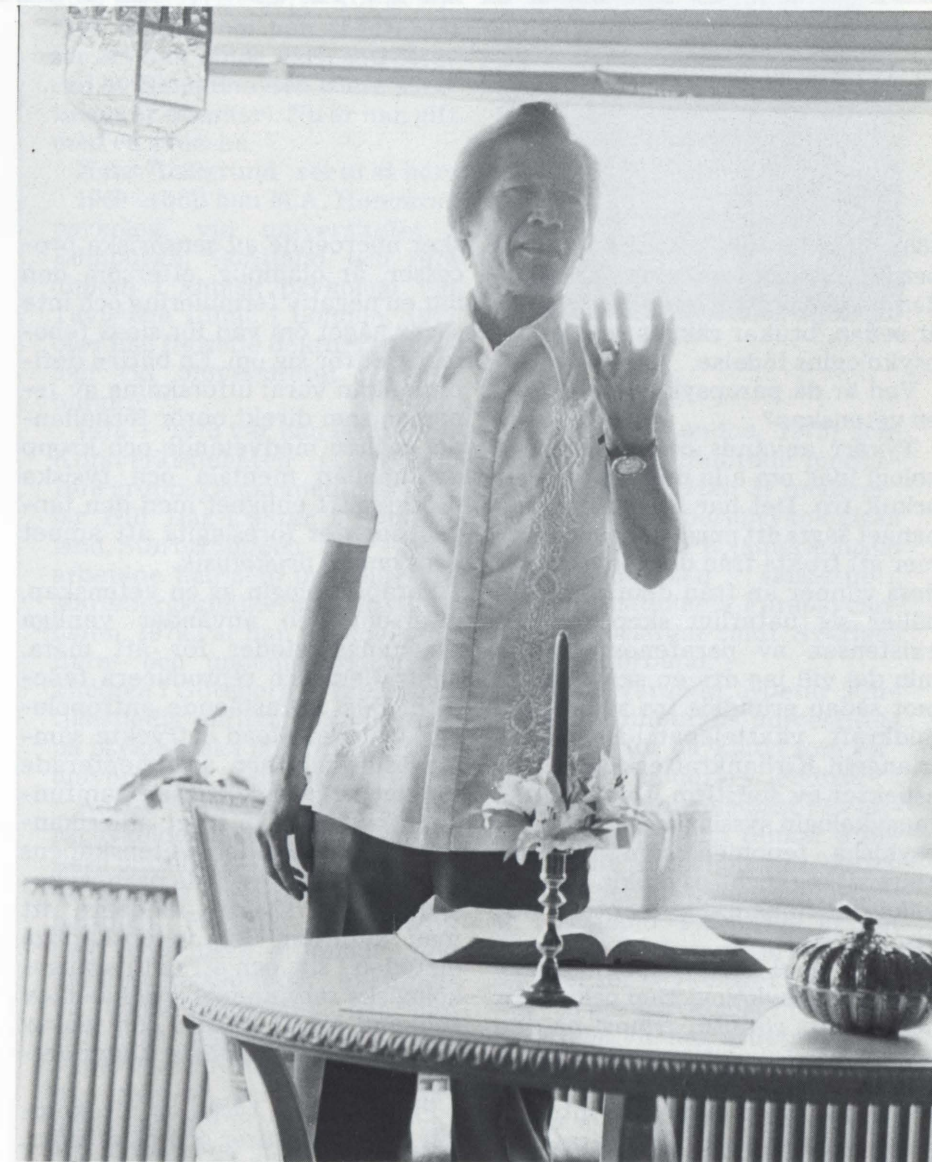
De närvarande ombeds ge en liten kollekt till bygget.

Så, äntligen, ska vi få vara med om en demonstration. Vi trängs med varandra, fyller till bristningsgränsen ett litet rum där Marcos bett en kvinna lägga sig på ett bord.

Stämningen är förtätad och tystnaden total. Jag står alldeles bakom Marcos, en halv meter från hans bara händer. Han har en kortärmad skjorta på sig, och han börjar snabbt massera kvinnan strax under magen.

Och plötsligt händer allting mycket snabbt. Jag hör ett litet ploppande ljud och ser hur Marcos fingrar tränger in i kvinnans kropp, och en röd vätska kommer upp kring fingrarna.

Så vänder han sig till mig och ber om bomull som ligger strax bakom honom. Jag tar paketet och ger honom en liten sudd. Han torkar av kring sin vänstra hand som fortfarande har sina fingrar i kvinnans kropp. Han masserar vidare, och

Marcos Orbito, vars "psykiska" operationer, med bara händerna, vår reporter fick bevittna men inte fotografera.

plötsligt plockar han upp små mörkröda korn, en del större, andra mindre. Han arbetar nu mycket snabbt, torkar av igen och masserar kring stället där han nyss har "opererat".

Så är det över. Endast en rodnad finns kvar på magen och nu hör jag hur andra börjar andas igen.

Jag känner hur mitt sinne förändrats. Jag börjar tänka och inser genast att det är omöjligt vad Marcos nyss gjort. Jag behöver frisk luft och en enkel förklaring på vad som hänt. Luft finns i mängder, men förklaringen uteblir.

–Du såg väl själv vad som hände, blir svaret när jag försiktigt frågar

andra vad de upplevt och hur de förklarar det.

Ja, jag hade sett det själv, men trodde ändå inte på vad jag sett.

Att se det omöjliga bli möjligt gav mig en annorlunda upplevelse som för alltid kommer att sitta inpräglad i mitt sinne.

Jag har hört talas om dessa filippinska helare i många år, sett filmer, läst tidningsreportage – och skakat på huvudet.

–Det verkar inte klokt, har jag sagt.

Och det är precis vad det är: inte klokt. Jag har fortfarande svårt att tro på vad jag sett.

Per Sellmann

PARAPSYKOLOGIN EN HUNDRAÅRIG VETENSKAP

1882 bildades det brittiska sällskapet för psykisk forskning, SPR, och den händelsen, för nu nära hundra år sedan, brukar räknas som parapsykologins födelse.

Vad är då parapsykologi? Är det en vetenskap?

Tyvärr används ordet parapsykologi idag om alla möjliga slag av ockult tro. Det har i det sammanhanget sagts att parapsykologin har mer att frukta från dem som vill bli dess vänner än från dem som förhåller sig naturligt skeptiska till existensen av parafenomen. För min del vill jag dra en skarp gräns mot sådan grundlös tro som pyramidkraft, växttelepati, Bermuda-triangeln, Kirlian-krafter och många aspekter av spiritism. Det som parapsykologin sysslar med är sådana psykiska fenomen som telepati, klärvoajans och psykokinesi, för vilka det finns experimentella bevis.

Utan tvivel beror hopblandningen av parapsykologi med ockult tro och ockulta rörelser främst på den sk ockulta revolutionen i slutet av 60-talet och början av 70-talet. Då växte det fram ett stort intresse bland allmänheten för parafenomen, vilket inte helt kunde tillfredsställas av de begränsade rön som parapsykologin redovisade. Men där de vetenskapliga rönen saknades, där saknades inte guruer och mirakelmakare som gärna ställde upp och blev utnyttjade i kommersiella sammanhang. En följd av detta är att det blivit svårare att få universitetet att ta ämnet parapsykologi under seriöst övervägande.

Men att parapsykologin är en strikt vetenskap gör den inte mindre fascinerande. Några av dess rön är lika häpnadsväckande som en del av det charlatanerna hittat på.

Det är viktigt att klart definiera vad parapsykologi idag är. Jag anser för min del att den vanligaste definitionen, nämligen forskning rörande sådan kommunikation som

sker oberoende av sensoriska processer, är olämplig, eftersom den har en negativ formulering och inte säger något om vad för slags fenomen det rör sig om. En bättre definition kan vara: utforskning av fenomen som direkt berör förhållandet mellan medvetande och kropp dvs mellan mentala och fysiska processer. I enlighet med den tanken har det föreslagits att ämnet döps om till *psykofysik*.

Parapsykologin är en vetenskap, eftersom den använder vanliga forskningsmetoder för att mäta, kontrollera och reproducera fenomen. Den framstående antropologen Margret Mead uttryckte samma åsikt när hon argumenterade för det parapsykologiska samfundets medlemskap i det amerikanska samfundet för vetenskapens främjande. Att avfärda parapsykologin skulle således innebära att man avfärdar den vetenskapliga metoden i sig; och att det parapsykologiska samfundets ansökan blev godkänd måste räknas som en av dess största framgångar under detta århundrade.

Parafenomen tycks ha förekommit i olika kulturer och olika tider. (För dem som är intresserade av den historiska aspekten rekommenderas Brian Inglis nya bok *Natural and Supernatural*, Abacus, 1979.) När SPR bildades, uttalade dess ordförande, den berömde Cambridge-filosofen Henry Sidgwick, att det var skandal att dispyten om de paranormala fenomenens existens inte för länge sedan hade avgjorts med vetenskapliga metoder. På den tiden, i slutet av 1800-talet, uttryckte sig parapsykologerna med stor optimism och sa att om vissa avgörande experiment gjordes, så skulle hela kontroversen upphöra inom 25 år. En sådan optimism är sällsynt idag. Ändå har relativt mycket uppnåtts. Alan Gauld har skrivit att den klassiska boken från denna period, Myers *Phantasms of the Living*, som är en

granskning av spontanfall och deras samband med krissituationer, skiljer sig lika mycket från tidigare litteratur på området som Linnés *Systema Naturae* från en medeltida örtkatalog.¹⁾

Men de första parapsykologernas optimistiska förväntningar har inte infriats. Parapsykologin har fortfarande en problematisk ställning som vetenskap. Detta gäller inte minst dagens Sverige. Rolf Ejvegård, som är ordförande i Sällskapet för Parapsykologisk Forskning, kommenterade på parapsykologikonferensen i St Louis 1978 ironiskt den svenska situationen med att säga att Sveriges största insats på området under många år har varit att exportera sin främsta parapsykolog, Martin Johnson, till en professur i Utrecht, Holland!

Fastän parapsykologin möter problem i den vetenskapliga världen, finns där en ganska stor öppenhet inför det paranormala. 1973 gjorde Christopher Evans en enkät med läsare av den brittiska tidskriften *New Scientist*. Nästan alla som svarade hade högre utbildning som vetenskapsmän eller teknologer. 25 procent av dem betraktade ESP som ett bevisat faktum, 42 procent trodde att ESP sannolikt finns och endast 3 procent menade att ESP är helt omöjligt. Cirka 40 procent grundade sin uppfattning på litteraturläsning och 50 procent på personliga upplevelser.

Trots den öppenhet som alltså finns, får parapsykologin mycket små anslag. Det är en populär men tyvärr grundlös uppfattning att det satsas mycket på detta forskningsområde i både USA och Sovjet. I verkligheten är rapporterna om rysk parapsykologisk forskning ytterst opålitliga, och den forskning som finns, utsätts ibland för politiskt förtryck. Även i USA är situationen dyster. Charles Tart rapporterade för två år sedan resultatet av en enkät till alla de 14 parapsykologiska centra som finns i

USA. Ungefär hälften av dem fick klara sig med 80 000 sv.kronor per år – medan cirka 300 000 sv. kronor anses behövas för ett enda forskningsprojekt med en enda forskare i USA! Och det fanns ingenting som tydde på att det amerikanska försvaret satsade på parapsykologisk forskning. Tart kunde inte hitta något annat vetenskapligt område med lika liten omfattning som parapsykologin. En likartad situation råder i Storbritannien, där parapsykologin stöds helt med privata medel.

Varför är parapsykologin så missgynnad? Till stor del torde det bero på traditionella fördomar inom vetenskapen och även på fruktan för något som kan förknippas med det ockulta. Men framför allt anses det inte lönsamt att satsa på ett område där resultaten ännu så länge inte har kunnat utnyttjas praktiskt.

De stora amerikanska tidskrifterna *Science* och *Scientific American* har en nästan öppet uttalad policy att endast publicera kritiska artiklar om ESP. Den engelska tidskriften *Nature* tryckte en absurd artikel av John Taylor där han ansåg att eftersom hans försök att förklara ESP med elektromagnetiska vågor hade misslyckats, så återstod endast slutsatsen att ESP inte finns.

Ändå anser jag att fördomar inte är hela förklaringen till det vetenskapliga motståndet mot parapsykologin. En antydning till ytterligare förklaring finns i Christopher Evans ovan nämnda rön. Trots att många menade att ESP var bevisad eller sannolik, ansåg endast några få att parapsykologin gjorde framsteg. 53 procent tyckte att det gjordes få eller inga framsteg alls inom denna vetenskap.

Ändå är det uppenbart att vissa framsteg gjorts åtminstone under den första perioden av parapsykologisk forskning. 1882 bildades det brittiska sällskapet för psykisk forskning, och det amerikanska tre år senare. I Skandinavien bildades det danska sällskapet 1905, det norska 1917 och det svenska 1947. I det brittiska sällskapet var de flesta medlemmarna unga – medelåldern var bara 33 år – rika, välutbildade och kunde fritt disponera sina privata tillgångar och sin tid. Det var en lysande period. Arthur Koestler har anmärkt att listan över ordförande inkluderar 3 nobelpristagare, 10 medlemmar av brittiska vetenskapsakademien och därtill ett flertal professorer. Produktiviteten var hög. Forskningen bestod mest av granskning av spontanfall och av spiritism. En del påstådda fenomen

Forts. på nästa sida

Adrian Parker forskare

Adrian Parker, som är född 1947 i Ravensworth, Durham, England, kom till Sverige 1976 "för äventyrs skull", som han säger, och för att han länge varit intresserad av Skandinavien (flera släktingar är danskar). Nu är han gift med en svenska.

Hans "bakgrund" ser ut så här:

1969 erhöill han M.A. Honours i psykologi vid universitetet i Edinburgh, Skottland, och 1974 diplom i klinisk psykologi vid Tavistock Clinic i London. 1977 blev han filosofie doktor i psykologi vid universitetet i Edinburgh.

1976 – 1978 var han lärare vid Kursverksamheten i Göteborg, 1978 grupppsykoterapeut vid Cellular Hill Dag-Center i Sunderland, Storbritannien. 1978 – 1979 arbetade han som psykolog vid Mariebergsklinikerna i Kristinehamn. 1979 var han psykolog vid Barn- och ungdomspsykiatriska kliniken i Göteborg – f.n. är han tjänstledig därifrån och arbetar på psykiatriska institutionen vid universitetet i Edinburgh.

Adrian Parker har bedrivit parapsykologisk forskning inom flera områden – mest med syfte att hitta ett upprepbart ESP-experiment. Han har gjort försök med hypnotiska drömmar, med avslappningsmetoder, exempelvis ganzfeldtekniken, och han har gjort små djurförsök samt experiment rörande "försöksledareffekten". Det främsta forskningsområdet för honom har varit förändrade medvetandetillstånd.

1976 deltog Adrian Parker som föreläsare i en föreläsningsserie som anordnades av det brittiska sällskapet för parapsykologisk forskning, SPR, och talade om försöksledareffekten inom ESP-forskningen. 1976 deltog han också i SPR:s internationella konferens i Cambridge och talade om förändrade medvetandetillstånd. 1977 – 1978 var han en av föreläsarna i IPPF:s föreläsningsserie i Göteborg. (IPPF är Institutet för psykologisk och parapsykologisk forskning. Ansvarig: Obrad Dončić.)

Parker har haft flera artiklar publicerade i vetenskapliga parapsykologiska tidskrifter. Han har utgett skriften *States of*

Mind (Dent, London, 1975) som handlar om förändrade medvetandetillstånd. Han är medlem i SPR (brittiska parapsykologiska sällskapet), ASPR (amerikanska parapsykologiska sällskapet), den internationella Parapsychology Association samt Sveriges Psykologförbund.

För närvarande arbetar Parker vid Edinburghs universitets avdelning för psykiatri som forskare och "honorary lecturer" i psykiatri. Han trivs bäst i Sverige, säger han, och tänker återvända hit, men han har bättre möjligheter att få lämpligt arbete i England. I Sverige är det mycket begränsade arbetsmöjligheter för psykologer i allmänhet och parapsykologer i synnerhet. Helst vill han arbeta halvtid med klinisk psykologi och halvtid som forskare och lektor, men det är svårt att få universitetsanställning i Sverige. Parker anser att den svenska akademiska världen förhåller sig fientlig eller likgiltig till parapsykologin. Det har också visat sig svårt att syssla med parapsykologi som fritidsverksamhet i Sverige.

Adrian Parker anser att parapsykologisk forskning är betydelsefull av följande skäl:

1. Den har en grundläggande betydelse för vetenskapen om mellanmänniska relationer.

2. Den har betydelse för liv efter döden-problematiken. Födelse och död är de stora och avgörande händelser som är gemensamma för oss alla och som därför bör vara av centralt vetenskapligt intresse.

3. Parapsykologin har en

Forts. på sidan 35

visade sig ha liten eller ingen grund, t ex andefotografier och ektoplasma. Svårast att granska blev spiritismens fysiska fenomen, eftersom många medier var skickliga illusionister. (Även idag har det visat sig svårt att kontrollera exempelvis Uri Gellers fenomen, trots att man har tillgång till moderna apparater.) Den läxa man lärde sig var att de parapsykologer som undersöker medier behöver samarbeta med professionella illusionister.

När Eusapia Palladino undersöktes vid sekelskiftet, var forskarna Fielding, Baggally och Carrington skeptiska, kunniga i illusionistkonster och hade kännedom om mediers trick. Ändå blev de övertygade om att det förekom äkta paranormala fysiska fenomen. Undersökningen av mentala mediumfenomen blev en lättare uppgift. Två medier, mrs Piper och mrs Leonard, undersöktes noggrant i många år av det brittiska sällskapet för psykisk forskning – mrs Piper i cirka 25 år och mrs Leonard i 40. I ingetdera fallet förekom fusk eller misstanke om fusk. Ändå var det inte lätt att bedöma spiritismens påståenden om liv efter döden. Det visade sig att frågan "är spiritismen sann?" var fel fråga. I och med att man accepterat ESP, kunde man förklara alla meddelanden genom medier som ESP eller någon variant därav.

Fortfarande finns det parapsykologer som är intresserade av frågan om personligheten överlever döden, även om man måste ifrågasätta vad "personlighet" är. Störst är intresset för s k upplevelser i dödens närhet. Det var läkaren Raymond Moody som väckte allmänheten intresse för dessa erfarenheter – rapporter från människor som återuppväckts från ett dödsliknande tillstånd och vilkas berättelser överensstämmer i stora stycken. Andra forskare har bekräftat Moodys fynd. Det mest intressanta är enligt min mening att likartade upplevelser rapporteras relativt oberoende av religiös tro.

Psykiatern Ian Stevenson har bidragit till försöken att besvara frågan om det finns liv efter döden genom att undersöka många fall av reinkarnationstyp. Det rör sig om sammanlagt 1600 fall, de flesta med barn som huvudperson. I 15 fall har Stevenson kunnat intervjua de inblandade familjerna (dvs barnets nuvarande familj, samt dess påstådda familj i det "tidigare livet") innan dessa träffats. Trots den kontroversiella karaktären av Stevensons forskning och rön har hans resultat publicerats i en ortodox psykiatrisk tidskrift, eftersom projektet ansetts så noggrant genomfört.²⁾

Detta visar att om det är hög vetenskaplig kvalitet på en parapsykologisk undersökning, så kan den publiceras i en ortodox vetenskaplig tidskrift.

I och med att parapsykologin har professionaliserats, har huvud drivkraften flyttat från de äldre sällskapen till den internationella *Parapsychology Association*, dvs Parapsykologiska Samfundet. Doktorsutbildning är i vanliga fall inträdeskrav där. Något nytt är att flera psykologer har disputerat inom parapsykologin, de senaste tre åren sex enbart i Storbritannien, och det skänker en viss respektabilitet åt området. Och det finns professurer i parapsykologi i Utrecht, Freiburg och Charlottesville (Virginia, USA) samt en lektorstjänst vid Kalifornienuniversitetet, Santa Barba. Det finns numer också fyra engelskspråkiga parapsykologiska tidskrifter som har en lika hög standard som de ortodoxa psykologiska tidskrifterna. 1977 utgavs *The Handbook of Parapsychology* av förlaget Van Nostrand, vilken är en översikt av den viktigaste forskningen inom området.³⁾

Relativt få vanliga psykologer ägnar sig åt parapsykologin. Ändå har den haft stöd av flera av historiens mest framstående psykologer. William James, C G Jung, Sigmund Freud och William McDougall var alla medlemmar i det brittiska sällskapet. I våra dagar har Hans Eysenck, Gardner Murphy och Carl Rogers gett parapsykologin sitt stöd.

Om vi jämför dagens parapsykologi med dess viktorianska motsvarighet, måste man säga att de största framstegen är de tekniker och metoder som utvecklats för att undersöka parafenomen i laboratoriet. Mest kända är naturligtvis de kortgissningstest som utfördes av J. B. Rhine på 30- och 40-talet vid Duke-universitetet i USA. Under de senaste åren har dessa test fin slipats för att bli absolut fuskssäkra genom att bättre slumpurvalsmetoder har använts samt automatisk registrering av *targets* (mål) och gissningar. Helmut Schmidt har uppfunnit en slumpalsgenerator där mållampor tänds enligt en slumpprocess baserad på radioaktivt sönderfall: Försökspersonens uppgift är att gissa vilken av lamporna som kommer att tändas – eller också att påverka lamporna så att just de som han vill skall tändas, gör det.

Parapsykologer har också experimenterat med drömmar, hypnos och förändrade medvetandetillstånd. Uppläggningsen av försöken är enkel. "Sändaren" iakttar en bild

och försöker få "mottagaren" att uppfatta den; därefter skall mottagaren identifiera målbilden i en samling bilder. Resultaten utvärderas statistiskt: man ser efter om mottagaren har lyckats välja rätt bild i fler fall än rena slumpgissningar åstadkommer.

Trots dessa framgångar i metodik har det saknats en upprepbar och pålitlig metod att framkalla parafenomen. John Beloff, som är en framstående forskare, har exempelvis om J. B. Rhine sagt att han "har gett parapsykologin allt som krävs i metodik för att den skall kunna räknas som en vetenskap, men inte den erforderliga kunskapen hur man får positiva resultat när och var det krävs". Men möjligen finns två undantag. Det ena är ganzfeldtekniken, en sensorisk isoleringsmetod, där sinnena avskärmas från vanliga intryck, och den andra är en avslappningsmetod för att framkalla fjärrseende, s k *remote viewing* (se Targ och Putthoff: *Mind Reach Paladin*, 1978). De 30-talet experiment som gjorts med ganzfeldtekniken antyder att det antligen existerar ett upprepbart experiment inom parapsykologin.

Vid universitetet i Edinburgh håller vi på och provar ganzfeldtekniken, bland annat med frågan: hur mycket av framgången beror på en förväntningseffekt? En hel del parapsykologiska resultat torde bero på förväntningseffekter. Om man har försöksanordningar och tillvägagångssätt som verkar mystiska och imponerande på en försöksperson, då är det lätt för denne att intala sig att experimentet kommer att lyckas.

Uppenbart är i alla händelser att frånvaron av upprepbara experiment har varit det största hindret för framsteg inom parapsykologin. Betydelsen av att man får upprepbara experiment har understrukits under de senaste åren, när det förekommit ett beklagligt fall av fusk inom parapsykologin. Det gäller den man som J. B. Rhine utsåg till sin efterträdare som chef för det parapsykologiska laboratoriet i Durham – och som efter upptäckten naturligtvis avskedades. Dessutom vet vi nu att även forskaren S. G. Soal fuskade på sin tid, så även hans arbeten måste vi nu bortse från. Det kan då ligga nära till hands för en skeptiker att förklara hela ämnet som ett bedrägeri. Men för min del kan jag omöjligen göra detta, eftersom det finns alltför många experiment som inte kan bortförklaras. Fusk förekommer lika ofta bland andra forskare, och de metoder som idag används inom parapsykologin är relativt fuskssä-

GANZFELDTTEKNIKEN

En "sändare", t v, försöker överföra innehållet i en bild till en "mottagare", som är avskärmd från sinnesintryck.

ra.

Kunde man visa skeptiker hur de skall anordna experiment för att få positiva resultat, då skulle hela kontroversen om parapsykologin snart vara över. Men tyvärr är detta ännu så länge inte möjligt.

Ett psykologiskt synsätt kunde vara en framgångsväg: alltså att avgöra vilka karaktärsdrag hos en individ som främjar ESP-förmåga, för att till slut kunna formulera en ekvation av dessa faktorer som ett slags recept för framgång. Tanken är vacker men har tyvärr inte förverkligats. (Carl Sargent vid Cambridge-universitetet är en representant för den riktningen.)

Den enda faktor som haft experimentell betydelse är *tro* kontra *icke tro* på existensen av en paranormal förmåga, den s k *sheep-goat*-effekten. De som tror på ESP erhåller oftast positiva poäng, medan de som inte tror får en poängsumma som är lägre än slumpvärdet.

I övrigt har man kunnat konstatera att det finns en försöksledareffekt. Den innebär att vissa experimentledare ständigt erhåller positiva resultat, medan andra kan hålla på och forska i många år utan framgång. Idag tycks det finnas omkring tio forskare inom parapsykologin som genomgående får positiva utfall i sina experiment. Det är naturligtvis svårt att förklara vad detta beror på. Men det finns goda skäl tro att mycket beror på försökspersonernas förväntningar, motivation, sinnesstämning och samspel med experimentledaren. Detta är fö problem som är välkända inom psykologin i allmänhet. (Läs Irwin Silvermans *The Human Subject in the Psychology Laboratory*!)

Sådana resultat har lett till att somliga parapsykologer (mest fysiker) har framställt en teori om ESP och PK enligt vilken den paranormala händelsen inträffar under själva iakttagelsen och beror på kvantprocesser som ändras genom medvetandets direkta samverkan med materian. Denna teori är alldeles för komplicerad att här tas

Negativt för parapsykologin är att området saknar en fungerande teori. Man har försökt att förklara ESP genom vågor som informationsöverförare. Men detta har misslyckats av flera skäl: Fenomenen verkar vara oberoende av tid och rum. Dessutom är det svårt att förstå hur en vågrörelse kan nå fram till en individs hjärna och sedan dekodieras. Ännu större svårigheter uppstod när man på det sättet sökte förklara prekognition (förutvetande) och psykokinesi (psykisk verkan på föremål). Nya experiment har dessutom visat att paraeffekter inträffar oberoende av om slumpalsgeneratorn är konstruerad så att vågrörelser har tillgång till dess inre eller ej. Ännu mer svårförklarligt är resultatet av en undersökning, där det gällde att påverka det radioaktiva sönderfallet hos ett ämne så som det manifesterades i form av knäppar i hörlurar och där en del av målmaterialet för psykokinesiexperimentet spelades in tre veckor innan experimentet gjordes, medan den andra delen sändes under experimentets gång. Försökspersonen lyckades påverka det radioaktiva sönderfallet, och han lyckades jämnt fördelat på båda delarna av målmaterialet, vilket tyder på att händelser som ingen hade iakttagit och som skedde i det förflutna kunde ändras!

Sådana resultat har lett till att somliga parapsykologer (mest fysiker) har framställt en teori om ESP och PK enligt vilken den paranormala händelsen inträffar under själva iakttagelsen och beror på kvantprocesser som ändras genom medvetandets direkta samverkan med materian. Denna teori är alldeles för komplicerad att här tas

upp i detalj, men den använder sådana matematiska begrepp inom kvantmekaniken som "hidden variables" och "state vectors".

Teorin om viljemässig påverkan på kvantprocesser kanske också kan förklara den s k försöksledareffekten. Den effekten är lätt att förklara om man antar att försöksledare ibland anlitar sin egen psykiska förmåga för att åstadkomma positiva resultat. En sådan hypotes har förts fram av Brian Millar i en viktig artikel.⁴⁾ Millar visade att i framgångsrika experiment var försöksledaren nästan alltid en person som först hade lyckats som sin egen försöksperson. Den förmåga som kommer till uttryck i vissa parapsykologiska experiment kan i själva verket finnas hos försöksledaren. Millar har också kritiserat tron att ESP är en förmåga som alla har och säger att i verkligheten får man klart bevis på ESP hos kanske en person på tusen.

Om hypotesen att vissa framgångsrika parapsykologer får positiva resultat på grund av egen paranormal förmåga, är riktig, då utgör dessa vetenskapsmän en lättillgänglig grupp försökspersoner, som det kan vara fruktbart att undersöka.

Ett intressant försök att förklara svårigheterna att upprepa paranormala resultat är en tänkt lag om "bevarande av ordning" i universum, vilken gäller för parapsykologiska fenomen. Den skulle innebära att för varje positivt utfall måste det också finnas en motsvarande negativ effekt för balansens skull och för att bibehålla mängden tillgänglig psykisk energi. Det är välbekant inom parapsykologin att

Forts på sidan 35

KARLIS OSIS, parapsykolog söker efter dödens hemlighet

Denna presentation bygger på ett kapitel i en bok av MARTIN EBON: "The Evidence for Life after Death", som 1977 utkom på förlaget Signet.

Karlis Osis, född och uppväxt i Lettland som son till en lantbrukare, blev doktor i psykologi vid universitetet i München på en avhandling om olika förekommande hypoteser rörande utomsinnlig varseblivning, ESP. Därefter flyttade han till Förenta staterna, där han i ett års tid arbetade på ett sågverk i Tacoma, Washington – samtidigt som han studerade ESP hos en höna. Den ledande parapsykologen professor J B Rhine vid *Duke University* i Durham, North Carolina hörde talas om doktorn och sågverksarbetaren som experimenterade med djur-ESP, och han skickade en kollega för att se efter vad denne Osis var för en person; och det som sedan rapporterades till Rhine gjorde att han inbjöd dr Osis att komma till Durham och arbeta som forskare vid universitetets parapsykologiska laboratorium.

Under fyra år hos Rhine, från 1952, gjorde Osis en rad olika experiment, bland annat studerade han ESP hos djur, samt fjärr-ESP. I Durham lade han också grunden för en ambitiös och mycket omfattande serie experiment med medier för att undersöka deras "kontakter med de döda". De experimenten fortsatte han med under fyra år, 1957–1962, hos *Parapsychology Foundation* i New York, en vetenskaplig stiftelse som grundats (1952) och leddes av det berömda mediet Eilen Garrett.

Det var under åren på *Parapsychology Foundation* som Osis påbörjade den stora intervjuundersökning rörande synen på dödsbädden som gjort honom känd. 1961 utgav han en monografi som blivit klassisk, *Deathbed Observations of Physicians and Nurses*. Han hade sänt ut frågeformulär till 10 000 läkare och sköterskor och fått 640 svar vilka han noga följt upp med telefonsamtal och brev-

växling.

Osis är pionjär när det gäller studium av dödsbäddsvisioner, den typ av forskning som sedan blivit allmänt känd genom främst dr Raymond Moody och dr Elisabeth Kübler-Ross. Den stora skillnaden mellan Osis och de två andra är att han har försökt finna statistiskt signifikanta element i de döendes synen, medan Moody och Kübler-Ross för fram "hjärtevärmade" och fascinerande enstaka fall.

Men Osis är inte ointresserad av gripande berättelser av enskilda personer. Han skriver till exempel om en läkare i Boston som genom hjärtmassage lyckades återföra en patient till livet. När patienten vaknade till medvetande, frågade han doktorn: "Men varför lät ni mig komma tillbaka? Det var så vackert." En sådan reaktion är ganska vanlig.

I 884 fall hade de döende visioner av religiös typ, bland annat i överensstämmelse med vad Bibeln berättar, såsom himmelen och helvetet. Bland dessa finns "scener av obeskrivlig skönhet och med strålande färger".

Men huvuddelen av undersökningen rörde visioner, eller "hallucinationer", av människor. Sammanlagt 1370 "hallucinatoriska personer" rapporterades. Osis bekräftade vad tidigare forskare funnit, nämligen att döende i sista stadiet främst har synen av döda, vilka ofta säger sig ha kommit för att hjälpa den döende vid hans övergång till en ny existens. Detta är också precis vad Moody och Kübler-Ross har funnit. Det överensstämmer även med spiritualismen, som säger att nyss döda välkomnas och tas om hand på "andra sidan".

En huvudfråga för Osis var om dödsbäddssynerna endast var fantasier, beroende av den kultur där den döende levde, av önskningar,

förväntningar, inre konflikter, störningar i hjärnan. Därför ville han veta om psykologiska, biologiska eller kulturella olikheter hos de döende medförde skillnader i visionerna. Det visade sig att sådant som personlighetsskillnader mellan könen, fysiologiska faktorer såsom sjukdomens art samt bildningsnivå och samfundstillhörighet inte medförde några skillnader i synernas innehåll hos olika personer.

Dr Osis fann också att visioner som stämde med överlevnadshypotesen förekom hos patienter som inte var påverkade av medicin eller hade någon diagnostiserad hallucinogenisk sjukdom utan var fullt klara i huvudet och medvetna om sin omgivning. I de flesta fall var de döda som sågs i synerna nära släktingar. De icke-släktingar som visade sig, var för det mesta ännu levande människor.

Sedan Karlis Osis 1962 började arbeta inom *American Society for Psychical Research*, ASPR, där han blev forskningsledare, har han gjort liknande enkätundersökningar i östra Förenta staterna och i Indien. 1 004 läkare och sköterskor svarade i USA och 704 i Indien. De som rapporterade om döendes visioner intervjuades ingående. Intervjuerna databehandlades, varvid rapporterna från de båda länderna jämfördes så att man skulle se om det fanns kulturella skillnader.

De döende såg olika slags gestalter vilkas närvaro saknade mening, men i flertalet fall innebar den döendes ord att den gestalt han såg ville ta honom med sig till en annan värld; gestalten kallade på den döende, nickade åt honom eller uppmanade honom att komma. Detta drag i dödsbäddsupplevelserna fanns oberoende av patienternas kulturella bakgrund. I den första amerikanska undersökningen ville gestalterna i 76 procent av fallen ta

den döende med sig; i den andra amerikanska undersökningen var det 69 procent och i den indiska 79 procent. Ett typiskt fall var en 60-årig kvinna med tarmcancer. Hennes läkare berättar: Plötsligt öppnade hon ögonen. Hon ropade på sin avlidne man och sa att hon skulle komma till honom. Hon hade det mest fridsamma, fina leende, precis som om hon var på väg att falla i armarna på någon som hon höll kär. Hon sa: Guy, jag kommer! Hon tycktes inte märka läkarens närvaro. Det var precis som om hon befann sig i en annan värld.

Dr Osis och hans kollega dr Erendur Haraldsson vid universitetet i Reykjavik, Island, fann också att många dödsbäddsvisioner stred mot vad patienterna väntat sig. Det förekom till exempel att de såg döda vänner eller släktingar som de trodde fortfarande var i livet.

En läkare berättar: Hon sa att hon såg min farfar vid min sida och uppmanade mig att omedelbart bege mig hem. Jag gick hem klockan 4.30 och fick veta att han hade avlidit klockan fyra. Ingen hade väntat att han skulle dö då. Både läkare och patient hade trott att farfadern var i livet.

KIDDS TESTAMENTE

Dr Karlis Osis fortsatta sökande efter dödens hemlighet fick ett oväntat stöd – från en död. En guldgrävar i Arizona, James Kidd, hade efterlämnat cirka 300 000 dollar, som han testamenterat till "forskning eller något vetenskapligt bevis för att det finns en själ som vid döden lämnar den mänskliga kroppen".

1949 hade Kidd rapporterats saknad, och 1954 dödförklarades han officiellt. Tio år senare fick man kännedom om hans testamente och efterlämnade pengar, vilka växt till en anseelig summa. Många personer och organisationer ville bli ägare till Kidds pengar, men till slut beslöt en domstol i Phoenix, Arizona att *American Society for Psychical Research* och *Psychical Research Foundation* i Durham skulle dela på summan.

Testamentspengarna gjorde att Karlis Osis kunde ägna sig helt åt sitt stora intresse, överlevnadsfrågan. I två och ett halvt år pågick forskningen, och 1975 utgav ASPR en rapport med titeln *Progress Report of Research on the Hypothesis of Post-Mortem Survival*. Forskningen hade främst varit inriktad på hypotesen att någon del av den mänskliga personligheten vid sällsynta tillfällen kan existera utanför kroppen och skulle kunna fortsätta

att existera sedan hjärnprocesserna upphört och organismen upplöst.

Utanförkroppsliga upplevelser utgör ett indirekt stöd för att överlevnad av döden finns. Om det kan bevisas att någon del av den mänskliga personligheten kan existera utanför den fysiska kroppen, så stöder detta idén att någon del av personligheten (själen) också kan leva vidare sedan kroppen upplöst efter döden.

ASPR-forskarna fick kontakt med ett antal personer som uppgav att de medvetet kunde lämna sin kropp. Experiment anordnades där dessa försökspersoner mentalt, men inte kroppsligt, vid en bestämd tidpunkt skulle bege sig till ett rum i ASPR:s lokaler, där testföremål placerats på ett bord. Föremålen skulle observeras i det utanförkroppsliga tillståndet och senare beskrivas för forskarna. Inte många klarade detta, och resultatet bedömdes inte vara statistiskt signifikant.

Men några personer lyckades. De som såg föremålen bäst och klarast hade dessa karakteristika gemensamma: de hade inget kroppsmvetande medan de var utanför kroppen, och de befann sig i det utanförkroppsliga tillståndet under en mycket kort tid: ena stunden var de hemma, och plötsligt kände de att de hade "landat" på den utvalda platsen i forskarnas laboratorium. Om dessa karakteristika inte fanns, så lyckades experimentet oftast inte, exempelvis om försökspersonen sa att han skilde sig från kroppen långsamt och med svårighet eller upplevde en förlängd resa genom rymden. Experimentet misslyckades också om försökspersonen inte landade på det utvalda stället i ASPR:s laboratorium eller inte kunde finna det. De som tyckte att de befann sig i sin egen kropp och på laboratoriet samtidigt misslyckades i allmänhet också.

Osis säger att framgångsrika utanförkroppsliga experiment har karakteristika som är typiska för utanförkroppsliga upplevelser och inte för ESP. De kunskaper som fås i utanförkroppsligt tillstånd tycks komma på annat sätt än genom ESP. Det verkar vara fråga om ett annat tillstånd än det i vilket ESP äger rum.

DOKTOR TANOUS

För att utesluta vanlig ESP tänkte forskarna ut ett speciellt experiment. De använde två optiska instrument med ett litet fönster; endast genom det kunde "målet" för experimentet ses på det sätt man avsåg. Om det rörde sig om "vanlig"

klärvoajans, då skulle det förmodligen ske ett informationssvep över hela apparaten och försökspersonen skulle se "målet" så som det faktiskt såg ut i sig självt. Men den person som kunde vara utanför sin kropp och mentalt förflyta sig till rummet och "sväva" där, borde kunna se "målet" från den särskilda punkt där man kunde beskriva det så som det såg ut genom fönstret, där det förändrades med optiska medel. Experimentet var svårt för försökspersonerna. Men en av dem, dr Alex Tanous, fick resultat som var "uppmuntrande".

En rad olika experiment gjordes för övrigt med dr Tanous. Under ett experiment, där han befann sig i sitt hem i Portland, Maine, skulle han "färdas" till ASPR:s laboratorium i New York och observera föremål som placerats på ett litet bord, därefter rita av dem och rapportera sina iakttagelser per telefon. Tanous sa att han var förbryllad över något som åtskilde de föremål och färger han sett. Experimentledaren, Vera Feldman, sa att detta var alldeles riktigt, ty bordet var delat i två delar. Men vad hade han sett på bordet? "Jag såg en ljusstake", svarade Tanous, "och något som den var inlindad i, liksom ett band. Där fanns också ett trästycke." Detta var helt riktigt. Vid andra tillfällen identifierade han bland annat en fruktkorg och en kniv. Han såg också att Vera Feldman en gång höll på att dricka te.

I allmänhet beskrev dr Tanous, och ritade av, de föremål han såg, från en punkt uppe i luften. När forskarna sedan skulle kontrollera exaktheten hos hans teckningar, fick de kliva upp på en steg och därifrån titta ned på bordet för att komma i samma vinkel som Tanous.

Vid ett tillfälle, när Tanous projicerade sig från Maine, observerades han av en paragnost, Christine Whiting, som beskrev honom som svävande över bordet. Hon såg honom böjd som en fällkniv. Han hade sina skjortärmar uppkavlade och korderojbyxor. I verkligheten hade han byxor med smala ränder som såg ut som korderoj.

En gång bad Osis att Tanous skulle lokalisera en före detta forskarkollega, Mary Lou Carlson, som hade flyttat till Kalifornien. Under det första försöket kunde Tanous bara se berg och vatten, samt ett hus som det var något konstigt med, det var inget vanligt hus... Men vid andra försöket såg han Mary Lou Carlson i en husbåt. Iakttagelsen var riktig. Han kunde också beskriva båten och hennes kläder kor-

Forts på sid 35

- 1 Onsdag 1900** *Dr Elisabeth Kübler-Ross: "Döden är livsviktig"* Föreläsning på Vattumannen
- 2 Torsdag** *Sänd in information om november december månad nu!*
- 3 Fredag** *Astrology's 12-letter Alphabet* Weekendkurs i Astrologi; se intill.
- 4 Lördag 1300** *LKK årskonferens* Essinge Församlingsråd Essinge kyrkväg 11, Stora Essingen.
- 5 Söndag 1900** *Tefatsforskning* på Nya Zeeland Bruce Cathie och Brian Corcoran Klubb Kamelen Själavärdsg. 17
- 6 Måndag 1930** *När ridån går upp - dödsbegreppet* Sveav. 41 Sigge Westerlund. Måndagsgruppen ABF Fabiansalen
- 7 Tisdag 1900** *Bodhisattva-lanken* Gudrun Hegardt Orfeusgruppen, Karlav. 44 (Teos. Samf.)
- 8 Onsdag kl. 1900** *Vad väntar vi tro?* Om Libera Kabbala Kyrkans församling, Flotbrov. 5, Stora Essingen.
- 9 Torsdag 1930** *Bland Filippiner och Balineser* Eskil Svensson Mayapeta Bara Hälsofrämj. ABF, Katasalen, Sveav. 41
- 10 Fredag** *Astrologi kurs med Bert Yoga Jonsson* 10-12 oktober Berstunds strand 3. 08-688489
- 11 Lördag 1600** *Naturens vattentekniska krafter* Gösta Eklund, SVF, Hälsans Hus, Fjällg. 23 A
- 12 Söndag 1900** *Stålfarfar* - Gustaf Håkansson berättar om sitt leverne. Klubb Kamelen. Själavärdsgatan 17.
- 13 Måndag 1930** *Solen som livgivare* Gösta Eklund Måndagsgruppen, Hedénsalen, ABF Sveav. 41
- 14 Tisdag 1900** *Paranormala röster* Claude Thortin Borgmästareg. 20C. Köping. Köpings UFO-förening
- 15 Onsdag 1900** *Inspirationsträning*; introduktions möte Jonas Edlund, Galleri Medmera 08-411640
- 16 Torsdag** *16-19 okt Inspirationsträning* Jonas Edlund Galleri Medmera Bellmansgatan 20
- 17 Fredag 1900** *Astronomi* - Det totala kosmos Lasse Engström Klubb Kamelen, Själavärdsgat. 17
- 18 Lördag** *Glad Dans Disco*, Fjällgat 23 A 21.00 - 00.30 Se även nästa sida.
- 19 Söndag 1400** *Varför är du född?* Janthe Hoskins Teosofiska Samfundet ABF, Fabiansalen, Sveav. 41
- 20 Måndag 1930** *Reinkarnationsterapi* Johan Wretmar Måndagsgruppen, ABF, Fabiansalen, Sveav. 41
- 21 Tisdag 1900** *Reinkarnation* - Vetenskaplig forskning Janthe Hoskins Teos. Samf. Karlav. 44.
- 22 Onsdag 1830** *Kundalini meditation* Deeva Rajnesh Casselstudion, Sveavägen 128 in på gården
- 23 Torsdag** *Sänd in information om december månad nu!*
- 24 Fredag 1900** *Martinus Kosmologi*, Linköping Biblioteket Info: 08-7673129
- 25 Lördag 0900** *Morgonpromenad* Hälsofrämjandet Djurgården 8 km. Sänd. Radiokunet kl. 09.00
- 26 Söndag** *Liv och livsupplevelser* Martinus inst. Örebro weekendkurs. Info: 08-7673129
- 27 Måndag 1930** *Spänningen som livsform* Björn Sjöwall Måndagsgruppen ABF, Hedénsalen, Sveav. 41
- 28 Tisdag 1900** *Kristendomens inre sida* Per Bergius mfl. Teos. Samfundet, Orfeusgr. Karlav. 44
- 29 Onsdag**
- 30 Torsdag**
- 31 Fredag** *Massage och rehelse* Apeiron institutet kl. 08-111899

Veckoslutskurser mm.:

Astrology's 12-letter Alphabet
Maritha Pottenger ger två föredrag och en workshop:
3 okt. kl. 20.00 föredrag
4 okt. kl. 10-17 workshop
5 okt. kl. 15-17 föredrag
Information: Cosmosofiska Stiftelsen, Tel: 08-21 49 67, 8-11
Lokal: Birger Jarlsgatan 99.

Enlightenment Intensive
74 timmars inre spegling med JEFF LOVE 2-5 okt. Information: Ylva Bång 08-41 22 74

DEN HEMLIGA LÄRAN, studiegrupp startar måndagen den 6 oktober, Karlavägen 44, Teosofiska Samf. Kl. 19.00.

REBIRTHINGKURSER:
Med medlemmar från Leonard Orrs Inspiration University, David Sikora och Brigitte Klinkowsky.

10-12 okt. Wäxthuset, Galleri Medmera, Bellmansg. 20.
13-17 okt. Casselstudion, Sveav 128
24-26 okt. Björndal, Strängnäs
3-7 nov. Wäxthuset, Söderfjäll
Information om kurserna:
Anders Ekströmer 08-31 10 02 eller Galleri Medmera 41 16 40.

MARTINUS KOSMOLOGI:
TCO-salen, Linnégatan 12-14 kl. 19.30

Weekendkurser:
10-12 okt Vänersborg
Karlskrona
17-19 okt Varberg
Malmö
24-26 okt Kursgård i Småland, Göteborg

Tag kontakt med centret:
Skandinavisk Yoga och Meditations-skola
Dalagatan 32
113 24 Stockholm
08-33 92 65
för information och program

Sökarguiden/InCAL
Box 45505
104 30 Stockholm

Livsfestivalen -81

Stormöte 8 oktober
på Vattumannen
kl. 1900

Det ser ut att bli en LIVSFESTIVAL i Stockholm till sommaren 1981, kanske i stil med Festival for Mind-Body-Spirit som vi skrivit mycket om här i Sökaren. Onsdagen den 8 oktober kl. 19.00 hålls ett stormöte om LIVSFESTIVALEN på Vattumannen, Drottninggatan 83. Alla ni som är intresserade bör sluta upp nu. Vi kommer att prata om festivalens målsättning, struktur, idéer om program, indelning av arbetsgrupper, ekonomi och en stödfest som är planerad till slutet av oktober början av november. Kan du inte komma kan du skriva till LIVSFESTIVALEN, Box 45505, 104 30 Stockholm.

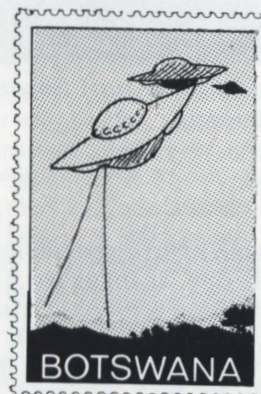
Nu är det dags för en andra lyckad säsong! Här bjuds möjlighet till experiment med dans och lek. Vi får tillfälle att dansa ut stelhet och bekymmer och dansa in livsglädje och välbefinnande. Musiken är av hög klass och består av discomusik varvad med folkmusik samt annan vanlig och ovanlig musik.

Varannan lördagkväll: 4/10, 18/10, osv. rök- och skofritt. Alla åldrar välkomna! Hälsans Hus, Fjällgatan 23 A på Söders höjder 21.00 - 00.30

RYMDFRIMÄRKEN

26 september - 9 november

Utställningen visar genom frimärken, bilder och föremål människans försök att utforska rymden. Samtidigt pågår utställningen "UFO - fantasi eller verklighet?". Materialet har sammanställts av Riksorganisationen UFO-Sverige. Fritt inträde. Postmuseum, Lilla Nygatan 6 i Gamla Stan.

Internationellt kände healern:

Alberto Aguas

från Brasilien gästar Sverige i tre veckor med början den 1 oktober. Han kommer att ge demonstrationer och privata konsultationer under hela sin vistelse. Information om konsultationer mm.: Doris Ankarberg 08-60 42 19

Alberto kommer hålla till på Casselstudion, Sveavägen 128, ö.g., Spiritualistiska Föreningen och Galleri Medmera. Program kommer att finnas på Bokhandel Vattumannen. Ett unikt tillfälle påstås dom som känner till Alberto.

Indienresa för att besöka den odödliga Mästaren

Babaji

Resan går genom Delhi/Bombay. Mer information får du om du kontaktar Anders Ekströmer på Bokhandel Vattumannen. Resans ca. pris 4.900:-. Avresor från samtliga flygplatser i Sverige, Norge och Danmark.

Information till SÖKARGUIDEN/InCAL behövs! Sänd in era föreningars program och informationsblad. Kom ihåg att vara tidigt ute. SÖKARGUIDEN/InCAL, Box 45505, 104 30 Stockholm. Redaktör: Per Sellmann

GLAD-DISCO I HÄLSANS HUS

Reportage Åsa Freij

Strumplästdansare i Hälsans Hus. I mitten, fr v två av initiativtagarna, Ingegärd Bertilsson och Heljä Rupe. Foto Per Sellmann.

I slutet av maj besökte jag glad-dansdiscot i Hälsans Hus på Fjällgatan i Stockholm, när det var öppet sista gången för säsongen – en lyckad säsong. Det är något så naturligt som ett ställe dit folk i alla åldrar kan gå för att träffas, dansa och komma loss litet till medryckande musik utan att bedöva sina sinnen med sprit och inandas eget och/eller andras tobaksrök.

Initiativtagare till det alternativa

discoteket, som hållit öppet en kväll var fjortonde dag, är Ingegärd Bertilsson, Heljä Rupe och Lars Östnäs. Det var Ingegärd som först kom på idén, och hon hämtade den från USA, där de är före oss med det mesta och där alternativa danser inte längre är något nytt.

–Det behövs ett nytt tänkande, när det gäller dansvanor, säger en svettig Ingegärd, som själv är en av de flitigaste dansarna på Fjällgatan

och som vi med möda lyckades slita från de eggande rytmerna en stund. Vi fick i alla fall inte störa mitt i en dans. Ungefär som en meditation tycker Ingegärd att dansen är – upplevelse, inlevelse, avspänning och koncentration.

Här dansar man också lika ofta med sig själv, eller med alla, som man dansar parvis.

–Man kan också byta partner under dansen, liksom glida över till en ny människa eller fler, där man känner att det stämmer. Det är spännande, det händer hela tiden något nytt, säger Ingegärd, men tillägger att det kanske tar ett slag innan man kommer in i det sättet att dansa.

Den här friheten i dansen kan vara skön, om man tillhör den sortens människor, nämligen kvinnor, som av någon anledning ännu på många dansställen förväntas sitta och vänta på att någon ska be dem dansa och som kanske inte får dansa alls eller åtminstone inte så ofta som de vill eller med den de vill.

Men de som vill dansa mer konventionellt i Hälsans Hus, kan göra det också. Och även rökare, drinkare och icke-vegetarianer är välkomna, bara de inte röker eller dricker i lokalen. Kött serveras inte. Vad man kan få är kex, frukt, nötter och mandlar för en ringa penning. Man betalar genom att själv lägga en ärlig slant i en burk. Juice finns för ett par kronor muggen, och gurk- och citronvatten är gratis.

Vid "baren" träffade jag två stammisar, Anna Elner och hennes son Micke, ett år och nio månader.

–Min mamma är här ibland också, säger Anna, och även pappa har varit här. Själv har jag varit här med Micke varje gång sedan starten. Det är alltid kul, även om ingen gång är någon annan riktigt lik. Det beror på vilka människor som är här. Även om många återkommer, så kommer också många nya, medan andra uteblir ibland. Det gör att varje gång får sin egen karaktär. Ibland är det hög stämning, avspänt och skönt med mycket samhörighetskänsla. Ibland är det litet stela-re.

–Men det är alltid fritt och skönt och människorna är sig själva just

för att de inte är alkoholpåverkade, tillägger Anna, och hon tycker att det är väldigt bra att kunna ta med sig Micke.

–Det är nästan alltid några barn med här, upplyser Lars Östnäs, som också är på plats varje danskväll.

Till stämningen bidrar även de lekar, ringdanser och annat som Ingegärd brukar sätta igång under kvällens lopp – om de inte uppstår spontant på dansgolvet.

På Hälsans Hus' gladdansdisco har nog alla åldrar varit representerade. Även danskvällar kan alltså göras till något som förenar generationerna i stället för skiljer dem åt samt motverkar i stället för bidrar till alkohol- och tobaksbruk.

Anna Elner och sonen Micke är stamgäster på discoteket. Här läskar de sig med gratis gurk-citronvatten tillsammans med en kamrat. Foto Åsa Freij.

Monica Törnell scientolog

Sångerskan Monica Törnell är scientolog. 1975 läste hon L. Ron Hubbards "Dianetik – den moderna vetenskapen om mental hälsa".

–Jag var besviken på en massa saker, men blev enormt lycklig av att läsa boken, säger hon enligt Aftonbladet, och :

–Scientologi hjälper oss att må bättre andligt. Och då kan vi göra något åt saker runt omkring oss.

ÄR KRISTENDOM NÅGOT ONÖDIGT?

Traditionell kristendom, behöver vi det? frågar Ernest Morgan i den amerikanska tidningen *the Humanist* (nr 2, årgång 40). Morgan förklarar att han för sin del helt accepterar kristendomens etiska principer att man skall älska sin nästa, inte stjäla, tala sanning samt undvika våld. Han är vidare, skriver han, obotligt monogam och känner en stark lojalitet gentemot något större och mer bestående än honom själv, vilket ger honom inspiration, glädje och välbefinnande och tar bort ångslan för döden.

Han finner att hans liv har sina rötter i judiskt-kristna traditionella värden. Men ändå har han inte stor användning för den evangeliska kristna läran. Han betraktar Jesus som en vis lärare: mycket mänsklig och starkt påverkad av den tidens tänkare. Men Jesus har blivit centrum för mycken förvirring och strid.

På samma sätt är det med begreppet Gud. Det finns knappast något ord, anser Morgan, som är mer dimmigt och oklart än Gud. En gång i tiden var Gud en stor, stark man med skägg, i stort sett osynlig, vilken styrde världen. Som sitt egendomsfolk valde han – om man får tro Bibeln – en krigisk beduin-stam som efter hans anvisningar målmedvetet bekrigade och för-

drev sina grannfolk. Men denna antropomorfiska gudsbild blev med tiden allt mindre trovärdig, och Gud förvandlades gradvis till en symbol. Symboler kan vara mycket betydelsefulla, skriver Morgan, men tyvärr förväxlas de ofta med den verklighet de representerar. Och det är just vad som hänt inom traditionell kristendom.

Morgan menar att de etiska och andliga värden som finns i den judiskt-kristna traditionen är betydelsefulla i sig själva och inte beroende av den ålderdomliga teologi som utbildats med Jesus som centrum. Morgan anser också att kristendomen inte är den enda vägen. Det finns andra vägar som erbjuder liknande värden och ger styrka och tröst, exempelvis olika slag av österländsk tro. En eklektisk inställning är också möjlig. Morgan nämner att en kristen missionär i Thailand fann att folket var intresserat av kristendomen, men inte för att anta den utan för att ta till sig en del av dess idéer i syfte att förbättra sin egen religion.

Människorna i våra dagar behöver de kristna värdena, menar Ernest Morgan – kanske behöver de dem mer än någonsin – men de behöver inte den ålderstigna kristna teologi som lagrat sig över dem.

SM

TM vid universitet

Den amerikanska tidskriften *The Skeptical Inquirer* berättar i nr 2, årgång 4, om TM-kurser vid Massachusetts-universitetet i Amherst sommaren 1979. 3 000 (!) studenter deltog i en 40-dagars kurs i transcendental meditation. Fast höjdpunkten, undervisning i "flygning", var tillgänglig endast för de 1 000 personer som hade råd att betala 12 000 kronor. De övriga fick nöja sig med enklare tekniker till ett pris av 3 000 – 4 000 kronor.

12 – 20 miljoner kronor fick TM-rörelsen in, före omkostnaderna.

Tidningen *Amherst Bulletin* rapporterade att vid kursdagarnas slut kunde bleka personer med utmatade drag ses komma ut från undervisningslokalerna, bärande en kudde under armen. Tidningen skriver att de initierade hade hållit på med att hoppa frenetiskt. En talesman för TM-rörelsen säger att hoppandet är ett nödvändigt förstadium

till levitation. Man garanterar inte levitation, men "en stor procent" uppnår det.

Ungefär 100 TM-lärare ledde sommarkurserna i Amherst. En av dem sa: "12 000 kronor är en liten summa jämförd med vad man får i gengäld."

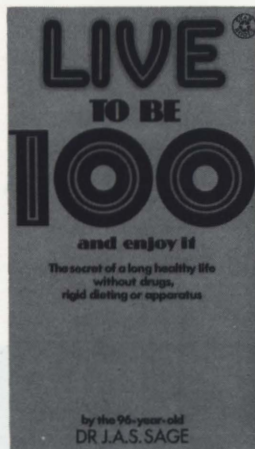
Välkomna till vårt bibliotek

Teosofiska Samfundet Pasadena

Sveavägen 45, 1 tr., Stockholm
Vi har ett rikhaltigt urval av såväl teosofisk som filosofisk litteratur.

Öppet sept.–maj: månd–torsd 15.30–17.30.

Försäljning av vår litteratur sker genom Rönnells Antikvariat, Birger Jarlsgatan 32, 114 29 Stockholm, tel. 08/11 54 11, 20 21 63.

DR SAGE OCH DEN EVIGA UNGDOMENS HEMLIGHET

När J.A.S. Sage vid 20 års ålder återvände från det sydafrikanska kriget, var han i mycket dåligt fysiskt skick: han hade svagt hjärta och blodpropp i båda benen. Livet var en börda för honom. Vid 76 var han, trots ett spartanskt liv, en orkeslös gubbe. Men 84 år gammal uppsökte han en bokförläggare och förklarade att han upptäckt den eviga ungdomens hemlighet. Han kunde då beskrivas som en rask och välbyggd "yngling" med ett klart och vaket intellekt. Så berättar han själv i sin bok *Live to be 100 and enjoy it* (bli 100 och njut av åren) som utgavs 1963. 1975 kom en ny upplaga, och då uppgavs författaren vara 96 år, nyligen omgift, frisk och boende på sin farm i Sydafrika, där han körde traktor och gjorde fullt dagsverke.

Dr Sages bok inleds med en djärv förutsägelse:

–Jag kommer att fira min 250:e födelsedag år 2129. Och jag är fullkomligt övertygad om att jag, om ingen olycka eller kärnkatastrof tar död på mig, kommer att leva då.

Författaren inbjuder alla som läser boken till födelsedagsfesten – de kommer att kunna delta, om de följer anvisningarna i boken.

Vad för slags doktor "dr Sage" är omtalas inte. (Namnet betyder "visman".)

Det är inte hälsolivsföring i vanlig mening som han lär ut – även om han nämner att vegetarisk kost är bäst och beskriver några andnings- och gymnastikövningar. Men den stora idén i boken, ehuru i och för sig inte originell, är att man genom tankens makt, genom att ge undermedvetandet rätta instruktioner, kan påverka kropp och själ till ungdom, hälsa och skönhet.

Vi åldras, förklarar dr Sage, endast på grund av vår mentala attityd. Det är precis lika lätt att tänka sig frisk som det är att tänka sig

sjuk. Undermedvetandet reagerar på de instruktioner det får, medvetna eller omedvetna: det bygger upp eller bryter ned. Vad åldrandet beträffar, så är vi alla inställda på att bli gamla och orkeslösa vid omkring 70 – och då blir vi det. Vi tänker oss till senilitet och en för tidig grav.

Att människans psyke har en stor inverkan på kroppens hälsa är ju ett vetenskapligt faktum – även om det kan diskuteras *hur* stor inverkan är. I USA har dr Carl Simonton (se Sökaren 6, 1979) väckt uppmärksamhet med sin metod att behandla cancer med hjälp av positiva mentala föreställningar.

Genom självsuggestion kan åldrandet hejdas, lär dr Sage; kroppens celler kan stärkas och förnyas och kroppen byggas upp till hälsa och skönhet.

Det finns alltså i människans tanke en väldig kraft, som vi alla kan använda oss av.

Men vägen till ett bättre liv är inte lätt att gå. Det finns inget magiskt elixir eller någon underbar källa som kan föryngra en åldrande kropp. Nej, det fordras att man tränar sin tanke så att den på rätt sätt kan instruera det undermedvetna att utföra de order det får.

Dr Sage anser sig alltså ha funnit den eviga ungdomens hemlighet. Det hela började med att han, inspirerad av idéer han läst om, tillbringade en timme varje dag i en bekväm stol, avslappnad med slutna ögon och djup andning. Han koncentrerade sig på att hjärtat och blodcirkulationen skulle fungera normalt, och han upprepade åter och åter att blodpropparna i benet gradvis skulle upplösas och blodet ohindrat flyta ut till varje del av kroppen.

Och det han ville skulle ske, det skedde. Han lyckades med tanken

skapa hälsa i sin kropp. Efter fyra månader förklarades han fullt frisk. Och efter ett år, vid 77, kände han sig fullständigt föryngad; en läkarundersökning visade en nästan perfekt hälsa, enda svagheten var ett för högt blodtryck, men det rättades till med tankens kraft.

Helt utan svårigheter var inte hälsovägen. Ibland uppträdde sjukdomar – men de tänktes bort.

Det gäller att tro att undermedvetandet har förmågan att skapa en ny människa, att det är ens lydiga och effektiva tjänare med fullständig kontroll över alla kroppens celler, vilka stärks och förnyas; gamla celler, som dör, ersätts med nya, som är friska och vitala. Trons bestämdhet i instruktionerna påverkar det undermedvetna på rätt sätt.

Så här kan man suggerera sig själv: Jag blir allt vackrare för varje dag, allt mer magnetisk och attraktiv. Jag blir ojämförligt skön . . .

Kvinnor kan suggerera sig till mjuka, runda former, smal svanhals osv, män till breda skuldror, smala höfter, muskler . . . men naturligtvis också till mer samhällstillvända inre egenskaper.

Den bästa tiden att ägna åt själv-suggestion är när det är minst blod i hjärnan, dvs sedan man ätit och blivit dåsig, samt just före insomnandet. Då är sinnet minst aktivt. Det första man skall göra är att tömma sinnet så att det är redo att ta emot suggestionerna.

De suggererande orden skall upprepas i tro och inlevelse så att man får undermedvetandet att acceptera dem och rätta sig därefter. Ty om undermedvetandet tror att kroppen är ung, stark, frisk och vacker, så kommer det att ställa in sig på det och gradvis, långsamt, skapa en sådan kropp.

Man får inte förtrötts i att kon-

centrera sig på och med bestämdhet upprepa de magiska orden. De skall med tro hamras in i det undermedvetna.

Man måste helhjärtat gå in för metoden. Och den positiva inställningen måste ständigt finnas i medvetandet.

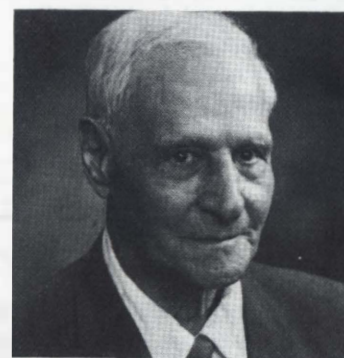
Det skall nämnas att författaren är en renlevnadsman. Han dricker inte alkohol, röker inte och äter inte kött eller fisk. Men han gillar inte "physical culture" som han menar har fördärvat och dödat fler än den gjort friska. Det blir bland annat för stor påfrestning på vitala organ, såsom hjärtat. Den störste företrädaren för kroppskultur, Eugene Sandow, dog relativt ung, eftersom hjärtat tog skada. Den enda kroppsrörelse som behövs är, enligt dr Sage, lätta rytmiska rörelser, vilka beskrivs i boken.

Hundraåringen

Dr Sage förklarar mycket bestämt att "man kan leva så länge man vill". Alltså måste han fortfarande vara i livet. 1979 fyllde han 100 (?). Det är givetvis en god idé att via förlaget tillskriva honom och lyckönska honom till att ha kunnat stå vid sitt ord.

Men ack, det kommer ett brev från förlaget, W.H.Allen & Co.Ltd, c/o Howard & Wyndham Ltd., 44, Hill Street i London, som omtalar att "dr Sage tyvärr avled förra året, så han klarade det inte riktigt, men mycket nära".

SM

Doktor "Vis man".

PARAPSYKOLOGI

Forts

experiment ibland ger signifikant negativa resultat – den sk *psi-missing*-effekten – på en nivå som är helt oförklarlig utifrån statistiska lagar.

Hur blir nu framtiden för parapsykologin? Det verkar sannolikt att professionaliseringen av området kommer att fortsätta så att parapsykologin blir mer knuten till universiteten men ändå får mycket

begränsat utrymme där. Det är att hoppas att denna utveckling kommer att minska det utnyttjande av allmänheten som utförs av amatörer, vilka använder beteckningen parapsykologi, fastän den dag då parapsykologer måste ha legitimation förstås är långt borta.

Referenser

- 1.) Gauld, A. The Founders of Psychical Research. N.Y. 1968.
- 2.) Stevenson, I. The explanatory value of the idea of reincarnation. Journal of Nervous and Mental Disease 1977, 164, 305-326.
- 3.) Wolman, B. Handbook of Parapsychology. Van Nostrand 1977.
- 4.) Millar, B. The distribution of psi. European Journal of Parapsychology 1979, 3, 78-110.

ADRIAN PARKER

Forts

grundläggande betydelse i utforskningen av sk förändrade medvetandetilstånd, eftersom paranormala händelser oftare äger rum i sådana tillstånd. Dessa tillstånd är viktiga – endast en ytterst liten del av medvetandeprocessen sker i ett logiskt vakettillstånd.

En viktig uppgift inom parapsykologin menar Adrian Parker är att konstruera experiment med upprepbara resultat – och han satsar därvid på ganzfeldtekniken, men han menar att förutsättningarna för att framkalla ESP måste bli mycket närmare specificerade än hittills med den tekniken.

Parker anser att det också är av stor betydelse att parapsykologin skils från ockult tro. Han har viss sympati för Honortons förslag att parapsykologin döps om till psyko-fysik, eftersom den egentligen handlar om relationen mellan *mind* (sinne) och *brain* (hjärna).

MEDITATION I RÄTTVIK

Forts

lar med datorer på Data-Saab.

Anna Brita Bohman från Gotland träffade Hans Hof för första gången på S:t Davidsgården i början av 70-talet.

–Hans Hof gav mig så mycket. Han är nykter, saklig, klar. Det blev min första kontakt med meditation, och jag har praktiserat hans metod sedan dess.

–Mediterar du varje dag?

–Ja, i regel tjugo minuter per dag, fast på resor kan det bli mindre. Det händer också att jag hoppar över meditationen, man får inte bli slav under den. Meditationen gör mig starkare. Jag kan arbeta bättre

i det dagliga livet.

Anna Brita berättar att hon arbetar som talpedagog för psykiskt utvecklingsstörda, är verksam inom Fredsrörelsen, miljörelsen samt är politiskt aktiv i VPK. Om sin meditation säger hon:

–Inte förrän nu, efter tio år, tycker jag att jag börjar fatta något av det djupare.

Bland lärare och kursdeltagare på de två retreatgårdarna möter man hela tiden uppfattningen att det som sker här kan till en del beskrivas i ord, men för den som verkligen vill veta vad det rör sig om finns bara ett sätt: att själv delta i en kurs, att själv utöva meditation. Först då kan man börja förstå, få verklig insikt om vad meditation är och vad det har att ge oss alla.

Adresser:

S:t Davidsgården
795 00 Rättvik
tel 0248-11025

Rättviks Meditationscentrum
795 00 Rättvik
tel vx 0248-11020

Prospekt kan fås från sekreterare Astrid Nyberg, Stiftsgården, 795 00 Rättvik, tel vx 0248-11020.

Anm. Maria Adkinson genomgick journalisthögskolan 1968–1969. Hon har varit förlagsredaktör, men är nu hemmafru. Hon har lärt sig praktisera bön och meditation inom buddhism, hinduism och kristendom, men känner sig fristående från alla religiösa organisationer.

KARLIS OSIS

Forts

rekt.

Dr Osis har dragit den preliminära slutsatsen att hans material stöder hypotesen överlevnad av döden.

Anm. Presentationen av dr Karlis Osis bygger på ett kapitel i en bok av Martin Ebon med titeln *The Evidence for Life after Death*, som 1977 utgavs på förlaget Signet, Signet Classics, Mentor, Plume and Meridian Books av The New American Library, Inc., 1301 Avenue of the Americas, New York, N.Y. 10019, U.S.A.

Martin Ebon var administrativ sekreterare vid *Parapsychology Foundation* 1953–1962. 1953–1965 var han chefredaktör för tidskriften *Tomorrow*, 1959–1962 för *International Journal of Parapsychology* och 1969–1970 redaktör för *Spiritual Frontiers*. Han har hållit föredrag, publicerat artiklar i vetenskapliga och andra tidskrifter samt utgett en rad böcker.

Synpunkter på Guds existens

Vid studiet av de åsikter som fördes fram under ovanstående rubrik i Sökar nr 6 märkte jag hur svårt det tycks vara att tolka ordet "religion" = åsikterna om vad det ordet innebär går isär. Men en bra tolkning är: Religion är det samma som tron på en transcendent verklighet (alltså en verklighet bortom våra fysiska sinnens område). Den tyske indologen och religionsforskaren Helmuth von Glasenapp har använt den tolkningen utan att mötas av invändningar. Som han påpekar i sina böcker behöver religion inte innebära tron på en Gud, även om den oftast gör det.

Kinesisk universism talar om "himlens vilja", men menar inte någon gudom, som råder över naturlagarna – snarast avses det kosmiska Tao eller t'ien" (ofta översatt till "himlen"). Även när där talas om den himmelske kejsaren "Shang-ti" menas snarare en oföränderlig maktens och ordningens princip än en gudom i kristen mening. Ändå vill väl ingen person med något sånär logik på programmet kalla den mångtusenåriga universismen annat än religion?

Krasst uttryckt kan man med fullt fog säga att religion innebär att man tror på magi. Det är inte på något sätt "högre" eller "finare" att vara religiös än att vara ockultist – i båda fallen har man en magisk världsbild, där krafter och makter bortom våra fysiska sinnens spektralband verkar in i den av oss uppfattbara världen. Ingen ockult eller religiös lära är primitivare eller förnärmare än andra. I dem alla finns trons eld, tron på det transcendenta. Möjligen kan man säga att läror som universism, buddhism, hinduism, kristendom och islam är mer komplexa än naturfolkens religioner, men komplexitet innebär inte att läran är på något vis sannare än de primitiva, enkla läror. Man skulle kunna ta vilken tro som helst och göra den så komplex, så enormt invecklad, att knappast en enda människa skulle kunna få grepp om helheten – men inte skulle läran bli sannare för det, eller stå högre än den enkla tro, som kan uttryckas med orden: Något större finns bortom våra sinnen.

Jag känner många personer, som inte ägnar intresse åt religiösa ting, men ändå kan säga: Jo, det finns nog nånting bortom... Det är ju en enkel tro, primitiv så att säga. Men teologen, med väldig beläshet i åtskilliga ämnen, kan inte sägas stå högre i betydelsen att han vet mer än primitivisten. Ingen vet! Alla tror. Även fysikallisten, som säger sig inte tro på någonting alls: Han tror att han vet.

En av mina allra bästa vänner är övertygad ateist och säger sig bara tro på det bevisliga. Men bevisen är subjektiva, de når honom genom hans sinnen, registreras i hans hjärna. Vad kan han veta om verkligheter bortom sinnenas frekvensområden?

Själv tror jag på reinkarnation, eftersom jag har något som jag inte kan uppfatta som annat än minnen ur tidigare liv. Jag vill här hävda att inget är så

övertygande för en människa som det självupplevda. Vad andra än må framföra som bevis för annat så måste man tro på det man minns, det man anser sig ha upplevt personligen. Andra må säga vad de vill, inklusive att man är galen eller ljuger – deras ord blir bara gläfs inför det självupplevdas klara strålgans.

Så det finns olika grader av tro, alltifrån den kallt logiska intellektualismens tro till den brännheta emotionella tron. Tro är det i samtliga grader och enligt hävd måste man nog kalla tron för religion när den accepterar att det finns mer än vad man kan se, höra, känna, lukta och smaka.

Dénis Lindbohm

HOROSKOP

Mini-horoskop 17 sv/kr
Udförligt
personligt horoskop 46 sv/kr
Progressivt årshoroskop 46 sv/kr
Astro-Bladet sendes gratis

Peter Sørensen

Solgården 18, DK-3250 Gilleleje
Danmark

En ny tidskrift

TEOSOFISKA RÖRELSEN

- är en ideell fristående tidskrift som vill belysa:
- de olika religionernas gemensamma ursprungskälla
- den teosofiska livsåskådningen
- humorns plats inom mystiken, t ex zen-buddhismen, sufismen etc.
- sökandets väg i livet
- varje nummer är tema-inriktat och tar upp begrepp som karma, reinkarnation, cykler, sjutalet, healing, etc.
- prenumeration för helår (6 nr) kostar 40:-, sätts in på postgiro 444 58 09-9
- Begär provexemplar

Teosofiska Rörelsen, Box 15019 200 31 Malmö, tel 040/93 75 85

ALT
Alternativ Livsform och Teknik
från Föreningen Folkets ØkoteK
nr. 21 JULI 80 - ABONNEMENT NR. 19 - 24 KR. 60,- LÖSSALG KR. 10,-

Bladet der anviser ALTERNATIVER

gratis prøveexpl.

FOLKETS ØKOTEK
NYHAVN 38.
1051 KBH., K.
01 - 14 72 71
GIRO: 3 22 16 36

(ab. - 6 nr. kr. 60,-)

BUDDHASASANAFÖRLAGET Box 5158, 102 44 Stockholm

Skrifter ur den buddhistiska palikanon:

Buddhas stora meditationstal
40 sidor, ca 20:-

Buddhas tal till Sigala
24 sidor, ca 16:-

Buddhas tal till Kalamafolket/
Talet om rätt syn
40 sidor, ca 19:-

Övrigt:

Buddhismen i ett nötskal
av Narada Maha Thera
80 sidor, ca 15:-

Buddhistisk meditation
av Francis Story
32 sidor, ca 7:-

I bokhandeln eller direkt från förlaget

Växtorienterad astrologi

Jag ställer ditt horoskop och åskådliggör din inre dynamik och potential. Endast personliga besök. Ring Jan Romander, 08-42 61 39.

HOROSKOP

Jag tecknar och tolkar ditt personliga radixhoroskop och framtidshoroskop.

Skriv en rad så sänder jag dig gratis information och prisuppgifter.

Gunnar Larsson

Box 302, 910 24 Obbola

BABAJIS KRIYA YOGA

- Asanas – Hatha Yoga
- Pranajam – Andningstekniker
- Dhjanam – Meditation
- Mantras – Befriande frö-ljud
- Bhakti – Hängivenhet

Gratis introduktionslektioner
varje mån & fre kl. 18-20.30
Grevg. 18 ① Östermalmstorg
tel. 08/62 34 11

Gåvor

Karl Österholm, Falun, 4:-, Oscar Rydberg, Göteborg, 32:-, Stina Block, Malmö, 32:-, Carl-Erik Landegren, Halmstad, 14:-, Sven Palmqvist, Handed, 32:-, Sylvi Strömsten, Angered, 14:-, John Petersen, Svedala, 4:-, Hjalmar Kehlman, Farsta, 14:-, Johan Öhmark, Löfvånger, 4:-, Brita Enderlein, Malmö, 14:-, R. E. Alingsås, 180:-, Ingegärd Johansson, Skärblacka, 4:-, Kazzandra, Stockholm, 14:-. Summa kronor 362:00. Hjärtligt tack för värdefullt stöd!

Red

Ny tidskrift

IPPF, Institutet för psykologisk och parapsykologisk forskning i Göteborg, försöker sig på utgivning av en liten tidskrift med namnet *Parapsykologi*. Obrad Doncic och Bertil Nilsson utgör redaktionen. Nr 1 är på 8 A4-sidor och nr 2 på 10.

Det finns brister i den språkliga kvaliteten, men ett experiment med solrosfrön, som gjorts inom IPPF och redovisas, är intressant. En grupp på fem personer har med tanken försökt få tre växter var (3x5=15) att bli så stora som möjligt, medan man i en annan grupp på fem personer har strävat efter att få tre solrosor var att bli så små som möjligt, eller att fröna inte alls skulle gro. Fröna såddes vid samma tidpunkt och plats på samma sätt och på lika stort djup i likadan jord. De vattnades lika mycket och fick gro och växa under likartade förhållanden. Enda skillnaden var att 15 av fröna blev föremål för positiva tankar, och 15 för negativa. En liten skillnad i storleken uppmättes efter 14 dagar. Medellängden för den positiva gruppen blev 19 cm och för den negativa 15,4 cm. (Kanske går det att få ännu större skillnad med särskilt utvalda försökspersoner.)

Adressen till IPPF är S:t Pauligatan 9, 416 60 Göteborg.

Kontakt

Dam med stort intresse för filosofi önskar brevväxla med pens. akademiker eller likställd, ung till sinnet men med erfarenhet och mognad, en verklig vän, med förståelse för kvinnofrågor och annat som ligger i tiden. Ej spiritualism eller liknande. Jag bor i Sörmland, men det är likgiltigt var du bor. Alla brev besvaras. Svar till "En ny filosofi", Sökaren f v b.

*

Kv. beteendevetare (frånskild, hus, tonåring, trevligt jobb) intresserad av bl a Martinus kosmologi, söker djupare gemenskap med man i 50-årsåldern. Svar till "Sökare i Småland", Sökaren f v b.

*

Jag är en tjej som vill ha en kvinnlig brevvän att skriva till. Tycker du om att hålla själen såväl som kroppen i "trim" så skriv några rader. Ålder 35-100. Svar till "Brevvännen", Sökaren f.v.b.

*

Jag är en tjej på 27 år som aldrig provat detta sätt att få kontakt med folk förut. Är väl egentligen inte ensam men känner mig ändå isolerad ibland o. skulle gärna ha fler vänner att dela livet med. Jag är "frisk" o. intresserad av resor, livsfrågor, poesi, konst, matlagning m m – jakt och fiske. Arbetar inom vårdyrket. Skriv alla som vill! Svar till "Fiskaren på livets vatten", Sökaren f.v.b.

Pris för kontaktannonser: 40 öre per ord + 4:- i eftersändningsavgift, dock tillsammans minst 10:-. Moms inräknad.

Horoskop

Nativitetshoroskop upprättas och tolkas, 200 kronor. Sänd uppgift om datum, klockslag och plats för födelsen.

Stefan Stenudd

Box 3042

136 03 Handen

Profeten

Ny bok av Rehns efterföljare

Boris Jungkvist är en av svensk ufologis största entusiaster. Hans något självcentrerade "ufologiska" verksamhet har hittills bl a resulterat i två böcker, varav den senaste, *Besökare från kosmos. De flygande tefatens gåta* kom nu i vår på Zindermans. Sune Stigsjöös förlag satsar hårt på att ge ut svensk tefatlitteratur och Jungkvist gör knappast någon hemlighet av att hans skrivande avser att gå i veteranen K Gösta Rehns anda och efterföljd. Boris lär föreda redan vara i färd med manuset till ett tredje UFO-opus!

Som anmälare har jag kanske en viss fördel av att vara engagerad i Arkivet för UFO-forskning (AFU), en stiftelse vars mål är att samla in och dokumentera internationell UFO-litteratur. Mängder av böcker, konferensrapporter, specialutgåvor, pressurklipp och tidskrifter ackumuleras i AFUs samlingar. Världslitteraturen om UFO-fenomenet sväller ut i en omfattning som gör det svårt att hänga med. En hel del av det som publiceras är både väldokumenterat och seriöst. Boris Jungkvist har många utländska kolleger och en liten jämförelse kan därför vara på sin plats.

Boris Jungkvists böcker är – liksom praktiskt taget all svensk UFO-litteratur – *allmänorienterande*, dvs inte inriktade på att spegla någon särskild aspekt eller något särskilt fall. Med detta följer med slavisk nödvändighet en viss tjtatighet och många upprepningar, som blir alltmer irriterande för varje ny bok. Kapitlen om den amerikanska utvecklingen är slitna och omtuggade, men på det fältet är trots allt Boris en verklig expert.

Boris' vy över "ufologin" har på något vis stannat i sent 60-tal eller möjligen tidigt 70-tal. Han hävdar (s 256) att "det är ingen tvekan om att de flesta ufologer hyllar teorin att UFOs är rymdfarkoster från avlägsna världar". Detta må vara sant här i Sverige där man inte har så stora krav på orientering i ämnet för att kunna anamma epitetet "ufolog" åt sig själv. Vi är ju, gud bevars – och "tack vare" svenska bokförlag! – avstängda från utländska åsikter och undersökningar som pekar i andra riktningar. Namn som Vallée, Bowen, Creighton, Haisell, Fowler, Randles och Keel är bara tillfinnandes på bok- och tidskriftshyllor hos ett fåtal här i landet och att döma av Boris' skrivande är de inte författare/undersökare som lämnat bestående spår i hans tankebanor. Det råkar vara så att samtliga uppräknade (plus otaliga andra) på olika sätt visat på absurda eller psykiskt betonade element i UFO-fenomenet som gör att vi verkligen har anledning att vara tveksamma till tanken på att vi har att göra med "besökare från kosmos".

Vad gäller UFOs har vare sig den "psykiska" falangen eller ET-falangen lyckats fånga mig i sitt grepp. Men Boris är alldeles klart fångad, trots sin deklaration i slutkapitlet: "Det är naturligtvis oerhört viktigt att man närmar sig UFO-fenomenet på ett sakligt och för-

utsättningslöst sätt". Med bästa vilja i världen kan jag inte kalla Boris' framställning av UFO-fenomenet "förutsättningslös", snarare antar den karaktären av "hjärntvätt". På sid 162 lämnar författaren något av en ursäkt: "Varför komplicera och göra UFO-fenomenet mer mystiskt än vad det är?". Det skulle ju kunna vändas till: "Varför förenkla och göra UFO-fenomenet mindre mystiskt än vad det är?"

Boris' starkaste sida är hans undersökningar av svenska fall – i den här boken kommer han med ett par nya, intressanta händelser, liksom i den förra. Man undrar dock litet över källorna till en del uppgifter; mitt bokexemplar fylls av randanmärkningar och frågetecken. Var hittade texten författaren "omkring 350... autentiska UFO:s" i Sverige år 1977 (sid 58). När jag gjorde en statistisk studie av publicerade svenska UFO-fall (AFUs nyhetsblad nr 14–16) kunde jag bara hitta 48, i mitt tycke, "möjligen autentiska" händelser från det året. Överdrifter och påståenden utan klara källhänvisningar är legio i UFO-litteraturen (även böcker från skeptiker som Semitjov) och Boris' bok är inget undantag. Här saknas källor; böcker som hänvisas till i texten saknas i efterföljande bibliografi; källorna är inte så sällan enkla tidningsnotiser när det finns betydligt bättre redovisningar som borde ha varit tillgängliga då boken skrevs (text om de berömda "tefatsvraken" i påstått amerikanskt förvar).

Denna min lilla recension (som inte på långt när uttömmar mitt förråd av synpunkter) utmynnar i en fråga till herrar UFO-förläggare: Varför bara satsa på denna serie av halvstöpta, allmänorienterande svenska manus och en del mindre bra utländska verk (typ Johannes von Buttlars "UFO-fenomenet" som i höst kommit på Berghs förlag...). Varje år utges det, internationellt, många bra UFO-böcker med nya vinklingar på problemet, som verkligen vore värda att översättas till svenska. Böcker som – från min synvinkel – sammanfattar ger en bättre helhetsbild av fenomenet UFO. Jag tänker bl a på följande titlar: "The UFO handbook" av Allan Hendry, "The Andreasson Affair" av Ray Fowler, "The seven missing hours" av David Haisell samt "The Edge of Reality" av J Allen Hynek/Jacques Vallée. Vad säger ni, Sune Stigsjö och Sven-Erik Bergh?

Anders Liljegren

Varför naturmedel?

1979 blev Nils-Olof Jacobson – tidigare i många år flitig skribent i Sökaren – medicine doktor på en avhandling *Naturläkemedel och okonventionella behandlingsmetoder*, en socialpsykiatrisk undersökning av erfarenheter och attityder hos läkare och allmänhet. (Psykiatriska kliniken och socialmedicinska institutionen vid Huddinge sjukhus.) Allmänhetens intresse för sk naturläkemedel ökade i Sverige under 1970-talet, och Jacobsons syfte med sin intervjuundersökning har varit att få veta varför folk använder naturmedel. En kort sammanfattning av slutsatserna

lyder så här:

"Konsumtion av naturläkemedel orsakas enligt denna undersökning inte direkt av upplevelser av biverkningar av konventionella läkemedel, felbehandling eller bristande kontinuitet inom den officiella sjukvården. De som använder naturläkemedel är i hög utsträckning människor som uplever sig sjuka och som har provat konventionella läkemedel utan önskad effekt. Många av dem misstror läkarna och upplever att läkarna inte lyssnar på dem. På inrådan av anhöriga, bekanta eller massmedia provar de då naturläkemedel, vanligen utan att därför sluta med de konventionella läkemedlen. De flesta beskriver sig nöjda med resultatet av denna kombinerade behandling. Kvinnor visar mer missnöje än män med den officiella sjukvården, särskilt dess psykologiska aspekter, och har ett starkare engagemang för naturläkemedel.

Vid självmedicinering tas naturläkemedel främst för diffusa och lindriga besvär. På läkarordination används vissa medel, särskilt de antroposofiska, även vid svårare sjukdomar, och de ses då som ett verkligt alternativ till konventionell behandling. Den antroposofiska behandlingen bygger på en annan förklaringsmodell än den som ger struktur åt skolmedicinen."

Läkare som intervjuats har visat sig vara genomgående negativa till naturläkemedel och alternativa behandlingsmetoder – utom de jämförelsevis få biologiskt och antroposofiskt inriktade läkare som utgjorde en särskild utfrågad grupp. Kiropraktik, akupunktur och i viss mån behandling med fasta och vegetarisk diet sågs dock med välvilja av en slumpvis utvald grupp läkare.

Man får hoppas att avhandlingen kan rikta medicinares uppmärksamhet på naturenlig livsföring och naturliga mediciner.

SM

Patienter

Örjan Björkhem, son till John, är religionspsykolog. Han är en massa annat också, som jag inte kan hålla reda på, men bland annat författare till "Människan och verkligheten. Om mystiker i dagens Sverige" (Zindermans). Nu har han på bokförlaget Dox, Lund, utgett en berättelsesamling om människor på sjukhus. Det är en ganska tunn bok, men detta är inget fel. *Vården och människan* heter den och titeln får en att tänka på en normalprosaframställning där den moderna sjukvården torrt och sakligt diskuteras. Men det Örjan skrivit är snarare mycket fina noveller, med verklighetsgrund. Han berättar, i varm medkänsla, om patienter på sjukhus, flera av dem dör. Boken handlar mycket om den svåra sjukdomens och döendets tragik. De sista orden i författarens inledning är "skrämseln och ensamheten", och de beskriver väl den atmosfär han tecknar i den lilla "skissamlingen", vilken i verkligheten är en mycket läsvärd samling noveller.

SM

Människan i det kosmiska kraftspelet

I min barndom läste jag hos den då så populära engelske författaren kapten Marryat en historia om en pråmskepparhustru som plötsligt utan synbar orsak fattade eld och brann upp. Den gode Marryats förklaring till händelsen var att gumman söp för mycket och var så full av sprit att det bara behövdes en liten eldgnista för att sätta eld på henne. Emellertid har det i alla tider cirkulerat historier om *självantändning*, och ordet finns också i en del äldre konversationslexikon, dock med tillägget att fenomenet inte är vetenskapligt verifierat. Men i dessa dagar, då vi översvämmas av rapporter om gåtfulla företeelser, dyker även självantändningen upp i seriöst sammanhang. I sin bok *Kosmiska krafter och hur de påverkar oss* (Berghs förlag) hävdar författarna Guy Lyon Playfair och Scott Hill att det oftare än vi är medvetna om inträffar att människor plötsligt drabbas av självantändning och förvandlas till en askhö. Det finns, säger de, en imponerande samling belegg för denna minst sagt underliga manifestation, och polisarkiven rymmer fotografiska bevis som får åskådaren att rysa. Ett känt och i litteraturen diskuterat fall är följande. Den 7 april 1938 brändes tre människor till döds nästan samtidigt utan att man någonsin kunnat fastställa orsaken. En av dem var en lastbilsförare i närheten av Chester i England, en annan var en bilförare nära Nijmegen i Holland, och den tredje var rorsman på ett fartyg utanför den irländska sydkusten. Ännu en egendomlighet är att om man på kartan förbinder de tre platserna med varandra med en rät linje, så bildas en likbent triangel med en toppvinkel på 120 grader. Författarna gör följande kommentar som jag inte är obenägen att instämma i: "Med hänsyn till att fenomenet är så ovanligt är det förhållandet att tre sådana ägde rum samtidigt, med två på samma avstånd från det tredje, så anmärkningsvärt att sannolikheten för att det var fråga om en slump antar ofattbart små dimensioner."

Nu skall det i sanningens namn erkännas att det här med självantändning är det kanske mest bisarra exemplet på mer eller mindre ouppklarade fenomen som Playfair och Hill har att komma med. I sin välpackade bok diskuterar de frågor som: Hur mycket av vårt liv är förutbestämt genom de kosmiska krafterna? På vilket sätt påverkar solfläckarna vårt sätt att rösta? Varför förekommer det fler självmord i april och maj än under andra tider på året? Kan väderleken manipuleras för militära syften? Finns det astrologiska metoder för födelsekontroll? Vad hände egentligen med kosmonauterna ombord på Soyuz XI? Vad kan det finnas för samband mellan Jupiter och Uranus positioner och jordbävningar? Mycket, mycket annat förs på tal – boken är en veritabel liten encyklopedi över frågor och problem som hittills föga uppmärksamats av den officiella vetenskapen men som – det måste man hålla med förfat-

Var alltid villig att lära
att acceptera det som är nytt;
Vänd dig inte ifrån det, förkasta det inte
för att du inte kan förstå det.
Öppna dig
och låt det nya uppenbara sig
och var villig att gå det till mötes.
Att vända ryggen till leder ingen vart
du kan inte växa och utveckla dig om ditt sinne förblir stängt.
Allting i livet har två sidor;
lär dig att vara vidsynt,
försök se en sak från båda sidor.

Dömen icke, på det att ni icke må bli dömda;
fördömen icke, på det att ni icke må bli fördömda.

Lär dig att kunna lyssna på andra.
Alla tycker om den som kan lyssna.
Om du inte ger dig tid att lyssna på vad någon har att säga
kan du inte alls vara honom till hjälp.

Du kommer att märka att om du inte begriper en ny sanning
med din tankeförmåga
så kan du sitta helt stilla
och höja ditt medvetande
då blir det möjligt för dig att få kontakt med
det oändliga, universella medvetandet
bli ett med det,
med Mig,
och du kommer att kunna se och förstå allting.

Ur "*Footprints on the Path*" av Eileen Caddy
Övers. Maria Adkinson. Ill. Charles Adkinson
Reprinted by permission of the Findhorn Foundation

tarna om – är av stor betydelse för vår kunskap om människan och hennes ställning i det kosmiska kraftspelet. Det gäller att lära oss förstå de krafter som verkar, så att de kan fås att arbeta för oss och inte emot oss. Vi kan exempelvis söka återupptäcka den gamla kunskap som ligger bakom slagrutan, akupunkturen och den viljemässiga kontroll av kropp och själ som vi nu betecknar som biofeedback.

Under inga omständigheter kan boken avfärdas som "sensationsjournalistik". Hill är amerikan och arbetar som forskare i biofysik vid Köpenhamns universitet, Playfair är vetenskaps-

journalist med gott renommé. Deras spännande reportage från en för de flesta okänd värld är synnerligen väl underbyggt: boken avslutas med en källförteckning på hela 27 sidor som tillåter varje läsare att titta författarna i korten och företa självstudier på de områden som kan locka honom. Det är här väl att märka inte fråga om "mystik" eller "ockultism" av något slag, utan det rör sig hela tiden om fenomen som väl förefaller oss gåtfulla men som i princip bör vara tillgängliga för vetenskaplig forskning.

Gustaf Lundgren

VETA – ETT SVÅRT ORD

Veta är ett svårt ord, svårt att handskas med på rätt sätt, lätt att missbruka, lätt att ta till för att understryka en egen mening. Veta är ett exklusivt ord. Det innehåller krav på absolutitet och slutgiltighet. Veta är ett avgörande ord. Det är sanningsordet. Att oriktigt bruka det innebär lögn. Att låta icke-vetande framstå som vetande är att kläda osanning i sanningens kläder.

Veta är svårt. Det är lätt att tro sig veta, tro sig ha räknat med allt och funnit vetandet – fast fler faktorer kan finnas, som man ej beaktat och som gör tankarna osäkra, så att man inte vet om de är sanna.

Det vi vet, är sant. Det vi inte vet är kanske inte sant. Men vad vet vi? Vetande kräver bevis. Ett bevis innebär att någon alternativ slutsats inte finns.

Det är lätt att missförstå karaktären av begreppet veta, att inte inse hur svårt veta är.

En människa är blott en prick i

alltet. Vad tror hon sig veta? Vad inbillar hon sig kunna räkna ut med sin mini-hjärna i makro-kosmos? Hur tror hon sig kunna famna universum och förstå dess struktur och mening?

Knappast någonting är ofrånkomligt sant. Närmast allting kan ifrågasättas eller förnekas.

Profeterna, budbärarna, teologerna har väl trott sig veta. De har missförstått begreppet veta, och detta är deras avgörande fel. Veta är inte subtila spekulationer, inte en inre visshet, inte att kunna läsa vissa auktoriteter innantill.

Det är bäst att vara försiktig med ordet veta. Är man det, så stryker religionerna förstås med, åtminstone de dogmatiska. Men, om vi har någon självvaktning kvar, vad nytta har vi av dogmer om det ovetbara?

Vi tror på Gud Fader allsmäktig, himmelens och jordens skapare... osv.

Om vi i stället skulle formulera

icke-vetandets bekännelse:

Vi vet ingenting om den yttersta verkligheten eller livets djupare sammanhang eller betydelse. Men vi menar att det kan finnas en tänkande, viljande, skapande makt som håller världen i sin hand. Vi vill tro på en god mening med allt och med vårt individuella liv och att goda gärningar räknas som förtjänster. Vi vill tro att det är rätt att inte hävda våra egna begär på andras bekostnad utan verka för allas väl. Vi vill tro att godhet och kärlek är eviga, sanna begrepp och att Någon eller Något finns som övervakar världen och bekymrar sig om den och oss. Fastän vi inte vet om någon Gud, tror vi att det kan finnas en världens Själ, som är alltets väsen och att våra individuella själar är delar därav.

Men veta är svårt. Bäst är att använda det ordet försiktigt.

SM

SÖKAREN

Nr 8 1980 Årgång 17
Adress: Box 3063, 103 61 Stockholm 3
Postgiro: 70 60 47 -8
Bankgiro: 372 -8128
Telefon: 08/69 60 27

Red o ansv utg: Sven Magnusson

Sökaren är en oberoende tidskrift för livsåskådningsfrågor, där skilda meningar kan föras fram.

För varor och tjänster som utbjuds i annonser i denna tidskrift svarar endast annonsörerna själva.

Tryckt hos Smålandspostens Boktr. AB, Växjö 1980

ISSN 0038 -0504

PRENUMERATIONSPRISER

Helår (10 nr) 68: -.
Halvår 36: -.

Annonsspriser (moms tillkommer):
Helsida 700: -, halvsida 450: -, småannonser 15: - per spalt-cm men minst 45: -.

INNEHÅLL:

Maria Adkinson:
Meditation i Rättvik 2

Rune E. A. Johansson:
Nirvana och vår tid 6

Åsa Freij:
Harry Lindquist, positivitetsprofet 10

Sten Rodhe:
Hjalmar Ekström 13

Bertil Falk:

Löfström, Beskow, Notovitch och Jesus i Ladakh 16

Karl Christiansen:

Ny inlärningsmetod 18

Per Sellmann:

Missionären med de helande händerna 23

Adrian Parker:

Parapsykologin, en hundraårig vetenskap 24

Karlis Osis söker dödens hemlighet 28

Åsa Freij:

Glad-disco i Hälsans Hus 32

Dr Sage och den eviga ungdomens hemlighet 34